

På gång inom EU

Våren 2024

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Förord

2024 är på många sätt ett avgörande år för EU-samarbetet. Den 9 juni är det val till Europaparlamentet och i höst tillträder en ny EU-kommission.

Med anledning av valet har förhandlingsarbetet kring många EU-lagförslag nu avslutats eller är på väg att avslutas. Flera av dessa lagförslag är frågor som SKR har prioriterat i bevaknings- och påverkansarbetet under 2023.

Bland annat kan vi notera direktiv för energieffektivisering, nya lagstiftningar om övervakning av markhälsa och återställande av natur. SKR driver här på för ambitiösa, flexibla och teknikneutrala ram- och regelverk och vill inte att det blir orimliga ekonomiska och administrativa krav på våra medlemmar.

Under våren arbetar SKR också för att EU:s läkemedelspolitik ska få ett starkare patient- och vårdfokus. Sverige och EU behöver en lagstiftning som kan säkerställa tillgång till effektiva och säkra läkemedel för patienter.

Vårt bevaknings- och påverkansarbete fortsätter även inom de många digitaliseringsfrågor som kan få konsekvenser för kommuner och regioner. Det handlar bland annat om EU:s AI-förordning, cybersäkerhet och IT-infrastruktur.

Med anledning av valet och en tillträdande EU-kommission har vi även tagit fram ett dokument med ställningstaganden från SKR inom nio områden som är viktiga för svenska kommuner och regioner.

Dessa ställningstaganden kan du läsa om i vårens upplaga av ”På gång inom EU”. Vi skriver förstås även om det senaste inom EU:s hälsopolitik, migrationspolitiken, EU-arbetsrättsliga frågor, utbildningsfrågor och mycket annat.

I juni och till hösten får vi veta mer om EU:s framtida inriktning. Använd din röst den 9 juni, det är du som är med och avgör Europas framtid.

Stockholm i april 2024

Marcus Stolte Holmberg

Avdelningen för ekonomi och styrning

Innehåll

På gång inom EU	1
”Självstyre, välfärd, medborgarnära” - ställningstaganden från SKR för ett EU som lever upp till våra utmaningar	6
Kapitel 1 – EU:s styrning, framtid och horisontella frågor	17
EU:s strategiska agenda för perioden 2024 - 2029	17
En återhämtningsplan för EU – Next Generation EU.....	17
Översyn av EU:s fleråriga budgetram för 2021-2027	19
Den europeiska planeringsterminen	20
EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning	21
Kapitel 2 – Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter	22
Försvar av den europeiska demokratin.....	22
Krafttag mot hatpropaganda och hatbrott	23
Nytt EU-direktiv för att bekämpa korruption	25
EU – en jämlikhetsunion	26
Lagförslag om bindande standarder för jämlikhetsorgan.....	29
Lagstiftning om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld.....	30
Motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet.....	31
SKR har ställt sig bakom CEMR-deklarationens nya artiklar.....	32
Kapitel 3 – Miljö, klimat och energi	34
Ett klimatneutralt EU 2050	34
Förordning om restaurering av natur.....	37
Direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens	38
Revidering av avfallsdirektivet.....	40
Utvärdering av EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi	41
Förslag till ny förordning om förebyggande av förluster av plastpellets.....	42
Revidering av EU:s avloppsdirektiv.....	42
Översyn av EU:s regler om luftkvalitet	43
Direktivet om energieffektivitet	45
Direktivet om byggnaders energiprestanda	46

Direktivet om förnybar energi	48
EU-kommissionens elmarknadsreform	48
Industriell plan för nettonollindustri och kritiska råmaterial	49
EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter och CSRD-direktivet.....	50
Kapitel 4: Transport och infrastruktur	52
Revidering av TEN-T-förordningen	52
Förslag på åtgärder för en mer effektiv järnvägstrafik	53
Kapitel 5 – Digitalisering	55
EU:s arbete med cybersäkerhet.....	55
NIS2-direktivet.....	56
EU-rättsakt om cyberresiliens (CRA)	57
EU:s cybersäkerhetsakt (CSA)	58
EU:s cybersolidaritetsakt.....	58
Interoperabilitetsförordningen	60
Den digitala plånboken ("eIDAS 2")	61
Gigabitinfrastrukturakten (GIA)	62
AI-förordningen.....	63
Kapitel 6 – Regional utveckling och samarbete.....	65
EU:s sammanhållningspolitik	65
Sammanhållningspolitiken efter 2027	66
Kapitel 7 – Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik.....	68
Att bygga ett starkt socialt Europa och klara kompetensförsörjningen	68
Utvärdering av den europeiska arbetsmyndigheten (ELA)	69
Toppmöte om social dialog och trepartsdeklaration	70
Socialt toppmöte om den sociala pelaren, fyraptsdeklaration och EU:s strategiska agenda	71
Samråd om rätten till nedkoppling och distansarbete	72
EU-direktivet om lönetransparens.....	72
Förslag till EU-direktiv om digitalt plattformarbete.....	73
Förslag till reviderat EU-direktiv om europeiska företagsråd	74
EU-talangreserv och talangpartnerskap.....	75

Kapitel 8 – Vård, omsorg och folkhälsa	77
EU:s läkemedelspaket.....	77
EU:s insatser för antimikrobiell resistens	78
Alliansen för kritiska läkemedel.....	78
En europeisk hälsounion.....	79
Ett europeiskt hälsodataområde (EHDS).....	81
Utvärdering av de europeiska referensnätverken för högspecialiserad vård.....	82
Förslag till ny förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung.....	83
Förslag att förlänga övergångsperioden för införandet av förordningen om medicintekniska produkter	84
EU:s plan för cancerbekämpning	85
Översyn av EU:s tobaksvarulagstiftning	86
EU-strategi för psykisk hälsa.....	87
Rådsslutsatser om EU-strategin för global hälsa.....	89
EU-intyg för personer med funktionsnedsättning.....	90
Kapitel 9 – Inre marknad och konkurrensfrågor	91
Statsstödsregler- och riktlinjer.....	91
Inre marknaden och statligt stöd	92
Översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen.....	93
Kapitel 10 – Migration och integration	95
Asyl- och migrationspakten	95
Massflyktsdirektivet	97
Kapitel 11 – Utbildning och kultur	98
Det europeiska området för utbildning	98
Rådsresolution om det europeiska utbildningsområdet.....	98
Rådsrekommendation om digitaliseringsstrategi	100
Pågående åtgärder inom bibliotek, kulturarv, kultur och hälsa	102
Europeisk kulturhuvudstad 2029.....	103
Praktiska länkar	104

”Självstyre, välfärd, medborgarnära” - ställningstaganden från SKR för ett EU som lever upp till våra utmaningar

Ungefär hälften av kommunernas eller regionernas arbete påverkas direkt eller indirekt av beslut som fattas på EU-nivå. EU-samarbetet skapar viktiga förutsättningar för välfärden, demokratin och freden, men politikutvecklingen skulle kunna bli ännu bättre om EU i högre utsträckning tog hänsyn till den lokala och regionala kontexten - inte minst för svenska kommuner och regioner med sitt långtgående självstyre.

SKR har uppdraget att vara en samlade röst för svenska kommuner och regioner gentemot nationell nivå och gentemot EU-institutionerna. Under de senaste 30 åren har SKR därför aktivt deltagit i det europeiska samarbetet. Här nedan samlar vi ståndpunkter och erfarenheter inom nio viktiga områden där vi anser att EU behöver veta om och beakta den lokala och regionala nivån.

Syftet med dessa ställningstaganden är att presentera SKR:s synpunkter i ett antal EU-frågor som är relevanta för våra medlemmar. Det ska användas i samband med EU-valet 2024 och som en utgångspunkt för vårt påverkansarbete gentemot EU-institutionerna under den kommande mandatperioden för Europaparlamentet och EU-kommissionen (2024-2029). Dokumentet finns att läsa och ladda ner på skr.se.

De nio områdena är:

1. Välfärdsutveckling i en digital värld
2. En ambitiös miljö-, klimat- och energipolitik som tar hänsyn till svenska kommuner och regioners förutsättningar
3. En hälso- och sjukvårdspolitik som respekterar nationella kompetenser och en läkemedelslagstiftning med helhetssyn
4. En livskraftig europeisk arbetsmarknad med en stark roll för social dialog
5. En stark sammanhållningspolitik och en stark forsknings- och innovationspolitik
6. En väl utbyggd transportinfrastruktur som ger kommuner och regioner ökad tillgänglighet och goda förutsättningar för att verka för lägre utsläpp

7. Demokrati, delaktighet, tolerans, jämställdhet och respekt för det lokala självstyret
8. Den inre marknaden ur ett lokalt och regionalt perspektiv
9. EU i Sverige – när EU-beslut implementeras i svensk lagstiftning

Välfärdsutveckling i en digital värld

Digitaliseringen av våra samhällen är centralt för att vi ska kunna upprätthålla och utveckla välfärden i framtiden. Det är inte enbart en fråga om effektivisering och resurser, men även om tilliten till offentlig sektor. Tekniken måste skapa lösningar som lever upp till medborgares förväntningar på tillgången till offentlig sektor genom snabba, enkla, säkra och flexibla lösningar. Genom digitaliseringen kan vi skapa möjligheter att effektivisera verksamheter, automatisera och på bred front införa nya arbetssätt och tjänster, något som i sin tur frigör tid för utveckling av välfärden i kommuner och regioner. Då behövs rätt verktyg på EU-nivå.

SKR vill:

- Att EU arbetar mer med säkerhetsfrågorna inom digitalisering, då dessa är helt centrala för den digitala transformeringen, samt att bygga skydd mot it-attacker, säkra personuppgifter, tillhandahålla verktyg för att förhindra välfärdsbrottslighet och bevara förtroendet hos medborgarna för digitala välfärdstjänster.
- Att EU bidrar till innovation och utveckling av nya välfärdslösningar för kommuner och regioner. Tillgång till och effektivt utbyte av data är en grundförutsättning för framgångsrik digitalisering och utveckling av välfärdstjänster.
- Att de juridiska förutsättningarna är tydliga. Utan tydliga regelverk kan kommuner och regioner inte använda digitaliseringens möjligheter till dess fulla potential.
- Att regelverk på EU-nivå är teknikneutrala. Givet den snabba teknikutvecklingen och att det är hur tekniken används och effekterna av detta, snarare än tekniken i sig som är problemet.

En ambitiös miljö-, klimat- och energipolitik som tar hänsyn till svenska kommuner och regioners förutsättningar

EU har tagit ett tydligt ledarskap för samhällets gröna omställning. Genom den europeiska gröna given, som är EU:s tillväxtstrategi, har EU haft fokus på att genom lagstiftning verka för ett klimatneutralt och resurseffektivt EU 2050.

Regelverken och EU-initiativen på miljö-, klimat- och energiområdena är många och har stor påverkan på kommunal och regional nivå. Samtidigt ligger kommuner och regioner i Sverige på många sätt i framkant när det gäller omställningsfrågor.

Tyvärr kan detta i vissa fall få till följd att även bra, fungerande tekniker i Sverige kan tvingas omvandlas för att anpassas till lagstiftning som är skapad för ett genomsnitt av EU:s medlemsstater. Här är det viktigt att Sverige blir bättre på att tidigt i lagstiftningsprocessen beskriva den svenska situationen idag. Det är också viktigt att den nationella lagstiftningen är medveten om detta och inte ställer orimliga krav på kommuner och regioner vid implementeringen, utan tillåter följsamhet till processer som redan pågår.

SKR vill:

- Att lagstiftning och andra relaterade initiativ på miljö-, klimat- och energiområdet ska ge goda och stödjande förutsättningar för kommuner och regioner. SKR motsätter sig detaljkrav som försvårar för användning och utveckling av bioenergi, biodrivmedel, fjärrvärme, kraftvärme, energiutvinning ur avfall, energieffektivisering med mera.
- Att kunskapen i EU:s institutioner om Sveriges geografiska och klimatologiska förhållanden, samt de förutsättningar som det lokala självstyret innebär, ökar. Det behövs tidig samverkan med lokala och regionala myndigheter, inte minst i länder med starkt lokalt självstyre, i framtagnandet av lagstiftning som påverkar lokal och regional nivå.
- Att kunskapen ökar om den redan genomförda omställningen som har skett i svenska kommuner och regioner, inte minst inom kollektivtrafiken, uppvärmningssektorn och för energieffektivisering. Genom detta höjs förståelsen så att de framsteg som Sverige gjort inte

motverkas genom EU-lagstiftning som är tekniskspecifik och inte tillräckligt flexibel.

- Att förståelsen ökar inom EU vad gäller frågan om markanvändning. Detta är en lokal kompetens som inte bör toppstyras eller detaljregleras.
- Att det sker tidig samverkan mellan Regeringskansliet och den regionala/kommunala nivån inför implementering i svensk lagstiftning av den gröna givens regelverk. Detta i syfte att få en så smidig och verksam lagstiftning som möjligt och för att undvika överimplementeringar, samt för att kunna bygga upp stödjande och långsiktiga förutsättningar från statliga myndigheter.
- Att det finns samordnade rapporteringskrav mellan lagstiftningar som ställer liknande krav på inrapportering där så är möjligt. Det måste också finnas ett långsiktigt och tydligt stöd från statlig nivå till lokal och regional nivå i omställningen.

En hälso- och sjukvårdspolitik som respekterar nationella kompetenser och en läkemedelslagstiftning med helhetssyn

Det är positivt med europeiskt samarbete inom hälsoområdet. EU kan till exempel spela en viktig roll i kampen mot pandemier, antibiotikaresistens och andra hälsohot. Men SKR och våra medlemmar vill att hälso- och sjukvården ska fortsätta vara nationell kompetens och att den EU-gemensamma läkemedelspolitiken ska ha ett starkt patient- och vårdfokus.

SKR vill:

- Att den europeiska hälso- och sjukvårdspolitikerna präglas av helhetssyn och respekterar nationella kompetenser. EU:s insatser ska komplettera nationella åtgärder och uppmuntra samarbete mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska dock ha huvudansvar för sitt folkhälsoarbete och katastrofhantering samt hur de organiserar, finansierar och utformar sin hälso- och sjukvård och socialtjänst.
- Att den EU-gemensamma läkemedelspolitiken präglas av ett starkt patient- och vårdfokus. Sverige och EU behöver en

läkemedelslagstiftning som kan säkerställa tillgång till effektiva och säkra läkemedel för patienter.

En livskraftig europeisk arbetsmarknad med en stark roll för social dialog

SKR är Sveriges största arbetsgivarorganisation. Därför är EU:s arbete med lagstiftning som påverkar den svenska arbetsmarknadsmodellen en viktig fråga för SKR.

Kommuner och regioner samt arbetsmarknadsparter på alla nivåer måste ges möjlighet att delta aktivt i EU-initiativ som syftar till att stärka den sociala dimensionen av EU. Sådana initiativ bör utformas så att de lämnar utrymme för EU:s olika arbetsmarknadsmodeller och arbetsmarknadens parters roller.

Kompetensförsörjning och hur Sverige och EU kan stå sig i den internationella konkurrensen om arbetskraft är en viktig fråga för välfärden. Även EU:s asyl- och migrationspolitik är i sammanhanget relevant. Mottagandet av asylsökande och integrationen av nyanlända sker på lokal nivå.

SKR vill:

- Att den svenska arbetsmarknadsmodellen värnas. De svenska arbetsmarknadsparterna ska fortsatt ansvara för lönebildningen och anställningsvillkor i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.
- Att EU:s politik på området präglas av regelförenklingar och inte strider mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. EU:s politik måste därmed även respektera beslutskompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna.
- Att EU arbetar för att så många ungdomar som möjligt når gymnasial nivå. Den förändring av efterfrågan på kompetens som den dubbla omställningen medför kommer att innebära förändringar för stora delar av arbetskraften. En hög lägstanivå som motsvarar gymnasiekompetens kommer att underlätta kompetenshöjning, vidareutbildning eller omskolning.

- Att EU satsar på att fånga upp de ungdomar som varken arbetar eller studerar; detta mot bakgrund av den demografiska utmaningen med en åldrande befolkning i hela EU där bristen på arbetskraft med rätt kunskaper slår hårt mot flera sektorer.
- Att det finns ett välfungerande system för att attrahera personer med efterfrågade kunskaper från tredje land att arbeta i Sverige och övriga EU.
- Att ett jämnare flyktingmottagande uppnås på EU-nivå och ett lokalt och regionalt perspektiv är säkrat i beslut fattade i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

En stark sammanhållningspolitik och en stark forsknings- och innovationspolitik

Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste verktyg för att uppnå målet om smart hållbar och inkluderande tillväxt. Den skapar förutsättningar för lokal och regional nivå att bidra till de EU-gemensamma målen utifrån de särskilda förutsättningar och behov som finns i respektive region och kommun.

Sammanhållningspolitiken är ett viktigt finansiellt verktyg för att bedriva det regionala utvecklingsuppdraget och står för en väsentlig del av dagens regionala utvecklingskapital. Det är på lokal och regional nivå som politiken omsätts i konkreta insatser och därför måste det finnas ett tydligt lokalt och regionalt inflytande. Genom flernivåsamverkan säkerställs att insatserna på lokal, regional, nationell och europeisk nivå koordineras.

Den europeiska FoI-politikens inriktning på samhällsutmaningar och stöd till behovsmotiverad FoI är positiv, bör fortsätta och förstärkas. Kommuner och regioner utgör lokala och regionala ekosystem för FoI som har en stor och betydelsefull roll för att politiken ska bli verklighet.

Inför nästa programperiod efterlyser SKR en strukturerad dialog med nationell och europeisk nivå för ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av EU:s sammanhållningspolitik liksom FoI-politiken.

SKR vill:

- Att sammanhållningspolitiken ska utgå från en stark gemensam vision för hela EU med gemensamma mål för samtliga struktur- och investeringsfonder.
- Att sammanhållningspolitiken ska omfatta alla EU:s regioner med en tydlig platsbaserad ansats utifrån varje regions unika förutsättningar och utmaningar.
- Att regionerna får ett tydligt inflytande eftersom det är de regionalt utvecklingsansvariga som har kännedom om den regionala behovsbilden och varje regions särskilda utmaningar.
- Att sammanhållningspolitiken fortsatt bidrar till ett långsiktigt kapacitetsbyggande med strategiska satsningar på innovation, konkurrenskraft och kompetensförsörjning för att skapa strukturomvandling för att möta den gröna omställningen.
- Att möjligheterna till territoriellt samarbete ska kvarstå så att Europas regioner kan lära av varandra och utveckla lösningar på gemensamma utmaningar.
- Att kommande ramprogram för FoI fortsättningsvis inriktas på behovsmotiverad FoI som syftar till att lösa samhällsutmaningar.
- Att FoI-finansiering i ökad utsträckning ska tillgängliggöras för kommuner och regioner att ta del av.
- Att det skapas bättre och fler synergier mellan sammanhållningspolitiken och EU:s FoI-politik.
- Att sammanhållningspolitiken samordnas med andra initiativ och fonder som skapas för att öka EU:s konkurrenskraft och utveckling. Målet med ett mer konkurrenskraftigt EU, kräver satsningar på kompetens och utbildning av befintlig och framtida arbetskraft.

En väl utbyggd transportinfrastruktur som ger kommuner och regioner ökad tillgänglighet och goda förutsättningar för att verka för lägre utsläpp

Ett väl sammanlänkat och tillgängligt transportnät är en förutsättning för att EU:s inre marknad ska fullbordas och fungera enligt EU:s grundprinciper. Det europeiska transportnätet, TEN-T, lägger grunden för EU:s transport- och infrastrukturpolitik.

För att bibehålla och stärka konkurrenskraften behöver infrastrukturen utvecklas samt drift och underhåll förstärkas. Det förändrade säkerhetspolitiska läget i Europa ställer också nya och större krav på infrastrukturen med ökade behov av exempelvis robusthet, resiliens och redundans.

Ökande godstransporter samt personbilsresor bidrar både till trafikstockningar och klimatpåverkande utsläpp. Därför behöver gods- och persontrafik i större omfattning flyttas från väg till spår. För att detta ska vara möjligt behöver kapaciteten öka på järnvägsnätet och en bättre samordning mellan olika operatörer behövs

SKR vill:

- Att EU:s kommande förordning om kapacitetsfördelning skapar långsiktigt goda förutsättningar för regional och nationell persontågtrafik.
- Att EU:s inriktningar och krav i TEN-T leder till en ökad effektivitet inom transportsektorn utan onödig administration för kommuner och regioner.
- Att fonden för ett sammanlänkat Europa fortsatt finns tillgänglig till stöd för lokal och regional nivå i arbetet med att uppfylla målen inom TEN-T.

Demokrati, delaktighet, tolerans, jämställdhet och respekt för det lokala självstyret

EU-samarbetet bygger på demokratiska värderingar, rättsstatens principer och respekt för mänskliga rättigheter. SKR har en lång tradition av att arbeta med

demokratifrågor och förbundet verkar för att dessa värden efterlevs. Det är på lokal nivå som människor möter det offentliga och får en stor del av sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Hot och hat mot förtroendevalda är ett hot mot demokratin och tyvärr alltför vanligt förekommande i hela EU. Jämställdhet är ett mål i sig, men också ett medel som kan bidra till att lösa många av Sveriges och Europas samhällsutmaningar.

Det är av största vikt att framgångsrikt förebygga och bekämpa korruption - både på lokal och regional nivå, men även för att skydda EU:s värden och effektiviteten i EU:s politik.

SKR vill:

- Att respekt för det lokala självstyret genomsyrar alla nivåer; nationellt och inom EU-systemet.
- Att EU-samarbetet präglas av ökad demokratisk delaktighet.
- Att arbetet för att motverka hot och hat mot förtroendevalda fortsätter, både inom medlemsstaterna och på EU-nivå.
- Att EU främjar, stödjer och hjälper till att utveckla jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå i Europa.
- Att arbetet med att framgångsrikt förebygga och bekämpa korruption, för skydda EU:s värden och effektiviteten i EU:s politik, fortsätter. Rättsstatsprincipen måste upprätthållas likväl som förtroendet för de som styr och för de offentliga institutionerna.

Den inre marknaden ur ett lokalt och regionalt perspektiv

Den inre marknaden är ett av EU:s fundament. För kommuner och regioner spelar den inre marknaden roll för näringslivsfrågor, arbetstillfällen, tillsyn, statsstöd och upphandling. Kommuner spelar även en viktig funktion i efterlevnaden av EU-rättsliga principer för den inre marknaden kopplat till miljö, livsmedel samt plan- och byggfrågor.

Den inre marknaden påverkar i hög grad företagens förutsättningar, något som är avgörande för deras förmåga att kunna bidra till välfärden. Ett gott lokalt och regionalt företagsklimat skapar förutsättningar för en hög sysselsättningsgrad, kompetensförsörjning och attraktionskraft samt bidrar till att stärka Sveriges och EU:s konkurrenskraft.

SKR vill:

- Att EU:s upphandlingsregler inte försvårar eller skapar administrativa bördor för kommuner och regioner.
- Att EU:s statsstödsregler är tydliga och tillämpningen anpassas till den praktiska verklighet som kommuner och regioner möter. Det måste finnas flexibilitet för samhällsutmaningar och för samhällsutvecklingen i stort.
- Att krav gällande statsstöd som ställs på kommuner och regioner är proportionerliga utifrån dess tänkta effekter på den inre marknaden - särskilt i relation till att regler kan ha tidsbegränsad giltighet och relaterar till en särskild kris.
- Att EU använder gruppundantagsförordningen på ett effektivt sätt för att driva omställningsarbetet i kommuner och regioner framåt. Processerna behöver vara snabba och innehålla relevanta stödåtgärder. Två särskilt relevanta områden är energieffektivisering och renovering.
- Att EU stöder omställning och innovationer inom den offentliga sektorn och det privata näringslivet för att driva på samhällsomställningen för ett hållbart, innovativt och klimatneutralt samhälle.
- Att EU inser vikten och arbetar för ett gott lokalt företagsklimat som skapar förutsättningar för innovation, diversifiering och ett hållbart näringsliv. Ett livskraftigt näringsliv hjälper till att skapa attraktiva samhällen, arbetstillfällen och lägga grunden för skatteintäkter och en fungerande välfärd.

EU i Sverige – när EU-beslut implementeras i svensk lagstiftning

Den kommunala finansieringsprincipen innebär att kommuner och regioner ska kompenseras för statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på kommuners och regioners verksamhet. SKR och våra medlemmar anser att den svenska staten bör även tillämpa finansieringsprincipen vid nya åtaganden efter EU-beslut som den svenska regeringen har varit med och fattat.

Ju tidigare SKR kommer in i beredningsprocessen desto större är möjligheterna att påverka beredningsunderlag, konsekvensbeskrivningar och därmed slutresultatet. Därför behövs förutsägbara och kontinuerliga samrådsprocesser.

SKR vill:

- Att den svenska staten ersätter kommuner och regioner enligt finansieringsprincipen till följd av nya åtaganden efter EU-beslut som den svenska regeringen har varit med och fattat.
- Att det ska finnas tydliga förutsägbara och kontinuerliga nationella samrådsprocesser när Sverige medverkar till att ny EU-lagstiftning tas fram och sedan implementeras.
- Att dessa effekter ska beaktas, även vid beslut som inte tar direkt sikte på den kommunala verksamheten men ändå påverkar kommunsektorns ekonomi, i samband med fastställandet av nivån på det generella statsbidraget till kommunsektorn.

Kapitel 1 – EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

EU:s strategiska agenda för perioden 2024 - 2029

I Europeiska rådet, som består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer, beslutar man om EU:s övergripande riktlinjer, prioriteringar och mål inom bland annat EU:s utrikes- och försvarspolitik, ekonomisk politik och sysselsättningspolitik. Europeiska rådet bestämmer den övergripande inriktningen på EU:s politik och har toppmöten i Bryssel fyra gånger per år.

Vart femte år tar Europeiska rådet fram ett antal politiska prioriteringar för framtiden i form av EU:s strategiska agenda¹. Arbetet med att ta fram den strategiska agendan för nästa EU-mandatperiod är nu i full gång.

Den nya strategiska agendan kommer troligen antas i juni 2024 och lägger grunden för EU:s nästa mandatperiod för såväl Europaparlamentet, som Europeiska kommissionen.

Kontakt: Malin Looberger

En återhämtningsplan för EU – Next Generation EU

Eftersom coronapandemin hade stark negativ påverkan på EU:s ekonomi kom EU:s medlemsstater överens om ett återhämtningspaket, ”NextGenerationEU” (NGEU)² kallat, som är ett tillfälligt återhämtningsinstrument med en budget på över 800 miljarder euro. Paketet ska bidra till att reparera den akuta ekonomiska och sociala skadan till följd av pandemin. Syftet var att EU efter pandemin skulle bli mer miljövänligt, digitalt och motståndskraftigt (resilient) och bättre anpassat till nuvarande och kommande utmaningar.

NGEU ska tillsammans med övriga krisåtgärder fungera som ett samlat stödpaket för Europas återhämtning, motståndskraft samt digitala och gröna tillväxt. Långtidsbudgetens flexibilitetsmekanismer har också stärkts för att

---

¹ [Rådet om arbetet med nästa strategiska agenda:](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/strategic-agenda-2024-2029/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/strategic-agenda-2024-2029/>

² [EU-kommissionen om NGEU:](https://next-generation-eu.europa.eu/index_en) https://next-generation-eu.europa.eu/index_en

garantera att den kan hantera oförutsedda behov. Budgeten är alltså inte bara anpassad till dagens verklighet, utan också till oförutsedda händelser i framtiden.

I centrum av NGEU finns faciliteten för återhämtning och resiliens³ som är ett instrument för bidrag och lån som stöder reformer och investeringar i medlemsstaterna till ett sammanlagt värde av 648 miljarder euro. För att få medel från faciliteten måste medlemsstaterna ta fram återhämtnings- och resiliensplaner där de beskriver hur de tänker använda pengarna. NGEU delar ut medel för investeringar i utbyte mot reformer som rör grön och digital omställning.

De nationella återhämtningsplanerna ska vara förenliga med EU:s landspecifika rekommendationer såväl som rättsstatsprincipen och EU:s klimatpolitiska mål. I den interaktiva resultattavlan⁴ för återhämtning och resiliens finns medlemsstaternas planer och här går det att se vilka utbetalningar som har gjorts hittills. I Sverige har finansdepartementet ansvar för att ta fram den nationella planen, med avsikt att ta del av de cirka 3,5 miljarder euro som är avsatta för Sverige i bidrag.

Den svenska återhämtningsplanen godkändes i maj 2022 och omfattar idag 30 reformer och investeringar. Sveriges REPowerEU-bidrag uppgår till 198,4 miljoner euro. Tillsammans med bidraget från faciliteten för återhämtning och resiliens (3,18 miljarder euro) och den del av Sveriges andel av brexitjusteringsreserven (66 miljoner euro) som man begärt att få överföra till planen, uppgår EU:s bidrag till den ändrade återhämtningsplanen till 3,5 miljarder euro. På Ekonomistyrningsverkets (ESV) hemsida⁵ listas de 100 största slutmottagarna av finansiella medel inom ramen för den svenska återhämtningsplanen och faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). Förteckningen uppdateras två gånger per år.

---

³ [Faciliteten för återhämtning och resiliens](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_sv): https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_sv

⁴ [Interaktiv resultattavla: "Recovery and resilience scoreboard"](https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html): https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

⁵ [Statistik över utbetalda medel](https://www.esv.se/statistik-och-data/statistik/mottagare-av-rrf-medel/): <https://www.esv.se/statistik-och-data/statistik/mottagare-av-rrf-medel/>

Anslagen från NGEU betalas ut till medlemsstaterna via flera olika EU-program. Den andra och resterande delen av återhämtningspaketet består i finansiella förstärkningar till redan existerande program, och justerades 2023. Medel ska betalas ut senast 2026.

Kontakt: Malin Looberger

Översyn av EU:s fleråriga budgetram för 2021-2027

Europeiska rådet enades i slutet av 2020 om en långtidsbudget för perioden 2021–2027, MFF kallad (Multi Financial Framework). I juni 2023 presenterade EU-kommissionen en sedvanli översyn av budgetramen för samma period.

Parallellt med meddelandet om översynen och förslaget till ändring av MFF-förordning har EU-kommissionen även presenterat förslag med genomföranderegler för ett särskilt budgetinstrument för stöd till Ukraina (Ukrainafaciliteten)⁶ samt förslag om en europeisk plattform för strategiska tekniker (STEP)⁷.

I förslaget till översyn redogör EU-kommissionen för aktuella initiativ och förslag till utgifter för fortsatt stöd till Ukraina samt för att hantera aktuella utmaningar. Sammantaget omfattar EU-kommissionens förslag utgiftsökningar om 65,8 miljarder euro, varav medel till Ukraina utgör 17 miljarder euro. Vidare föreslås även lån till Ukraina om 33 miljarder euro.

I regeringskansliets fakta-PM⁸ om översynen av den fleråriga budgetramen redogörs för regeringens preliminära ståndpunkt. Regeringen anser att Sverige bör behålla en mycket budgetrestriktiv linje. Regeringens generella utgångspunkt är att budgetramens utgiftssida ska moderniseras och fokusera på områden med tydligt europeiskt mervärde.

Kontakt: Malin Looberger

---

⁶ [EU-kommissionen om Ukrainafaciliteten](https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_sv): https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_sv

⁷ [STEP – Strategic Technologies for Europe Platform](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/strategic-technologies-europe-platform_en): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/strategic-technologies-europe-platform_en

⁸ [Regeringens fakta-PM om översyn av den fleråriga budgetramen \(MFF\) för perioden 2021-2027](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/08/202223fpm111/): <https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/08/202223fpm111/>

Den europeiska planeringsterminen

EU och dess medlemsstater arbetar gemensamt med konkreta målsättningar inom sysselsättning, forskning och utveckling, klimatförändringar och energi, utbildning, sociala frågor samt kampen mot fattigdom. Arbetet utförs och följs upp genom det verktyg som kallas den europeiska planeringsterminen⁹.

Den europeiska planeringsterminen är själva ramen för samordningen av den ekonomiska politiken mellan EU:s medlemsstater. Den ger medlemsstaterna möjlighet att diskutera sina ekonomiska planer och deras framsteg utvärderas vid specifika tidpunkter under året. Under 2022 års cykel av den europeiska planeringsterminen återgick man till den breda samordningen av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken, samtidigt som processen nu har anpassats till kraven för genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens.

Arbetet i planeringsterminen gjordes tidigare inom ramen för Europa 2020-strategin, men den har löpt ut. EU-kommissionen har nu beslutat att stärka den europeiska planeringsterminen genom tätare band till den sociala pelaren, Agenda 2030 och EU:s klimatmål 2050. Även faciliteten för återhämtning och resiliens har genom de nationella återhämtningsplanerna inkorporerats i den europeiska planeringsterminen. Den gröna given är också en tydlig vägledning i arbetet. SKR välkomnar detta.

SKR menar vidare att det behövs en ny tillväxt- och sysselsättningsstrategi, baserad på den gröna given och med principer om miljö, produktivitet, stabilitet och rättvisa. I flera sammanhang har SKR efterfrågat en ny långsiktig och sammanhållen tillväxt- och sysselsättningsstrategi för EU. SKR har även betonat vikten av att lokala förutsättningar vad gäller exempelvis arbetsmarknad måste beaktas. Det samma gäller vikten av att EU-kommissionen säkerställer tillgången till nödvändiga investeringsmöjligheter för aktörer på lokal och regional nivå.

SKR träffar regelbundet regeringsföreträdare, arbetsmarknadens parter och EU-kommissionen för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor tillsammans inom ramen för planeringsterminen. De svenska arbetsmarknadsparterna ges

---

⁹ [Den europeiska planeringsterminen](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv): https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv

årligen möjlighet att bidra till det svenska nationella reformprogrammet¹⁰ (NRP) i en särskild bilaga. Arbetet med Sveriges NRP för år 2024 håller just nu på att slutföras.

Kontakt: Malin Looberger

EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning

EU:s gröna giv har under mandatperioden 2019-2024 utgjort EU:s färdplan för grön tillväxt och återhämtning. Den gröna giv utgör ett omfattande ramverk med lagstiftning, strategier och målsättningar. Den är knuten till EU:s långtidsbudget och återhämtningsplan och ska bidra till samhällelig strukturomvandling och uppnå ett klimatneutralt och socialt rättvist EU år 2050.

EU-kommissionens stora lagstiftningspaket ”Fit for 55” presenterades under 2021 med sikte på EU:s klimatmål till 2030. Under 2022 tillkom initiativet ”RePowerEU” för att motverka störningarna på energimarknaden till följd av Rysslands invasion av Ukraina. I februari 2024 presenterades även förslag till EU-klimatmål för 2040.

De flesta av den gröna givens direktiv och förordningar har nu förhandlats klart. Flera av dessa innehåller detaljlagstiftning som direkt påverkar kommuner och regioner.

Kommuner och regioner berörs i stor utsträckning av förslagen. SKR har prioriterat ett antal frågor inom den gröna giv och lämnat synpunkter via de europeiska paraplyorganisationerna CEMR och SGI Europe samt via Europeiska regionkommittén. SKR har lyft behovet av regelverk som stödjer effektiva insatser från lokal och regional nivå och samtidigt undviker detaljstyrning.

Under 2024 arbetar SKR vidare med ett antal prioriterade initiativ och med den nationella implementeringen. Läs mer om detta i kapitel 3.

Kontakt: Andreas Hagnell

---

¹⁰ [Sveriges nationella reformprogram för 2023](https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv); https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/european-semester_sv

Kapitel 2 – Demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter

Försvar av den europeiska demokratin

I december 2023 antog EU-kommissionen initiativet ”Defense of Democracy Package”¹¹, ett paket med åtgärder för att försvara den europeiska demokratin. Paketets syfte är att värna och stärka de demokratiska värderingar som EU bygger på, bland annat genom ökad transparens och fokus på demokratiskt ansvarsutkrävande. Paketet omfattar bland annat insatser mot korruption och påverkan från främmande makt samt rekommendationer som ska främja fria, rättvisa och motståndskraftiga val och involvering av medborgare och civilsamhällsorganisationer i beslutsfattandet.

Ett steg i att motverka påverkan från främmande makt är förslaget om harmoniserande transparenskrav inom unionen. Dessa kan sammanfattas i följande insatser:

- **Registrering i ett transparensregister**

Organisationer som företräder intressen för ett tredje land måste registrera sig. Medlemsstaterna kommer enligt förslaget att skapa eller anpassa befintliga nationella register för detta ändamål.

- **Allmän tillgång**

Information om dessa organisationers aktiviteter kommer enligt förslaget att vara offentligt tillgänglig. Detta inkluderar information om finansiering, vilka de berörda tredje länderna är och huvudmålen för de aktiviteter som genomförs.

---

¹¹ [EU-kommissionen om ”Defence of democracy package”](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6453):
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6453

- **Dokumentation**

Organisationer som företräder intressen för ett tredje land måste spara information om sina aktiviteter i fyra år efter att aktiviteten avslutats.

- **Skydd och regler**

För att undvika missbruk av registreringskraven införs proportionerliga regler och skyddsåtgärder. Oberoende myndigheter kan begära information endast i välgrundade fall, och det finns möjlighet att avvika från offentliggörandet av information.

Försvaret av de demokratiska värderingarna har blivit alltmer angeläget på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och att demokratin utmanas av autokrati och diktatur runt om i världen. En färsk opinionsundersökning som genomförts av Eurobarometer visar att 81 procent av tillfrågade EU-medborgare anser att utländsk inblandning i våra demokratiska system är ett allvarligt samhällsproblem.

Kontakt: Cecilia Ramqvist

Krafttag mot hatpropaganda och hatbrott

I december 2021 lade EU-kommissionen fram ett initiativ¹² om att utvidga förteckningen över så kallade EU-brott till att även omfatta hatpropaganda och hatbrott. Brotten är i olika grad kriminaliserade bland EU:s medlemsstater och en utvidgning av förteckningen behövs för att säkerställa gemensamma minimiregler om brott och påföljder. Behovet av att ta itu med hatbrott och hatretorik, i synnerhet på grund av kön, sexuell läggning, ålder och funktionsnedsättning, har identifierats i unionens jämställdhetsstrategier.

Enligt EU-kommissionen är initiativet angeläget för att bemöta den gränsöverskridande dimensionen av hatpropaganda och hatbrott som på nätet kan få snabb och internationell spridning. Brotten anses särskilt allvarliga

---

¹² [Meddelande från EU-kommissionen om att utöka förteckningen över EU-brott till att omfatta hatpropaganda och hatbrott](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4d768741-58d3-11ec-91ac-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4d768741-58d3-11ec-91ac-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

eftersom de undergräver EU:s gemensamma värden och grundläggande rättigheter, inskrivna i fördrag och stadga.

Forskning visar att även allmänheten i Sverige utsätts för kränkningar och trakasserier i en sådan omfattning att det påverkar både deras hälsa och deras vilja att delta i det demokratiska samtalet. Utvecklingen kan därmed sägas vara ett samhällsproblem.

För att möta utvecklingen behöver många aktörer agera tillsammans, såväl nationellt som gemensamt i Europa, för att utgöra en motståndskraft. Vikten av att ta samtal med ansvariga inom de stora digitala plattformarna är tydlig.

Arbetet mot hot och hat och att värna det demokratiska samtalet är en viktig fråga för SKR¹³. Förbundet bedriver ett aktivt arbete med fokus på demokratins förutsättningar och det demokratiska samtalet. SKR arbetar bland annat med att, i samverkan med kommuner och regioner, ta fram metodstöd för systematiskt arbete och stödmaterial vid hot, hat och våld med inslag av sexistisk karaktär. SKR har även tagit fram lärande exempel om strategier för att möta hot och hat i sociala medier, om samverkan mellan politik och säkerhetsenhet och hur man kan bedöma risker kring hot och hat mot förtroendevalda.

Under våren 2023 publicerade SKR även skriften ”Hot mot det demokratiska samtalet – en forskarantologi”¹⁴. Förbundet har även arbetat med frågan inom ramen för Europeiska regionkommittén¹⁵. Förhoppningen är att EU:s institutioner kommer till beslut under 2024.

Kontakt: Anna-Lena Pogulis & Ulrika Stöök

---

¹³ [SKR:s arbete angående hot och hat mot förtroendevalda](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4d768741-58d3-11ec-91ac-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4d768741-58d3-11ec-91ac-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

¹⁴ [Hot mot det demokratiska samtalet – forskarantologi](https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hotmotdetdemokratiskasamtaletforskarantologi.70106.html): <https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/hotmotdetdemokratiskasamtaletforskarantologi.70106.html>

¹⁵ [Europeiska regionkommitténs yttrande ”Resolution of the European Committee of the Regions on combatting hate speech and hate crime](https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7cb7cdda-7883-11e9-9f05-01aa75ed71a1): <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7cb7cdda-7883-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

Nytt EU-direktiv för att bekämpa korruption

Under 2023 lade EU-kommissionen fram ett förslag till nytt EU-direktiv som syftar till att bekämpa korruption.

EU-kommissionen konstaterar att korruption är mycket skadligt för samhället, för EU:s demokratier, för ekonomin och för enskilda personer. Korruption undergräver de institutioner som vi är beroende av och försvagar deras trovärdighet och deras förmåga att genomföra politik och leverera tjänster. Korruption är även en grogrund för organiserad brottslighet och underlättar fientlig inblandning i nationella angelägenheter. Att framgångsrikt förebygga och bekämpa korruption är därför avgörande både för att skydda EU:s värden och effektiviteten i EU:s politik och för att upprätthålla rättsstatsprincipen och förtroendet för dem som styr och för offentliga institutioner.

EU:s befintliga rättsliga ram för korruptionsbekämpning behövde länge uppdateras för att ta hänsyn till utvecklingen av korruptionshot och unionens och medlemsstaternas rättsliga skyldigheter enligt internationell rätt samt utvecklingen av nationella straffrättsliga ramar.

EU-kommissionen konstaterade även att den nuvarande kriminaliseringen av korruption varierar mellan medlemsstaterna, vilket hindrar ett enhetligt och ändamålsenligt hantering i hela unionen. Det har också framkommit att det finns luckor i efterlevnadskontrollen och hinder i samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i olika medlemsstater.

Direktivförslaget innebär att den befintliga rättsliga ramen uppdateras och harmoniseras i EU för att underlätta en effektiv korruptionsbekämpning i hela unionen. Eftersom direktivet fastställer minimiregler står det dock medlemsstaterna fritt att anta eller behålla strängare straffrättsregler mot korruptionsbrott.

För första gången på EU-nivå sammanförs genom detta förslag också bestämmelser om korruption inom den offentliga respektive den privata sektorn i en enda rättsakt.

Förslaget syftar till att införa internationella skyldigheter och standarder i EU:s lagstiftning och uppdatera den rättsliga ramen så att den ger förutsättningar att hantera det gränsöverskridande fenomenet korruption.

Hur påverkas kommuner och regioner?

För att få bukt med korruption behövs både förebyggande och repressiva insatser. Medlemsstaterna uppmanas att vidta förebyggande, lagstiftande och samarbetsinriktade åtgärder som ett led i kampen mot korruption. Förslaget som det ser ut nu ger dock inte intryck av att vara omfattande insatsmässigt eller kostnadsdrivande för kommuner och regioner. De flesta kommuner och regioner arbetar redan idag med förebyggande åtgärder såsom riktlinjer och olika utbildningsinsatser.

SKR menar att vid ett eventuellt införande av direktivet måste finansieringsprincipen¹⁶ uppmärksammas i förhållande till staten.

SKR har under många år arbetat med att stödja medlemmarna med frågor som rör bekämpandet av korruption eftersom det har många negativa konsekvenser för kommuner och regioner och samhället i stort. SKR ser därför positivt på direktivet i sin helhet.

Kontakt: Cecilia Berglin

EU – en jämlikhetsunion

EU-kommissionen har skapat ”EU:s jämlikhetsunion”¹⁷ för att försvara EU:s värderingar och bidra till jämlikhet oavsett kön, etniskt ursprung, religion eller tro, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Under 2020 och 2021 presenterades ett flertal nya strategier och handlingsplaner som på olika sätt rör jämlikhet. Dessa har sedan följts upp av ytterligare initiativ under 2022 och 2023.

I mars 2020 presenterades en strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män för perioden 2020–2025¹⁸. De viktigaste målen är att stoppa könsrelaterat våld och könsstereotyper, minska klyftorna på arbetsmarknaden, uppnå jämlikt deltagande i alla delar av ekonomin, minska löneklyftan mellan kvinnor och

---

¹⁶ Se punkt 9 under SKR:s ställningstaganden i samband med EU-valet.

¹⁷ [EU:s jämlikhetsunion](https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022/state-union-achievements/building-union-equality_sv): https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022/state-union-achievements/building-union-equality_sv

¹⁸ [EU:s jämställdhetsstrategi för 2020-2025](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sv#%C3%A4mst%C3%A4lldhetsstrategin-f%C3%B6r-20202025): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sv#%C3%A4mst%C3%A4lldhetsstrategin-f%C3%B6r-20202025

män, minska könsskillnaderna inom omsorgen och få till en jämn könsfördelning inom beslutsfattande och politik.

I oktober 2020 presenterade EU-kommissionen ett strategiskt ramverk för romsk jämlikhet, inkludering och delaktighet¹⁹ samt ett förslag till rådsrekommendation. Rådet antog sedan i mars 2021 en rådsrekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet²⁰.

I november 2020 presenterade EU-kommissionen en jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer för perioden 2020–2025²¹. Målsättningen är att varje hbtqi-person i EU ska vara säker, ha lika möjligheter och fullt ut delta i samhällslivet.

I november 2020 lade EU-kommissionen fram en handlingsplan för integration och inkludering för perioden 2021–2027²². Handlingsplanen pekar på vad migranter tillför EU och på faktorer som kan hindra personer med migrantbakgrund att delta och inkluderas i det europeiska samhället.

EU-kommissionen presenterade i mars 2021 en ny strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning²³. Strategin, som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, innehåller viktiga initiativ kring några huvudteman. Ett är att personer med funktionsnedsättning har samma rätt som andra EU-medborgare att flytta till ett annat land eller delta i det politiska livet, ett annat att personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och välja var och tillsammans med vem de vill leva. Ett tredje är icke-diskriminering, lika möjligheter och skydd mot alla former av diskriminering och våld.

---

¹⁹ [EU-kommissionens strategiska ramverk för romsk inkludering](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_1813):

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_1813

²⁰ [Rådsrekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758>

²¹ [Jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020-2025](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758>

²² [Handlingsplan för integration och inkludering 2021-2027](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758>

²³ [EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021-2030](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0101): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0101>

I mars 2021 antog EU-kommissionen den första övergripande EU-strategin för barnets rättigheter²⁴ och presenterade ett förslag till rådsrekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti för att främja lika möjligheter för barn som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning. En rådsrekommendation²⁵ antogs sedan i juni 2021.

För att öka jämlikheten och skydda grundläggande rättigheter inom EU, presenterade EU-kommissionen i december 2022 ett förslag till rådsförordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande av domar samt godkännande av officiella handlingar i samband med föräldraskap och om införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap²⁶. Syftet är att säkerställa att föräldraskap som fastställs i en medlemsstat erkänns i alla övriga medlemsstater och för alla syften. Förslaget behandlas nu i rådet.

EU-kommissionen lade i september 2023 fram ett förslag till direktiv om EU-intyg om funktionsnedsättning och EU-parkeringsstillstånd för personer med funktionsnedsättning som ska gälla i alla medlemsstater (se separat artikel). Intyget ska garantera att personer med funktionsnedsättning får samma tillgång i andra medlemsstater till exempelvis kultur, fritidsaktiviteter, idrott och transporter som landets egna invånare.

SKR ställer sig positiv till EU:s olika initiativ för att öka jämlikheten och motverka diskriminering inom EU. Förbundet ser ett stort behov av att stärka och utveckla jämlikhetsarbetet i Europa, inte minst i tider då EU:s grundläggande värderingar ifrågasätts och motarbetas på olika håll.

---

²⁴ [EU-strategi för barns rättigheter](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e769a102-8d88-11eb-b85c-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e769a102-8d88-11eb-b85c-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF

²⁵ [Rådsrekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e769a102-8d88-11eb-b85c-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e769a102-8d88-11eb-b85c-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF

²⁶ [Förslag till rådsförordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande av domar samt godkännande av officiella handlingar i samband med föräldraskap och om införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:01d08890-76e7-11ed-9887-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:01d08890-76e7-11ed-9887-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF

SKR bevakar och påverkar, enskilt och genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, EU:s initiativ på jämlikhetsområdet. Strategierna och handlingsplanerna sätter ofta kommuner och regioner i centrum för lösningarna.

Eftersom lokala och regionala myndigheter befinner sig närmast invånarna, är de väl lämpade att kartlägga ojämlikheter och identifiera ojämlika metoder, men också att leda och föregå med gott exempel genom sin egen personalpolitik och sina sätt att erbjuda service och tjänster.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Lagförslag om bindande standarder för jämlikhetsorgan

I december 2022 presenterade EU-kommissionen ett förslag till helt ny lagstiftning om bindande standarder för likabehandlingsorgan.

Diskrimineringsombudsmannen är Sveriges likabehandlingsorgan.

Förslaget omfattar två väsentligen identiska förslag till direktiv med olika lagstiftningsgrund och beslutsprocess:

- ett rådsdirektiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster²⁷.
- ett direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke (ska beslutas av både rådet och Europaparlamentet)²⁸.

---

²⁷ [Rådsdirektiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0689): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0689>

²⁸ [Direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0688): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0688>

Syftet med direktivförslagen är att stärka dessa organ genom att fastställa minimistandarder för deras funktion inom alla områden som täcks av EU:s befintliga jämlikhetsdirektiv.

Idag finns en icke-bindande kommissionsrekommendation om standarder för jämlikhetsorgan²⁹ från 2018. EU-kommissionen bedömer dock att den bara har fått ett begränsat genomslag i medlemsstaterna.

Förslagen till direktiv behandlas nu i ministerrådet och i Europaparlamentet. I december 2023 nåddes en preliminär överenskommelse³⁰ rörande det av direktiven som ska beslutas av både rådet och Europaparlamentet, varefter rådet i februari 2024 enades om den slutliga utformningen av rådsdirektivet³¹. De båda direktiven väntas slutligen antas i maj 2024. Medlemsstaterna har sedan två år på sig att anpassa sin nationella lagstiftning.

Som ett led i arbetet med de nya lagförslagen, genomförde EU-kommissionen i början av 2022 ett öppet samråd³² om bindande standarder för jämlikhetsorgan. SKR deltog i samrådet. Förbundet är positivt till befintlig europeisk antidiskrimineringslagstiftning, men anser inte att nationella likabehandlingsorgans organisation och verksamhet ska regleras på EU-nivå.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Lagstiftning om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld

En EU-lagstiftning för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är nära att realiseras efter att rådet och Europaparlamentet har nått en överenskommelse, utifrån det lagförslag³³ som presenterades av EU-

---

²⁹ [Icke-bindande rekommendation om standarder för jämlikhetsorgan](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0951&from=EN): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0951&from=EN>

³⁰ [Preliminär överenskommelse](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16772-2023-ADD-1/en/pdf): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16772-2023-ADD-1/en/pdf>

³¹ [Rådets slutliga text angående likabehandlingsorgan](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/02/20/equality-bodies-council-agrees-on-final-text-to-strengthen-their-role-across-the-eu/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/02/20/equality-bodies-council-agrees-on-final-text-to-strengthen-their-role-across-the-eu/>

³² [Öppet samråd om bindande standarder för jämlikhetsorgan](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13098-Likabehandlingsorgan-bindande-standarder_sv): https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13098-Likabehandlingsorgan-bindande-standarder_sv

³³ [EU-kommissionens förslag om att förebygga och bekämpa könsbaserat våld](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105>

kommissionen i mars 2022. Direktivet ska ge skydd mot fysiskt, psykiskt, ekonomiskt och sexuellt våld och inkluderar även digitala former av utsatthet.

Kriminalisering av våldsgärningar, säkrare rutiner för rapportering, rätt till ersättning samt tillhandahållande av hjälplinjer och kriscentrum omfattas av direktivet. Vid antagande och ikraftträdande blir lagen den första i sitt slag på EU-nivå.

Direktivet är ytterligare ett steg i ledet för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Det innebär också en förstärkning för det förebyggande arbetet och är i linje med EU:s jämställdhetsstrategi för 2020-2025, där målet att stoppa könsbaserat våld ingår. EU ställde sig också bakom Istanbulkonventionen i juni 2023 då ministerrådet röstade för ratificering.

SKR har i många år arbetat aktivt med kvinnofridsfrågor³⁴ och ställer sig positivt till internationella konventioner och regelverk som förebygger och bekämpar könsbaserat våld. Förbundet genomförde under perioden 2021-2023 en särskild satsning för att stödja kommuner och regioner i utvecklingen av arbetet med jämställdhet och kvinnofrid.

Kontakt: Linnea Adebjörk

Motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet

I september 2020 presenterade EU-kommissionen ett lagförslag³⁵ som innehöll en s.k. interimistisk förordning som tillåter nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster - så som webbmail, meddelandetjänster och internettelefoni - att avvika från integritetsreglerna i EU:s e-integritetsdirektiv. Syftet är att göra det möjligt för dessa leverantörer att fortsätta att upptäcka, rapportera och ta bort material med sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Den tillfälliga lagen är begränsad till den 3 augusti 2024 och EU-kommissionen presenterade i maj 2022 ett förslag till förordning som ska ersätta den

---

³⁴ [SKR:s arbete med kvinnofrid:](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlighet/jamstallldhet/satsningjamstallldhetochkvinnofrid20212023.54718.html)

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlighet/jamstallldhet/satsningjamstallldhetochkvinnofrid20212023.54718.html>

³⁵ [EU-kommissionen om kampen mot sexuella övergrepp mot barn:](https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/child-sexual-abuse_en)

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/child-sexual-abuse_en

interimistiska förordningen. I februari 2024 antogs ett uppdaterat förslag³⁶ till förordning av EU-kommissionen. Utöver en utvidgad definition av brott och införandet av strängare påföljder inkluderas även mer specifika krav på hjälp och stöd till brottsoffer.

I EU:s gemensamma lagstiftningsprioriteringar för 2020-2024 har kampen mot sexuella övergrepp mot barn på nätet fått högsta prioritet. Då nuvarande reglering på området är från 2011 anses det vara hög tid att lagstiftningen uppdateras utifrån den utveckling som skett i hela EU, där hot om övergrepp parallellt med barns digitala närvaro ökat betydligt det senaste decenniet. Nästa steg i processen är att Europaparlamentet och rådet ska anta förslaget.

SKR ställer sig positivt till internationella överenskommelser och regelverk som motverkar och förhindrar sexuella övergrep mot barn på nätet.

Kontakt: Linnea Adebjörk

SKR har ställt sig bakom CEMR-deklarationens nya artiklar

SKR, som ställde sig bakom den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklarationen)³⁷ 2006, beslutade i januari 2024 att även ansluta sig till deklarationens nio nya artiklar (31-39)³⁸ som CEMR antog i december 2022. Samtidigt publicerades den svenska översättningen av den uppdaterade deklarationen.

CEMR-deklarationen är ett verktyg för kommuner och regioner att främja jämställdhet mellan kvinnor och män och integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och den praktiska verksamheten. Deklarationen omfattar alla aspekter av verksamheten och beslut om att ställa sig bakom den fattas av kommunens eller regionens politiska ledning.

---

³⁶ [EU-kommissionens uppdaterade förslag för att motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A60%3AFIN)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2024%3A60%3AFIN>

³⁷ [SKR om CEMR-deklarationen:](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlighet/jamstalldhet/cemrdeklarationen.5809.html)
<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlighet/jamstalldhet/cemrdeklarationen.5809.html>

³⁸ [SKR om uppdateringen av CEMR-deklarationen:](https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/nyheter/nyhetsarkiv/skrstallersigbakomnyaeuropaiskajamstalldetsloften.78917.html)
<https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/nyheter/nyhetsarkiv/skrstallersigbakomnyaeuropaiskajamstalldetsloften.78917.html>

De europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, Council of European Municipalities and Regions (CEMR), antog i december 2022 en uppdaterad deklaration. Beslutet att uppdatera deklarationen föregicks av en grundlig översyn och diskussion under 2021 och 2022 om hur deklarationen från 2006 skulle kunna förbättras. Diskussionerna utmynnade i ett beslut om att:

- göra vissa språkliga och redaktionella ändringar
- förstärka det intersektionella perspektivet i den befintliga deklarationen
- i ett helt nytt separat avsnitt lägga till nio nya artiklar om sakområden som inte täcktes alls eller otillräckligt av deklarationen från 2006: hållbar utveckling, cybervåld, våld mot förtroendevalda kvinnor och personal, intersektionalitet, flexibla arbetsplatser, digitalisering, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, klimatförändringarna samt krishantering och civil beredskap.

SKR står bakom CEMR-deklarationen och rekommenderar kommuner och regioner att underteckna den och de nio nya artiklarna³⁹. SKR deltog också aktivt i arbetet med uppdateringen. SKR ser ett stort behov av att främja, stödja och utveckla jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå i Europa och bedömer att förbundet och dess medlemmar har gott om erfarenheter och goda exempel att bidra med i det europeiska jämställdhetsarbetet.

Kommuner och regioner som har undertecknat CEMR-deklarationen före 2023 behöver inte ställa sig bakom hela deklarationen igen. Istället kan de underteckna de nio nya artiklarna och infoga dessa i sitt arbete med att genomföra åtagandena i deklarationen. Nya undertecknare ställer sig däremot bakom både åtagandena i den ursprungliga deklarationen och 2022 års tillägg.

Kontakt: Susannah Sjöberg

---

³⁹ [SKR:s rekommendation om att underteckna CEMR-deklarationen:](https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/nyheter/nyhetsarkiv/skrstallarsigbakomnyaeuropeiskajamstalldhetsloften.78917.html)

<https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/nyheter/nyhetsarkiv/skrstallarsigbakomnyaeuropeiskajamstalldhetsloften.78917.html>

Kapitel 3 – Miljö, klimat och energi

EU:s gröna giv (se artikel i kapitel 1) är inriktad på ett klimatneutralt EU år 2050 och en minskning av utsläpp i EU med 55 procent till 2030. De flesta av EU-kommissionens initiativ inom miljö, energi- och klimatområdet är nu färdigförhandlade och ska implementeras av medlemsstaterna. De har även utökats med stora delar av den nödlagstiftning som infördes på energi-marknaden under 2022 inom initiativet ”REPowerEU”, som en respons på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Initiativen innehåller regler och kriterier som direkt påverkar förutsättningarna för klimatarbete, upphandling, ekonomi och verksamhet i kommuner och regioner.

I detta kapitel görs nedslag i ett flertal av de initiativ som syftar till att nå klimatneutralitet i EU 2050.

SKR har under 2022-23 bidragit till inspel i förhandlingsprocessen i många av initiativen. Påverkansarbetet har skett gentemot Europaparlamentet och rådet via Europeiska regionkommittén, CEMR, SGI Europe och nationellt.

SKR kommer fortsatt att verka för att EU:s regelverk och initiativ, samt den nationella implementeringen, ger goda och stödjande förutsättningar för svenska kommuner och regioner.

Ett klimatneutralt EU 2050

EU:s klimatlag omfattar en minskning av EU:s totala växthusgasutsläpp med minst 55 procent till år 2030, jämfört med år 1990. En stor del av det tillhörande paketet ”Fit for 55” eller ”Delivering the Green Deal” med 20-talet lagstiftningsförslag och andra initiativ är nu färdigförhandlade. De omfattar bindande mål på EU-nivå om att 42,5 procent av den totala energimixen ska komma från förnybara källor senast 2030 samt att den slutliga energiförbrukningen på EU-nivå ska minskas med 19 procent från 2022 till 2030.

EU-ETS, systemet för utsläppshandel, har utökats och skärpts. Det har kompletterats med en gränsjusteringsmekanism, CBAM, för koldioxid från import inom vissa sektorer. Utsläppsminskningar i övriga sektorer ”bördefördelas” mellan medlemsstaterna, inkluderat utsläpp från mark

(LULUCF). De nationella energi- och klimatplanerna ska visa hur målen nås. Den sociala klimatfonden ska ge medlemsstaterna särskilda medel att stödja sina medborgare och hjälpa dem att investera i energieffektivitet, nya energisystem och renare mobilitet. Den finansieras främst via utvidgningen av utsläppshandeln till byggnader och vägtransporter där 86,7 miljarder euro ska fördelas under 2026–2032 inom den fleråriga budgetramen, inkluderat ett 25-procentigt bidrag från medlemsstaterna. Staternas planer ska lämnas in i juni 2025. Initiativen för att nå klimatneutralitet inkluderar även transportsektorn, en ny strategi för klimatanpassning samt en europeisk klimatpakt. Den industriella planen, för nettoindustri, kritiska råmaterial och elmarknaden är andra viktiga delar (se separata kapitel).

Energiskattedirektivets revidering hör till de få förslag som ännu inte är beslutade och som kräver enighet bland medlemsstaterna. EU-kommissionen har föreslagit justeringar med skatt baserat på energiinnehåll och hållbarhet. Även hållbara biobränslen föreslås dock beskattas, på halva nivån för fossil energi, vilket skulle kunna bli mycket problematiskt ur ett svenskt perspektiv.

Direktiven ska implementeras av medlemsstaterna under i huvudsak en tvåårsperiod, medan förordningarna gäller efter att de publicerats. Svenska kommuner och regioner berörs i hög grad av EU:s politik för minskad klimatpåverkan, både av mer direkt detaljlagstiftning och mer indirekt av ökade ambitioner och generella styrmedel.

SKR följer utvecklingen för att tillsammans med andra parter verka för främjande och teknikneutrala villkor för hållbarhetsarbetet som även fungerar för kommuner och regioner. Exempelvis ser SKR positivt på ökade möjligheter för tekniskt och ekonomiskt stöd för att uppmuntra ökad renoveringstakt. Tillgång till nya lån och stöd är helt avgörande på många håll i EU, även för energieffektivisering som i grunden är lönsam. Förslagen innehåller samtidigt en del problematisk detaljstyrning, där Europaparlamentet ofta velat gå längre än EU-kommissionens förslag, medan medlemsstaternas positioner varit mer återhållsamma. SKR har under förhandlingsprocessen bidragit till inspel via Europeiska regionkommittén, CEMR, SGI Europe samt nationellt.

Kontakt: Andreas Hagnell

EU-kommissionens förslag på klimatmål för 2040

EU-kommissionens presenterade i februari 2024 sin rekommendation⁴⁰ till klimatmål för 2040 där en minskning av utsläppen med 90 procent till 2040 föreslås. Förslaget och tillhörande konsultation ses som ett underlag för lagförslag till nästa EU-kommission som tillträder under slutet av 2024.

Förslaget söker integrera aspekter som vetenskapliga råd, konkurrenskraft och social hänsyn. Vikten av att genomföra befintliga lagar och ramverk och att projekt för förnybar energi kan starta i tid, betonas även i förslaget. Det handlar bland annat om att stärka finansiering, försörjning av råmaterial, energipriser och infrastruktur. Elens andel av energianvändningen väntas fördubblas, från 25 procent till 50 procent. Förslaget framhåller även teknikneutralitet och vikten av att inte fastna i sektoriella eller tekniskspecifika mål.

En ny strategi presenterades samtidigt för industriell hantering av koldioxid, för lagring och användning. Enligt konsekvensanalysen bör kvarvarande utsläpp vara lägre än 850 MtCO_{2e} och infångningen av koldioxid från land och industrier bör nå uppåt 400 MtCO₂⁴¹.

Förslaget har skickats ut på remiss av regeringen och SKR har besvarat remissen⁴².

Kontakt: Andreas Hagnell

Utvärderingsrapport om EU:s politik för klimatneutralitet

EU:s fristående, rådgivande kommitté för klimatpolitiken, presenterade i januari 2024 en rapport⁴³ som indikerar att EU riskerar missa målet med klimatneutralitet till 2050. Kommittén betonar vikten av att fullt ut genomföra lagstiftningen från Fit For 55-paketet och att utveckla koldioxidinfångning och lagring (CCS) inom både industri och jordbruk. Den varnar för att EU inte

---

⁴⁰ [Pressmeddelande från EU-kommissionen angående nya klimatmål:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_24_673)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_24_673

⁴¹ "Metric tons of carbon dioxide" respektive "Metric tons of carbon dioxide equivalent"

⁴² [SKR:s svar på remissen "EU:s Klimatmål 2040 och industriell koldioxidförvaltning":](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/eusklimatmal2040ochindustriellkoldioxidforvaltning.81253.html)

<https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/eusklimatmal2040ochindustriellkoldioxidforvaltning.81253.html>

⁴³ [Utvärderingsrapporten från EU:s rådgivande kommitté för klimatpolitiken:](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ENVI/DV/2024/02-14/Item8-ESABCC_report_TowardsEUclimateneutrality_EN.pdf)

https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ENVI/DV/2024/02-14/Item8-ESABCC_report_TowardsEUclimateneutrality_EN.pdf

kommer nå sina ambitiösa mål utan att adressera utmaningarna inom jordbrukssektorn.

Kontakt: Andreas Hagnell

Förordning om restaurering av natur

EU-kommissionen presenterade i juni 2022 ett förslag till ny förordning om restaurering, eller återställande, av natur inom EU⁴⁴. Förordningen är en del av EU:s gröna giv och syftar till att bättre skydda den biologiska mångfalden. Förslaget omfattar alla ekosystem både på land och i vatten och täcker in såväl hav, sjöar, vattendrag, jordbruksmark och skogar, som städer och urbana ekosystem. Förordningen utgår från EU:s strategi för biologisk mångfald som antogs 2020⁴⁵. Lagstiftningen blir direkt bindande för medlemsstaterna när förordningen väl träder i kraft.

SKR har verkat för att förordningen inte ska få orimlig påverkan på kommunernas rådighet över mark- och vattenanvändningen. Som ursprungsförslaget var formulerat fanns stora risker för negativ inverkan på det kommunala planansvaret samt för jord- och skogsbruket, med stor betydelse för näringslivet i många kommuner och regioner. Särskilt EU-kommissionens förslag om stadsgrönska stred mot den svenska planeringsmodellen och det lokala självstyret, något som riskerade att kraftigt försvåra eller rent av omöjliggöra samhällsutveckling i berörda kommuner.

I SKR:s remissyttrande till klimat- och näringslivsdepartementet⁴⁶ kritiserade SKR lagförslaget och menade att de delar som rörde urbana ekosystem och stadsgrönska (artikel 6 och tillhörande definitioner i artikel 3) behövde arbetas om med hänsyn till medlemsstaternas vitt skilda förutsättningar. För att uppnå målet om biologisk mångfald och för att städer och mindre städer ska vara jämförbara mellan medlemsstaterna ansåg SKR att definitionerna för dessa ska

---

⁴⁴ [EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur:](https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en)

https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/nature-restoration-law_en

⁴⁵ [EU-kommissionens strategi för biologisk mångfald:](https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv)

https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv

⁴⁶ [SKR:s yttrande angående EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur:](https://skr.se/download/18.7d6a84e01840e10660a1fc20/1666962424101/05-WEBB-KOMB_Yttrande-EU-kom-forslag-till-forordning-om-restaurering-av-natur-och-sarsk-yttr-V_TA.pdf)

https://skr.se/download/18.7d6a84e01840e10660a1fc20/1666962424101/05-WEBB-KOMB_Yttrande-EU-kom-forslag-till-forordning-om-restaurering-av-natur-och-sarsk-yttr-V_TA.pdf

begränsas till de faktiska stadsmiljöerna och inte omfatta hela kommuner. SKR ser att det finns behov av effektivare och mer precisa åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden men att lösningarna måste vara förankrade i lokala förhållanden och vara tillräckligt flexibla för att kunna tillämpas i hela unionen. Målen behöver också fokusera mindre på kvantitet och mer på kvalitet och konnektivitet mellan urbana grönområden. Det är framför allt dessa frågor som SKR har arbetat för att påverka i EU:s lagstiftningsprocess.

SKR har arbetat på flera sätt för att belysa de delar av förslaget som är alltför detaljerade eller ogenomförbara. På EU-nivå har påverkansarbetet bland annat gjorts genom Europeiska regionkommittén⁴⁷ och CEMR, och i Sverige genom samverkan med andra samhällsaktörer.

EU-kommissionens förslag har behandlats i rådet och i Europaparlamentet under våren/sommaren 2023 och båda beslutade om betydande förändringar, bland annat avseende artikel 6, till lagförslaget. Under hösten pågick trilögförhandlingar som ledde till en preliminär överenskommelse i november 2023. Europaparlamentet godkände överenskommelsen i mars 2024. Nu återstår endast slutligt beslut i ministerrådet och därefter kan förordningen antas och publiceras.

Kontakt: Love Edenborg

Direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens

Den 5 juli 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till nytt direktiv⁴⁸ om övervakning av jordars hälsa och resiliens. Lagförslaget utgår från EU:s markstrategi 2030, och syftar till att på sikt uppnå god markhälsa i hela EU till år 2050. Enligt en rapport som EU-kommissionen hänvisar till är idag upp mot 60-70 procent av Europas jordar i dåligt skick på grund av bland annat erosion, minskande halter organiskt kol, avtagande biologisk mångfald, föroreningar, hårdgjorda ytor, sammanpackning, förhöjd salthalt, ras och skred samt översvämningar.

---

⁴⁷ [Europeiska regionkommittén om förordningen om restaurering av natur:](https://cor.europa.eu/sv/news/Pages/EU-nature-restoration-law.aspx)
<https://cor.europa.eu/sv/news/Pages/EU-nature-restoration-law.aspx>

⁴⁸ [EU-kommissionens förslag om övervakning av jordhälsa och resiliens:](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-soil-monitoring-and-resilience_en)
https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-soil-monitoring-and-resilience_en

Direktivet har presenterats som ett första steg mot att uppnå en god markhälsa i hela EU, och föreslås ses över sex år efter införandet för att utvärdera behovet av ytterligare åtgärder. Förslaget gäller all mark och markanvändning och ska fylla de luckor som identifierats i befintlig lagstiftning avseende markskydd. Förslaget fokuserar särskilt på övervakning av markhälsa men innehåller även delar om bland annat hållbar markförvaltning.

I korthet innehåller förslaget bestämmelser om:

- att varje medlemsstat ska inrätta nationella markdistrikt inom vilka markens hälsa ska övervakas och rapporteras,
- att medlemsstaterna ska definiera metoder för hållbart brukande av marken och att gradvis implementera dessa,
- principer för att minska förlusten av ekosystemtjänster vid ianspråktagande av obebyggd mark,
- att medlemsstaterna ska identifiera förorenade områden och att hantera dessa så att risken för människors hälsa och miljön hålls på en acceptabel nivå.

Ett slutligt direktiv kommer i hög utsträckning att påverka staten⁴⁹ och statliga myndigheters⁵⁰ arbete med övervakning och rapportering, liksom markägare inom skogs- och jordbruket. Det kan även komma att påverka kommunala eller regionala uppgifter och åtaganden, inte minst i förhållande till fysisk planering och det kommunala planansvaret.

Regeringen har skickat ut en remiss för att ta in synpunkter på lagförslaget och SKR har i sitt svar till regeringskansliet⁵¹ framfört att det finns ett flertal artiklar som behöver omarbetas för att direktivet ska fungera i Sverige, samt att

---

⁴⁹ [Regeringen om förslaget till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens:](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm125/?mtm_campaign=Faktapromemoria&mtm_source=Faktapromemoria&mtm_medium=email)

https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm125/?mtm_campaign=Faktapromemoria&mtm_source=Faktapromemoria&mtm_medium=email

⁵⁰ [Naturvårdsverket om förslaget till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens:](https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/fororenade-omraden/nytt-jord--och-markdirektiv-for-europa)

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/fororenade-omraden/nytt-jord--och-markdirektiv-for-europa>

⁵¹ [SKR:s yttrande till regeringskansliet:](https://skr.se/download/18.5912cbb18b5b7284b432f32/1698412066848/WEBB-19-SKR2023_NY-yttrande-direktiv-om-overvakning-av-jordhalsa-och-resiliens.pdf)

https://skr.se/download/18.5912cbb18b5b7284b432f32/1698412066848/WEBB-19-SKR2023_NY-yttrande-direktiv-om-overvakning-av-jordhalsa-och-resiliens.pdf

kommuner och regioner behöver inkluderas i kommande implementeringsprocess.

SKR bevakar lagstiftningsprocessen i EU och verkar för att tillräcklig flexibilitet ska ges utifrån nationella och lokala förutsättningar. I den Europeiska regionkommittén är den svenska ledamoten Frida Nilsson (C) rapportör och SKR bistår med expertstöd. Regionkommitténs yttrande kommer att antas i juni 2024. SKR bedriver även påverkansarbete genom CEMR.

Kontakt: Love Edenberg och Charlotte Löfgren

Revidering av avfallsdirektivet

Den 5 juli 2023 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till reviderat avfallsdirektiv⁵². Revideringen är avgränsad till livsmedels- och textilavfall med syfte att minska påverkan på miljö och klimat. I första hand ska avfall förebyggas, vid uppkomst ska avfallet förberedas för återanvändning och i tredje hand materialåtervinnas.

EU-kommissionen föreslår ett utökat producentansvar för textilavfall utifrån principen om att förorenaren betalar, så kallad ”Polluter Pays Principle”. Producenterna ska bekosta insamling, sortering, materialåtervinning, information till konsument, plockanalyser, forskning och utveckling med mera. Förslaget omfattar hushållstextilier, kläder och skodon. Förslaget innehåller även bestämmelser gällande transporter av begagnad textil. För att minska de illegala avfallstransporterna av textilavfall ska insamlat material sorteras innan det transporteras. För att skilja mellan begagnade varor och textilavfall kommer kriterier att fastställas.

Medlemsstaterna har fått två bindande mål för minska livsmedelavfallet till 2030. Inom livsmedelsindustrin ska de totala mängderna minska med tio procent och i konsumtionsledet (livsmedelsdistribution, restauranger och offentlig måltid samt hushåll) ska mängderna minska med 30 procent per capita. De bindande målen innebär att Sverige behöver genomföra åtgärder och eventuellt införa ytterligare styrmedel för minskat livsmedelsavfall för uppnå målen till 2030.

---

⁵² [EU-kommissionens översikt \(med information om bl.a. översynen\) av avfallsdirektivet:](https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en)
https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en

Efter behandling i Europaparlamentet i februari 2024 har förslaget justerats något, bland annat med högre mål för att minska matsvinnet till 2030 och att utöka omfattningen av producentansvar till mer än bara hushållstextilier. Det föreslås även att utökat producentansvar för textilier ska införas senast 18 månader efter att direktivet träder i kraft, istället för 30 månader som först föreslagits.

På grund av valet i juni 2024 är det osannolikt att förslaget till reviderat avfallsdirektiv kommer behandlas innan dess.

Kontakt: Charlotte Löfgren

Utvärdering av EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi

I mars 2020 presenterade EU-kommissionen en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi. Handlingsplanen syftar även till att stärka EU:s konkurrenskraft och samtidigt skydda miljön och konsumenträttigheter.

Europeiska revisionsrätten har utvärderat på vilket sätt EU-kommissionens åtgärder har påverkat medlemsstaternas arbete för en cirkulär ekonomi. Resultatet av utvärderingen⁵³ visar att EU:s två första handlingsplaner inte har haft den inverkan som avsetts och att övergången till cirkulär ekonomi går långsamt trots åtgärder.

EU:s mål om att fördubbla andelen återvunnet material som återförs till ekonomin fram till 2030 kan därför bli svårt att nå. Majoriteten av EU-medlen har använts till avfallshanteringssystem istället för utveckling av cirkulär design. Utvärderingen kan bidra till att förbättra övervakningen av övergången till en cirkulär ekonomi och att rikta EU-medel bättre mot cirkulär design av produkter och produktionsprocesser.

Kontakt: Charlotte Löfgren

---

⁵³ [Rapporten i sin helhet \(på svenska\)](https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-17/SR-2023-17_SV.pdf): https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-17/SR-2023-17_SV.pdf

Förslag till ny förordning om förebyggande av förluster av plastpellets

Förslaget till ny förordning⁵⁴ är ett initiativ från EU-kommissionen som syftar till att minska oavsiktliga utsläpp av mikroplaster till miljön.

Spill av plastpellets är den tredje största källan av oavsiktliga utsläpp av mikroplast till miljön. Förslaget är tänkt att förebygga spill av plastpellets och därigenom minska utsläpp av mikroplast. Förslaget innebär att det införs skyldigheter att vidta försiktighetsåtgärder vid hantering av plastpellets i alla led i leveranskedjan. Åtgärderna ska vara förebyggande och följa utsläppshierarkin i EU:s handlingsplan för utsläpp.

Förslaget behandlades i Europeiska regionkommittén under våren. Förhandlingar kommer sannolikt att inledas under slutet av 2024.

Kontakt: Charlotte Löfgren

Revidering av EU:s avloppsdirektiv

SKR har sedan hösten 2022 aktivt arbetat för att påverka det förslag på reviderat avloppsdirektiv⁵⁵ som kom från EU-kommissionen i oktober 2022. Det gällande direktivet för avloppsvatten från tätorter är från 1991.

SKR ser positivt på många delar av förslaget, inte minst införande av producentansvar för läkemedels- och kosmetikaindustrin. Att förorenaren betalar för sina utsläpp är en viktig grundläggande princip.

SKR har drivit ett antal behov av ändringar i lagstiftningen som identifierats som särskilt viktiga för svenska kommuner och kommunala avloppsbolag. Bland annat saknade förslaget ett undantag som möjliggör utbyggnad av redan högeffektiva avloppsreningsverk utifrån den så kallade Weserdomen till ramdirektivet för vatten. Det saknades också möjlighet till undantag för krav på kväverening i kallare vatten liksom där så kallad naturlig kväveretention sker, vilket skulle leda till kostnadsdrivande krav på utökad kväverening även där

---

⁵⁴ [EU-kommissionens förslag till förordning om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0645&qid=1709217919204): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0645&qid=1709217919204>

⁵⁵ [EU-kommissionen om avloppsdirektivet](https://environment.ec.europa.eu/topics/water/urban-wastewater_en): https://environment.ec.europa.eu/topics/water/urban-wastewater_en

mycket liten miljönytta skulle uppnås. Det fanns även risk för att det reviderade direktivet skulle ställa krav på anslutning till avloppsreningsverk även för hushåll i mycket små grupper av samlad bebyggelse, ett stort problem i ett glest befolkat land som Sverige, med stora avstånd mellan tätorter och där krav på småskaliga avloppsreningslösningar redan ställs.

En viktig del av påverkansarbetet har skett genom det yttrande som den Europeiska regionkommittén har tagit fram över EU-kommissionens lagförslag. Den svenska ledamoten Åsa Ågren Wikström (M) har varit rapportör och SKR har agerat kansli och expertstöd i arbetet.

SKR har också, bland annat genom CEMR och SGI Europe tagit fram ändringsförslag och röstrekommendationer till europaparlamentariker, lämnat synpunkter till förhandlingarna inom ministerrådet, samt till EU-kommissionen under trilogförhandlingarna.

En preliminär överenskommelse mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet blev klar i januari 2024⁵⁶. Det som återstår nu är ett formellt antagande av ministerrådet och Europaparlamentet, vilket sannolikt blir först i höst. När direktivet har publicerats officiellt ska det implementeras i svensk lagstiftning. SKR anser att det är mycket viktigt att kommuner och regioner blir involverade i det arbetet.

Kontakt: Oskar Wikstrand och Tove Göthner-Tideman

Översyn av EU:s regler om luftkvalitet

I maj 2021 antog EU-kommissionen en handlingsplan⁵⁷ med sikte på nollutsläpp för luft, vatten och mark och i oktober 2022 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till översyn⁵⁸ av luftkvalitetsdirektiven som omfattar både det så kallade takdirektivet, som fastställer målvärden för koncentrationsnivåer, och luftkvalitetsdirektivet, som fastställer mål för

---

⁵⁶ [Rådet om den politiska överenskommelsen](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/01/29/urban-wastewater-council-and-parliament-reach-a-deal-on-new-rules-for-more-efficient-treatment-and-monitoring/): <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/01/29/urban-wastewater-council-and-parliament-reach-a-deal-on-new-rules-for-more-efficient-treatment-and-monitoring/>

⁵⁷ [EU-kommissionens handlingsplan för nollutsläpp för luft, vatten och mark](https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en):

https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en

⁵⁸ [EU-kommissionens förslag till översyn av luftkvalitetsdirektiven](https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-quality/revision-ambient-air-quality-directives_en):

https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-quality/revision-ambient-air-quality-directives_en

luftkvalitet. I Sverige är det kommunerna som är ansvariga för att luftkvaliteten i gatumiljö är tillräckligt god.

Luftföroreningar utgör fortfarande den största miljörelaterade hälsoriskerna i EU och orsakar varje år nästintill 238 000 dödsfall i förtid. Luftkvaliteten i Europa har gradvis förbättrats, men många medlemsstater uppfyller fortfarande inte nuvarande normer.

EU-kommissionen föreslog i sin översyn nivåer som närmar sig WHO:s riktvärden, förtydliganden vad gäller sanktioner för de aktörer som inte uppnår nivåerna, bättre information om luftkvalitet till allmänheten samt bättre stöd till lokal nivå för att uppnå ren luft. Sverige har förhållandevis bra luftkvalitet, men klarar ändå inte WHO:s riktvärden i alla avseenden. I det förslag som nu finns kan fler kommuner än tidigare få svårt att klara föreslagna gränsvärden för stora partiklar (PM10) och ytterligare fler kommuner kan behöva åtgärdsprogram för kvävedioxid (NO₂).

SKR anser att det behövs en sektorsövergripande strategi som även beaktar andra politikområdena där källor till utsläpp finns. Vidare påpekar SKR att den lokala och regionala nivån inte har rådighet i alla avseenden för att ensamt klara miljökvalitetsnormerna. SKR har framför allt arbetat med att påverka utformningen av direktivet genom Europeiska regionkommittén men kommer också att arbeta med genomförandet i Sverige.

Den politiska processen för att komma överens om luftkvalitetsdirektiven har pågått under snart tre år. Europeiska regionkommittén antog ett yttrande över förslaget i juli 2023. Under vintern 2023/24 pågick trilogförhandlingar och i februari nåddes en preliminär politisk överenskommelse⁵⁹. Ett formellt antagande kommer att därefter ske och sedan har Sverige två år på sig att införliva direktivet i svensk lagstiftning. SKR anser att staten då kommer att behöva samverka med kommunerna så att genomförandet blir så bra som möjligt.

Kontakt: Tove Göthner-Tideman

---

⁵⁹ [Pressmeddelande från rådet om överenskommelsen:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/>

Direktivet om energieffektivitet

EU:s reviderade direktiv om energieffektivitet (EED)⁶⁰ publicerades i september 2023. Medlemsstaterna har två år för implementeringen, men flera saker behöver vara på plats redan på kortare sikt. EED innehåller tuffa krav på energibesparingar i både relativa och absoluta tal.

EU:s bindande mål enligt artikel 4 är att unionens slutliga energianvändning inte ska överstiga 763 miljoner ton oljeekvivalenter (8874 TWh) år 2030. Det är en besparing med cirka 19 procent jämfört med energianvändningen år 2022. Uppföljningen av medlemsstaternas bidrag stärks. För svensk del beräknas besparingskravet till uppåt 70 TWh, men regeringen anser att otillräcklig hänsyn då tagits till nyindustrialiseringen.

Medlemsstaterna har även krav på årliga besparingar, enligt artikel 8. De ökar successivt från 1,3 procent från år 2024, 1,5 procent från år 2026 till 1,9 procent från år 2028. Sverige bedöms även enligt detta krav behöva spara över 50 TWh till 2030.

Principen energieffektivitet först ska tillämpas vid beslut om planer, policy och investeringar. Offentlig sektor, undantaget kommersiell verksamhet som allmännyttan, ska reducera energianvändningen med 1,9 procent per år, en takt som ligger betydligt över svensk praxis och riskerar att bli mycket kostsam. För offentliga organ ska 3 procent per år av golvytan renoveras till näronnenergibyggnader (NZEB), motsvarande Boverkets byggregler (BBR). Sverige har istället valt att tillämpa en alternativ regel om att spara motsvarande mängd energi genom alternativa åtgärder. Energimyndigheten har till 14 juni 2024 ett särskilt uppdrag om den närmare utformningen av kraven på offentlig sektor i Sverige.

Offentliga organ ska även sikta på att bara hyra och köpa lokaler med nära noll-energi-prestanda, vilket i Sverige i dagsläget motsvarar energikraven i BBR. Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga organ bara upphandlar energieffektiva produkter och byggnader. Energitjänstekontrakt (EPC) i offentliga lokaler ska övervägas. Medlemsstaterna får kräva att offentliga organ ställer bredare hållbarhetskrav i upphandling, inklusive klimatprestanda och EU:s kriterier för grön offentlig upphandling (GPP). Medlemsstaterna ska ta

---

⁶⁰ [EU-kommissionens översikt av direktivet](https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-directive_en): https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-directive_en

fram vägledningarna för att tillämpa livscykelkostnader och miljöhänsyn i upphandling.

Kommuner med över 45 000 invånare ska ta fram lokala värme- och kylplaner. Definitionen på effektiv fjärrvärme och kraftvärme skärps successivt till att år 2050 enbart omfatta förnybart eller restvärme, där det behöver förtydligas om energiutvinning ur avfall räknas in. Innan dess är kraven i de flesta fall redan tillgodosedda i svenska fjärrvärmesystem. Kraven på energikartläggning och energiledningssystem i företag justeras.

SKR har yttrat sig i om direktivet tillsammans med CEMR och SGI Europe och följer den nationella implementeringen.

Kontakt: Andreas Hagnell

Direktivet om byggnaders energiprestanda

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD)⁶¹ antogs i april 2024, med två år för medlemsstaternas implementering.

EPBD omfattar flera nya krav på energiprestanda på både individuella byggnader och den nationella byggnadsstocken samt på solenergi. Medlemsstaterna ska anta nationella renoveringsplaner för en energieffektiv och fossilfri byggnadsstock år 2050. Förslaget omfattar även krav och definitioner för energiprestanda, beräkningsmetoder, energideklarationer och klassning och mycket annat.

Nya offentligt ägda byggnader ska vara noll-utsläppsbyggnader från 2028 och alla nya byggnader från 2030. Det innefattar att nuvarande energikrav i Boverkets byggregler ska skärpas med minst 10 procent och byggnaden försörjas med förnybar energi. Byggnaden får inte ha någon direkt fossil energianvändning och den förnybara energin kan vara producerad vid byggnaden, i energigemenskaper, i effektiv fjärrvärme/fjärrkyla eller komma från andra koldioxidfria källor (elnätet). Fortsatt är det medlemsstaterna som fastställer krav på energiprestanda för nya och renoverade byggnader, utifrån en metod för vad som är kostnadsoptimalt som EU-kommissionen ska uppdatera. Klimatpåverkan ska beräknas för byggnader över 1000 m² från 2028 och för

---

⁶¹ [EU-kommissionens översikt av direktivet](https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en): https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

alla nya byggnader från 2030. EU-kommissionen ska senast 2025 ange hur beräkningen ska göras. Gräns- och målvärden ska utformas från 2030.

Lokalbyggnader ska klara ett tröskelvärde som år 2030 motsvarar de 16 procent med sämst energiprestanda år 2020 och år 2033 de med 26 procent sämst energiprestanda år 2020. En färdplan ska ange lägre trösklar år 2040 och 2050. En differentiering får göras mellan olika kategorier av lokalbyggnader. Vissa undantag får göras för individuella byggnader om motsvarande förbättring görs i andra delar av lokalbyggnadsstocken.

För bostadsbeståndet ska den genomsnittliga energianvändningen minska med 16 procent till 2030 och med mellan 20-22 procent till 2035, jämfört med år 2020. Minst 55 procent av minskningen måste uppnås genom renovering av de 43 procent av byggnaderna med sämst prestanda. För Sverige och annat medlemsland med mindre än 15 procent fossil energianvändning räcker det att säkerställa en linjär bana för att bostädernas ska motsvara en nollutsläppsbyggnadsstock år 2050. Undantag får göras för vissa kategorier av byggnader.

Lämpliga solenergiinstallationer ska göras om det är tekniskt-ekonomiskt och funktionellt görligt i nya byggnader, offentliga byggnader och existerande lokalbyggnader som renoveras. Olika årtal gäller för olika kategorier och storlek på byggnaderna samt på parkeringsplatser med tak.

SKR har yttrat sig i frågan genom CEMR⁶² samt genom Europeiska regionkommittén⁶³ och kommer att följa den nationella implementeringen.

Kontakt: Andreas Hagnell

---

⁶² [CEMR:s yttrande angående direktivet om byggnaders energiprestanda:](https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Final_CEMR_EPBD_IA_consultation_response_March_2021.pdf)

https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Final_CEMR_EPBD_IA_consultation_response_March_2021.pdf

⁶³ [Europeiska regionkommitténs yttrande:](https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-417-2022) <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-417-2022>

Direktivet om förnybar energi

Revideringen av EU:s direktiv om förnybar energi (RED)⁶⁴ antogs formellt i oktober 2023 med 18 månader för medlemsstaternas implementering. I det reviderade direktivet ökar EU:s mål för förnybar energi 2030 till 42,5 procent, med en strävan mot 45 procent. Sveriges andel bedöms behöva öka från 63 till 76-77 procent, motsvarande 30-50 TWh enligt dagens energianvändning.

Flera nya krav ställs på tillståndprocesser, inkluderat nationella kontaktpunkter för hela processen. Områden för förenklad hantering av förnybar produktion ska identifieras på land till havs, med tillståndprocesser på maximalt tolv månader inom områdena och 24 månader utanför. Energimyndigheten ska göra en kartläggning av områden med potential till den 25 oktober 2024.

Regeringskansliet håller på att ta fram förslag till regelverk för processen att utse motsvarande områden och förenkla tillståndsgivning för förnybar energi. Tidsgränser gäller även uppgradering av befintlig energiproduktion, solenergi och värmepumpar.

Medlemsstaterna ska fastställa en indikativ nationell andel förnybar energi i byggnadssektorn som överensstämmer med 49 procent på EU-nivå. Inom transportsektorn ska förnybar energi minska utsläppen med 14,5 procent till 2030, genom el, avancerade biodrivmedel och vätgas. Ökade krav ställs på biobränslen och verifiering av hållbarhetskrav, även för mindre energianläggningar över 7,5 MW.

SKR har yttrat sig angående direktivet genom CEMR, SGI Europe och Europeiska regionkommittén och följer den nationella implementeringen

Kontakt: Andreas Hagnell

EU-kommissionens elmarknadsreform

Beslutade direktiv och förordning⁶⁵ för elmarknaden har som syfte att öka utbyggnaden av förnybar energi, göra energipriser mindre beroende av fossil energi och stödja industrins gröna omställning. De innehåller mindre förändringar, för en större andel långtidskontrakt och mer förutsägbara priser.

---

⁶⁴ [EU-kommissionens översikt av direktivet](https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/renewable-energy-directive-targets-and-rules/renewable-energy-directive_en): https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/renewable-energy-directive-targets-and-rules/renewable-energy-directive_en

⁶⁵ [EU-kommissionens förslag om elmarknadsreform](https://energy.ec.europa.eu/publications/electricity-market-reform-consumers-and-annex_en):

https://energy.ec.europa.eu/publications/electricity-market-reform-consumers-and-annex_en

Tanken med förslaget är vidare att flexibilitet och lagring ska underlättas genom stödsystem och att systemoperatörer ska få handla upp förbrukningsreduktion vid topplasttimmar. Konsumenter ska kunna erbjudas stabila priser över längre tid. Förslaget innehåller även delar av nödlagstiftningen från 2022, med vissa möjligheter att intervensera på marknaden kring skatter, vinster och tillfällig priskontroll.

SKR har tagit ställning i frågan genom SGI Europe.

Kontakt: Andreas Hagnell

Industriell plan för nettonollindustri och kritiska råmaterial

Förslagen till förordningar inom den gröna givens industriella plan⁶⁶ ska stärka viss industriproduktion i EU. För förordningen om netto-nollindustrin (Net Zero Industry Act, NZIA) nåddes en överenskommelse⁶⁷ i februari 2024. Åtta strategiska teknologier pekats ut med målet att EU:s produktionskapacitet till 2030 ska motsvara minst 40 procent av EU:s årliga behov. Det gäller vind, sol, batterier, elektrolysörer, värmepumpar, elnät, biogas och CCS (carbon capture and storage). Även energiintensiv produktion av komponenter kan omfattas.

Projekten ska ges prioritet i tillståndsprocesser och tiden begränsas till nio, tolv respektive arton månader för tillverkning, särskilt för projekt som bedöms vara strategiska. Staterna ska utse en nationell myndighet, en så kallad One Stop Shop, med ansvar att underlätta och koordinera tillståndsprocessen. Krav ställs även på fysisk planering. Vid offentlig upphandling föreslås hållbarhetsvärdet av teknologierna viktas in med 15-30 procent vid bedömning av det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet.

Förordningen för kritiska råmaterial (Critical Raw Materials Act, CRMA) antogs i en överenskommelse⁶⁸ i slutet av 2023.

---

⁶⁶ [Den gröna givens industriella plan:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_510)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_510

⁶⁷ [Politisk överenskommelse om NZIA:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_680)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_680

⁶⁸ [Politisk överenskommelse om CRMA:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5733)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5733

SKR har ställt sig kritiskt till delar av detaljstyrningen då förbundet yttrat sig till Regeringskansliet angående NZIA⁶⁹ samt CRMA⁷⁰.

Kontakt: Andreas Hagnell

EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter och CSRD-direktivet

EU:s gemensamma klassificeringssystem, den så kallade taxonomin⁷¹, ska fungera som ett verktyg för att definiera vad som kan anses vara hållbara aktiviteter och investeringar inom bland annat industri, byggnader, energi, transporter, vatten och avfallshantering. Taxonomin gäller i första hand finansföretag och hållbarhetsredovisningar för större företag som ska rapportera enligt CSRD, direktivet om företagens hållbarhetsrapportering. Det kan också bli indirekt styrande för projekt i kommuner och regioner.

EU-kommissionen antog under 2023 taxonomin för EU:s övriga fyra miljömål och arbetar vidare med förslagen från EU:s expertorgan ”Plattformen för hållbar finansiering”, om miljöskadliga verksamheter samt bestämmelser för att utvidga taxonomin till sociala mål.

EU-kommissionen och den så kallade plattformen för hållbar finansiering arbetar nu tillsammans med EFRAG⁷² för att förbättra det befintliga ramverkets användbarhet. EU-kommissionen väntas under 2024 publicera frågor och svar om horisontella frågor och om granskningskriterier.

Under 2023 startade plattformen för hållbar finansiering en ny omgång av sitt arbete. Den arbetar vidare med utvecklingen av granskningskriterier för kriteriet om att inte orsaka betydande skada (DNSH), gruvverksamhet och biologisk mångfald samt med förtydliganden om klimatställningsplaner. Nästa revidering av granskningskriterier förväntas under nästa mandatperiod.

---

⁶⁹ [SKR:s yttrande om NZIA:](https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c5de/1682072733228/WEBB-18-SKRs-yttrande_Forslag-till-forordning-om-Netto-nollindustrin_Net-Zero-Ind.pdf)

https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c5de/1682072733228/WEBB-18-SKRs-yttrande_Forslag-till-forordning-om-Netto-nollindustrin_Net-Zero-Ind.pdf

⁷⁰ [SKR:s yttrande om CRMA:](https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c953/1682073794077/WEBB-23-TA-SKRs-yttrande-Forslag-till-forordning-om-kritiska-ochstrategiska-ramat.pdf)

<https://skr.se/download/18.2fb1ee141876f1cef757c953/1682073794077/WEBB-23-TA-SKRs-yttrande-Forslag-till-forordning-om-kritiska-ochstrategiska-ramat.pdf>

⁷¹ [EU:s taxonomi för hållbara aktiviteter:](https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en) https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

⁷² [EFRAG, en fristående organisation för utveckling av företagens finans- och hållbarhetsrapportering:](https://www.efrag.org/) <https://www.efrag.org/>

CSRD-direktivet⁷³ påverkar i första hand de kommunala större bolagen. I många av de kommuner som har en bolagskoncern är det moderbolaget som ska stå för hållbarhetsrapporten. Många behöver redan nu förbereda sig för rapporteringen för räkenskapsåret 2025 till årsredovisningen för våren 2026.

EFRAG, som tar fram standarderna för hållbarhetsrapportering enligt CSRD, har tagit fram vägledningar om omställningsplaner och även EU-kommissionen arbetar med analyser. Rådet och Europaparlamentet har kommit överens om att skjuta upp tillämpningen av specifika branschstandarder under CSRD till juni 2026.

SKR anser att taxonomin innehåller flera rimliga krav, men det finns också flera problematiska kriterier utifrån svenskt klimatarbete. Sverige⁷⁴ har genom riksdagen tidigare ställt sig avvisande till taxonomin, främst till följd av kraven på skogsbruk, bioenergi och vattenkraft.

Summan av alla dessa krav och verifieringen av dessa, riskerar att resultera i betungande administration för svenska kommuner och regioner som vill genomföra ambitiösa satsningar, men också mindre projekt inom områden så som byggnader, förnybar energi och hållbara transporter. Exempelvis ställs höga krav på analys och klimatanpassning på byggnads- och projektnivå. Byggande på skogsmark tillåts inte.

SKR samarbetar med Kommuninvest och olika flera nätverk i denna fråga, både kring de kommande förslagen och kring implementeringen i svenska branscher och ramverk.

För att underlätta hållbarhetsrapporteringen för offentliga företag har SKR ordnat med råd och stöd⁷⁵ genom kunskapsnätverk, seminarier och dialog med andra branschorganisationer som samlar de kommunala bolagen.

Kontakt: Andreas Hagnell (taxonomin) och Anna Eklöf (CRSD)

---

⁷³ [Regeringen om nya regler för hållbarhetsrapportering](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2024/02/nya-regler-om-hallbarhetsrapportering/): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2024/02/nya-regler-om-hallbarhetsrapportering/>

⁷⁴ [Regeringen om taxonomin](https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansmarknad/taxonomi-ska-gora-det-enklare-att-identifiera-och-jamfora-miljomassigt-hallbara-investeringar/): <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansmarknad/taxonomi-ska-gora-det-enklare-att-identifiera-och-jamfora-miljomassigt-hallbara-investeringar/>

⁷⁵ [SKR om CSRD och hållbarhetsrapportering i kommunala bolag](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/styrningledning/driftformer/kommunalaforetagbolag/hallbarhetsredovisningkommunalabolagnatverk.73304.html): <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/styrningledning/driftformer/kommunalaforetagbolag/hallbarhetsredovisningkommunalabolagnatverk.73304.html>

Kapitel 4: Transport och infrastruktur

Långväga transporter behövs för rörligheten mellan EU:s medlemsstater, men transporterna måste samtidigt både bli mer smarta och mer hållbara.

Omställningen av transportsystemet är en viktig del i EU:s gröna giv och anpassningen mot ett klimatneutralt EU 2050. Samtidigt behöver transportnäten byggas ut och kopplas ihop genom multimodala kopplingar både för människor och gods, och för att skapa smidiga byten mellan lokala och långväga transportsätt för att det ska bli mer attraktivt med hållbara färdmedel som kollektivtrafik och tåg. EU:s strategi för hållbar och smart mobilitet⁷⁶ och klimatmålet om att minska växthusgasutsläppen med 55 procent till år 2030 har lett till en rad nya och omarbetade lagförslag som processats och processas i EU.

SKR stödjer EU:s gröna giv, och anser att omställningen till en hållbar transportsektor är nödvändig. Sveriges kommuner och regioner är på många sätt väl rustade för omställningen av transportsektorn, och de flesta arbetar med ambitiösa regionala och lokala klimatmål. SKR menar samtidigt att EU-nivån och regeringen måste ta stor hänsyn till lokala förhållandena och att det behöver finnas flexibilitet i genomförandet av lagstiftningarna så att inte suboptimering och orimliga bördor uppstår. Det är också viktigt att kollektivtrafiken får fortsatt goda förutsättningar och inte trängs ut till förmån för långväga godstransporter på räls. SKR bedriver därför proaktiv intressebevakning och påverkansarbete för att säkerställa att nya förordningar och direktiv tar hänsyn till svenska förutsättningar.

Kontakt: Ulrika Palm, Sara Rhudin och Christoffer von Bothmer

Revidering av TEN-T-förordningen

Det långsiktiga målet med det transeuropeiska transportnätet, TEN-T, är en sammanhängande och högkvalitativ transportinfrastruktur i hela EU. Ett väl utbyggt transportnät stärker den inre marknaden och bidrar till social,

---

⁷⁶ [EU-kommissionens strategi för smart och hållbar mobilitet](#):

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_2329

ekonomisk och territoriell sammanhållning. Den till nu gällande TEN-T-förordningen antogs 2013 och omfattar järnvägar, vattenvägar och landvägar samt kopplingar till urbana noder, hamnar, flygplatser och terminaler.

I december 2021 presenterade EU-kommissionen ett förslag till en reviderad förordning för TEN-T i paketet för effektiv och grön mobilitet⁷⁷. Förhandlingarna om förordningen avslutades i december 2023 då en preliminär överenskommelse tecknades. I överenskommelsen går att utläsa att den övergripande ambitionen om att bygga ut en sammanhängande, sammankopplad och högkvalitativ transportinfrastruktur i hela EU bibehålls. Samtidigt beaktas medlemsstaternas olika utgångspunkter och deras prioriteringar och strategier för grönare transporter. Medlemsstaterna ska besluta om hur projekt av gemensamt intresse ska prioriteras i linje med realistiska tekniska och prioriterade krav som syftar till en enhetlig, högpresterande och fullt driftskompatibel infrastruktur för att bidra till utfasningen av fossila bränslen i transportsektorn och dess multimodalitet. Det slutgiltiga antagandet av förordningen förväntas ske under våren 2024⁷⁸.

Den nya förordningen innehåller fler urbana knutpunkter än tidigare, genom att alla städer med över 100 000 invånare nu omfattas. I Sverige kommer 18 kommuner att räknas som urbana knutpunkter, tidigare var dessa tre till antalet. SKR har inlett samverkan med berörda kommuner för att gemensamt öka kunskapen relaterat om vad det innebär att vara en urban knutpunkt. Parallellt för SKR dialog med både Regeringskansliet och Trafikverket.

Kontakt: Christoffer von Bothmer

Förslag på åtgärder för en mer effektiv järnvägstrafik

Inom ramen för den gröna given presenterade EU-kommissionen i juli 2023 ett lagpaket för grönare godstransporter med bland annat ett förslag på en förordning om användning av järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma

---

⁷⁷ [EU-kommissionens paket för effektiv och grön mobilitet:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_2329)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_2329

⁷⁸ [Pressmeddelande från rådet om överenskommelsen om TEN-T:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/12/18/trans-european-transport-network-ten-t-council-and-parliament-strike-a-deal-to-ensure-sustainable-connectivity-in-europe/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/12/18/trans-european-transport-network-ten-t-council-and-parliament-strike-a-deal-to-ensure-sustainable-connectivity-in-europe/>

europiska järnvägsområdet⁷⁹. Förslaget innehåller åtgärder med målsättningen att möjliggöra en mer effektiv förvaltning av järnvägens infrastruktur och trafik, och att öka den europeiska samordningen. Förhandlingsarbetet pågår i nuläget i både rådet och i parlamentet och lagstiftningsarbetet kommer sannolikt inte bli klart under 2024.

Regeringen skickade hösten 2023 ut förslaget på remiss. SKR har besvarat remissen⁸⁰ och ser positivt på EU-kommissionens ambitioner, men menar samtidigt att det finns åtgärder som behöver vidtas på nationell nivå för att önskvärda effekter ska kunna uppnås. Regeringen har tagit fram en preliminär ståndpunkt⁸¹ till lagförslaget.

Med ett harmoniserat regelverk och längre planeringshorisonter ska järnvägsnätet enligt förslaget kunna nyttjas bättre. De åtgärder som föreslås har påverkan på all trafik som sker med tåg i Europa, såväl nationellt som gränsöverskridande. Samtidigt har varje typ av tågtrafik olika behov och förutsättningar. Förslaget till förordning är så omfattande och komplext, att de sammantagna konsekvenserna för den svenska järnvägsmarknaden behöver analyseras vidare.

SKR bevakar frågan för att se till att förordningen utformas så att svenska intressen och behov kan tas tillvara. Det handlar främst om att värna fortsatt goda förutsättningar för den regionala och storregionala tågtrafiken.

Kontakt: Sara Rhudin

---

⁷⁹ [EU-kommissionens lagpaket för grönare godstransporter:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3767)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3767

⁸⁰ [SKR:s yttrande angående förordningen om järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma europeiska järnvägsområdet:](https://skr.se/download/18.565a1fb118a82e14f67833cd/1695382497749/WEBB-20-SKR2023-Yttrande-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur.pdf)

<https://skr.se/download/18.565a1fb118a82e14f67833cd/1695382497749/WEBB-20-SKR2023-Yttrande-forordning-om-anvandning-av-jarnvagsinfrastruktur.pdf>

⁸¹ [Fakta-PM från regeringen om ny järnvägskapacitetsförordning:](https://regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm131/)

<https://regeringen.se/faktapromemoria/2023/09/202223fpm131/>

Kapitel 5 – Digitalisering

SKR följer, påverkar och sprider kännedom om de av EU:s digitaliseringsinitiativ som är av intresse för kommuner och regioner. Här nedan beskrivs några av de förslag till förordningar och direktiv som är aktuella under 2024 och framåt.

Inom ramen för EU:s program ”det digitala decenniet” ligger ett femtiotal initiativ som ska vägleda Europa mot de digitaliseringsmål som ligger för 2030. Därutöver finns många andra initiativ där digitalisering är invävt i andra sammanhang. På SKR.se⁸² går det också att läsa mer om de olika initiativen.

SKR för en fördjupad dialog med kommuner och regioner kring de initiativ som bedöms mest prioriterade och angelägna.

EU:s arbete med cybersäkerhet

Sedan 2020 finns en gemensam EU-strategi⁸³ för cybersäkerhetsfrågor. Strategin är en del av arbetet från EU-kommissionens sida att bygga ett starkare digitalt Europa.

Digitaliseringen av våra samhällen spelar en större roll än vad den någonsin tidigare gjort och allt tyder på att denna trend inte kommer att brytas. När flera verktyg, komponenter och saker i vardagen blir digitala – desto större är också risken för att de utsetts för en cyberattack. Enligt EU-kommissionen kommer det finnas upp emot 25 miljarder uppkopplade enheter i världen år 2025, cirka en fjärdedel av dessa kommer att återfinnas i Europa.

Vi är med andra ord sammankopplade och uppkopplade på många olika sätt, data delas hela tiden och många av de tjänster vi behöver i vår vardag är digitala. Detta innebär att cyberattacker riskerar att få en större påverkan och spridning än tidigare.

---

⁸² [Initiativ till EU-förordningar och EU-direktiv om digitalisering på SKR.se:](https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering.70062.html)

<https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering.70062.html>

⁸³ [EU-kommissionens cybersäkerhetsstrategi:](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/eus-cybersecurity-strategy-digital-decade-0) <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/eus-cybersecurity-strategy-digital-decade-0>

EU-kommissionen har under nuvarande mandatperiod presenterat ett flertal lagförslag, investeringsmöjligheter via EU:s finansieringsprogram, policyrekommendationer och utbildningssatsningar som syftar till att öka EU:s motståndskraft i en värld där digitala hot ökar alltmer. Cyberhoten bortser från våra traditionella landsgränser och därmed är EU-samarbetet en naturlig nivå för att stärka arbetet. Poolning av resurser och gemensam EU-lagstiftning kan få ett tydligt mervärde i längden.

EU-kommissionen arbetar utifrån fem områden: lagstiftning, investeringsmöjligheter, rekommendationer samt utbildning och medvetandegörande insatser.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

NIS2-direktivet

I EU-kommissionens strategi för cybersäkerhet från 2020 lyftes behovet av en översyn av NIS2-direktivets⁸⁴ verkningsgrad och i april 2021 presenterades därför en översyn av direktivet. Ungefär ett år senare nådde Europaparlamentet och rådet en överenskommelse om innehållet i det uppdaterade direktivet. I mars 2024 presenterades ett delbetänkande⁸⁵ till det ansvariga statsrådet, civilförsvarsminister Carl-Oskar Bohlin.

NIS2-direktivet syftar till att öka den gemensamma säkerhetsnivån genom en harmonisering kring säkerhet i nätverk och i informationssystem. Direktivet ställer även tydliga krav på riskanalyser och säkerhetskrav.

Direktivet gäller för flera sektorer som berör det offentliga Sverige. Det rör bland annat avfallshantering, avloppsvatten, digital infrastruktur, dricksvatten, energi, hälso- och sjukvård och transport. I översynen har även offentlig förvaltning lagts till vilket medför att hela verksamheten inom kommuner och regioner kommer omfattas av lagstiftningen.

---

⁸⁴ [SKR om NIS2-direktivet:](https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/ beslutat/nis2.70287.html)

<https://skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/digitalisering/euforordningareudirektivdigitalisering/ beslutat/nis2.70287.html>

⁸⁵ [Regeringens delbetänkande ”Nya regler om cybersäkerhet”:](https://www.regeringen.se/contentassets/1e56bf5cad214fc78eb80d91c11cccb6/nya-regler-om-cybersakerhet-sou-202418.pdf)

<https://www.regeringen.se/contentassets/1e56bf5cad214fc78eb80d91c11cccb6/nya-regler-om-cybersakerhet-sou-202418.pdf>

SKR har deltagit aktivt i utredningen om NIS2-direktivets införlivande i svensk lag.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

EU-rättsakt om cyberresiliens (CRA)

I september 2022 presenterade EU-kommissionen en förordning gällande cyberresiliens⁸⁶, det vill säga motståndskraft mot cyberattacker. Förordningen innehåller ökade säkerhetskrav på produkter med digitala komponenter och programvaruprodukter för att öka motståndskraften mot cyberattacker.

Förordningen innehåller krav på att:

- Tillverkarna skall säkerställa att deras produkter (under hela deras livslängd) uppfyller ett antal cybersäkerhetskrav och hanterar sårbarheter på ett korrekt sätt.
- Tillverkaren skall på begäran av tillsynsmyndighet förse denne med all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten uppfyller säkerhetskraven.
- Tillverkaren omfattas av rapporteringsplikt och ska inom 24 timmar notifiera relevant nationell myndighet om identifierade sårbarheter i deras produkt. Även säkerhetsincidenter som påverkar produktens säkerhet skall rapporteras. Förordningen innehåller även krav på att rapportera till användaren av produkten.
- Regler för importörens ansvar vid import av produkter med digitala element.

Förordningen om cyberresiliens kommer att få mycket stor betydelse för tillverkare av produkter som omger oss i vardagen, men förordningen är också specifikt riktad mot högriskprodukter där angrepp kan medföra stora konsekvenser. I denna grupp kan exempelvis sjukvårdsutrustning inbegripas.

Rådet och Europaparlamentet nådde en provisorisk överenskommelse angående förordningen i slutet av november 2023 och överenskommelsen godkändes av respektive part i början av 2024. Europaparlamentet godkände

---

⁸⁶ [EU-kommissionens faktablad om CRA](https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/library/cyber-resilience-act-factsheet): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/library/cyber-resilience-act-factsheet>

förordningstexten i mars 2024 och i skrivande stund behövs endast medlemsstaternas formella godkännande innan förordningen kan träda i kraft.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

EU:s cybersäkerhetsakt (CSA)

En uppdatering av EU:s cybersäkerhetsakt föreslogs av EU-kommissionen i april 2023. Tanken med förslaget är att fastställa en ram för cybersäkerhetscertifiering för produkter och tjänster samt att stärka EU:s cybersäkerhetsbyrå, ENISA.⁸⁷

Certifieringarna för ICT-produkter, tjänster och processer som etableras via ramverk utifrån förslaget är centrala då dessa sedermera används för att påvisa efterlevnad mot andra förordningar eller EU-direktiv. ENISA ska, enligt tillägget, även ansvara för att även ta fram ramverk för certifiering av säkerhetstjänster som levereras av extern part.

Rådet och Europaparlamentet nådde en överenskommelse om uppdateringen av nuvarande lagtext den i mars 2024⁸⁸. I överenskommelsen genomförs bland annat förtydliganden av definitioner för att säkerställa konformitet med NIS2-direktivet och anpassningar så att säkerhetsmålen för certifieringen är i linje med den nuvarande CSA-förordningen.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

EU:s cybersolidaritetsakt

Cybersolidaritetsakten presenterades också av EU-kommissionen i april 2023 tillsammans med uppdateringen av cybersäkerhetsakten. Det primära syftet är att stärka EU:s kapacitet för att upptäcka, förbereda sig för och reagera på cyberhot och cyberattacker. För att kunna göra detta föreslås åtgärder utifrån tre pelare: en europeisk cybersköld, en cyberkrismekanism och en mekanism för granskning av cybersäkerhetsincidenter.

---

⁸⁷ [European Union Agency for Cybersecurity, ENISA](https://www.enisa.europa.eu/): <https://www.enisa.europa.eu/>

⁸⁸ [Överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet angående CSA](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/03/06/cyber-solidarity-package-council-and-parliament-strike-deals-to-strengthen-cyber-security-capacities-in-the-eu/):

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/03/06/cyber-solidarity-package-council-and-parliament-strike-deals-to-strengthen-cyber-security-capacities-in-the-eu/>

- **Cyberskölden**

Den så kallade cyberskölden utgörs i huvudsak av nationella säkerhetscentrum (SOC) som varje medlemsstat själva utser, utöver dessa skapas också gränsöverskridande centrum bestående av minst tre nationella SOC. Dessa arbetar som referenspunkter som samlar in information för att upptäcka hot, dela varningar om hot och agera mot dessa hot.

- **Cyberkrismekanismen**

Denna mekanism inkluderar åtgärder för att stödja beredskap, med hänsyn till de skyldigheter, förfaranden, definitioner och liknande som fastställs i NIS2-direktivet. Inom ramen för cybersäkerhetsmekanismen föreslås även inrättandet av en EU-cybersäkerhetsreserv bestående av incidenthanteringstjänster från pålitliga leverantörer. För att få stöd från EU-cybersäkerhetsreserven måste användarna vidta åtgärder för att minimera konsekvenserna av den specifika incidenten som begäran om stöd avser.

- **Mekanismen för granskning av cybersäkerhetstjänster**

Denna mekanism ger ENISA i uppdrag att granska och analysera hot, sårbarheter och begränsningsåtgärder gällande cybersäkerhetsincidenter. Rapporterna ska vara underlag för att dra lärdomar och rekommendationer kring hur EU:s säkerhetsstatus kan förstärkas framåt.

Cybersolidaritetsakten kommer att påverka kommuner och regioner i Sverige då den bland annat kommer vara tillämplig på de högkritiska sektorerna i NIS2-direktivet. Rådet och Europaparlamentet inledde förhandlingar om den slutgiltiga texten i februari 2024 och nådde en överenskommelse i mars 2024⁸⁹.

SKR har agerat expertstöd kring utformandet av akten och dess konsekvenser på lokal och regional nivå åt Pehr Granfalk (M) som i sin roll som ledamot i Europeiska regionkommittén ansvarade för att ta fram kommitténs yttrande. Yttrandet understryker betydelsen att inkludera lokal och regional nivå i arbetet,

---

⁸⁹ [Rådet om överenskommelsen](https://www.consilium.europa.eu/media/70805/st08047-en24.pdf): <https://www.consilium.europa.eu/media/70805/st08047-en24.pdf>

då dessa är stora måltavlor för cyberangrepp över hela Europa. Europeiska regionkommitténs yttrande antogs i november 2023.⁹⁰

Kontakt: Torbjörn Karlsson

Interoperabilitetsförordningen

Förordningen om ett interoperabelt Europa (interoperabilitetsförordningen) antogs i mars 2024 och ska tillämpas av medlemsstaterna full ut från januari 2025. I de slutliga förhandlingarna tillkom skrivningar som exempelvis förhållandet till den nya AI-förordningen och att kommuner och regioner kommer att få inflytande i arbetet genom representation från Europeiska regionkommittén.

Förordningen föreskriver en utveckling av det redan utformade europeiska ramverket för interoperabilitet (EIF)⁹¹ och är tänkt att stärka den gränsöverskridande interoperabiliteten och samarbeten inom den offentliga sektorn på EU:s inre marknad.

Syftet med förordningen är att skapa förutsättningar för medlemsstaterna att utbyta information, samarbeta och dela tjänster över gränserna. Den innefattar även hur medlemsstaterna ska organisera sig för att skapa ett sammanhållande ekosystem av lösningar. Förordningen bygger på principen att lösningarna bör baseras på öppen källkod och öppna data. Arbetet ska organiseras genom en styrstruktur med mekanismer för teknisk anslutning, gemensam samverkan och rättsliga instrument. EIF-ramverket ska implementeras och vidareutvecklas enligt den struktur och modell som förordningen beskriver.

Förordningen får konsekvenser för kommuner och regioner, bland annat genom:

- Krav på interoperabilitetsbedömning: Varje aktör kommer att behöva genomföra en så kallad interoperabilitetsbedömning, där digitala lösningar bedöms enligt ramverkets riktlinjer.

---

⁹⁰ [Europeiska regionkommitténs yttrande om cybersolidaritet](https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2191-2023): <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2191-2023>

⁹¹ [EU-kommissionen om EIF](https://ec.europa.eu/isa2/eif_en/): https://ec.europa.eu/isa2/eif_en/

- Europeisk portal: Lösningar som utvecklas enligt ramverkets principer ska göras tillgängliga i en europeisk portal (som ännu är under utveckling) för användning av andra offentliga aktörer inom EU.

Trots att arbetet med att skapa ett interoperabelt Europa kommer att ta tid, så finns det stora fördelar med att få en harmoniserad struktur för digitalisering, menar SKR.

I Sverige presenterades ett parallellt utredningsarbete⁹² kring nationell interoperabilitet i december 2023. Utredningen kopierar delar av det dåvarande förslaget till förordning, bland annat definitionen av interoperabilitetslösningar, samt att ansvarig myndighet (Digg föreslås) ska bygga strukturerna för det framtida nationella arbetet. De föreslår också en ny lagstiftning som ska träda i kraft den 1 januari 2025, det vill säga samma ikraftträdande som för förordningen.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

Den digitala plånboken ("eIDAS 2")

Den så kallade digitala plånboken är ett tillägg till eIDAS-förordningen⁹³ som reglerar EU:s initiativ kring europeisk digital identitet. Förordningen antogs i februari 2024 och den tekniska utformningen av plånboken ska nu beskrivas i en så kallad genomförandeakt som förväntas komma under 2024.

I förordningen föreskrivs att varje medlemsstat behöver erbjuda åtminstone en digital plånbok senast 2026. Plånboken ska vara kostnadsfri för invånarna. Sverige utreder utvecklingen av en statlig plånbok, men det finns inga hinder för att privata alternativ kan erbjudas – så till vida att de uppfyller kraven.

Plånboken ska ge alla medborgare och företag möjligheten att både få tillgång till onlinetjänster över landsgränserna, men inte minst, få ökad kontroll över sina egna uppgifter. Plånboken ska lagra uppgifter om identitet och digitala handlingar, som exempelvis körkort, betyg, förskrivna recept eller biljetter. Användarna ska själva ha möjlighet att bestämma över sina egna uppgifter och

---

⁹² [Utredningen "En reform för datadelning"](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/12/sou-202396/): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/12/sou-202396/>

⁹³ [EU-kommissionen om eIDAS-förordningen](https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/eidas-regulation): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/eidas-regulation>

välja hur han eller hon vill dela dem. Plånboken ska också kunna användas för kvalificerade elektroniska underskrifter.

Förordningen förväntas få stor påverkan på kommuner och regioner då den ställer krav på att olika typer av bevis, så som läkarintyg eller avgångsbetyg, ska placeras i plånboken, vilket i sin tur ställer krav på att systemen klarar denna hantering.

I Sverige förs en diskussion om den digitala plånboken inom ramen för utredningen ”Säker och tillgänglig digital identitet”⁹⁴ som förväntas lämna ett slutbetänkande den 31 maj 2024.

Kontakt: Torbjörn Karlsson

Gigabitinfrastrukturakten (GIA)

Gigabitinfrastrukturakten är ett förslag till förordning som speglar EU-kommissionens vilja att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i hela EU. Förordningen innehåller förslag som ska bidra till likriktning för den europeiska marknaden för elektroniska kommunikationer och undanröja hinder för utbyggnad och konkurrens.

Förordningen är en utveckling av utbyggnadsdirektivet från 2014 och berör alla kommuner, regioner och kommunala bolag som ansvarar för ledningsburen infrastruktur. I förslaget utvidgas tillämpningsområdet vad gäller vilken fysisk infrastruktur som det offentliga måste lämna tillträde till. De offentliga myndigheternas skyldighet att informera om sin infrastruktur och sina bygg- och anläggningsprojekt skärps, och så även kraven på handläggning av tillståndsärenden.

Förslaget presenterades i februari 2023 och har därefter förhandlats. I februari 2024 nåddes en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. SKR kommer att analysera vilka konsekvenser den slutgiltiga förordningen får för svenska kommuner och regioner.

Kontakt: Emma Ström

---

⁹⁴ [Utredningen ”Säker och tillgänglig digital identitet”](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2022/12/saker-och-tillganglig-digital-identitet/): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2022/12/saker-och-tillganglig-digital-identitet/>

AI-förordningen

Förslaget till AI-förordning (AI-akten) har väckt mycket uppmärksamhet sedan det lades fram av EU-kommissionen 2021⁹⁵. Syftet med ett harmoniserat regelverk för AI är att säkerställa att AI-system på EU:s inre marknad är säkra och respekterar mänskliga rättigheter. Syftet är även att underlätta för innovation och investering inom AI. Akten utgör en enhetlig rättslig ram för AI och gäller hela livscykeln (utveckling, saluföring och användning).

Akten innehåller en mycket bred definition av AI som ligger i linje med OECD:s⁹⁶. Den antar en riskbaserad approach och inkluderar bland annat bestämmelser om vilka typer av AI-system som inte ska vara tillåtna alls och vilka som anses medföra en hög risk för säkerhet, hälsa och mänskliga rättigheter (nedan kallat högrisk-AI). I synnerhet leverantörer (de som utvecklar eller låter utveckla i eget namn) av högrisk-AI, men även operatörer av sådan, blir i och med aktens ikraftträdande skyldiga att uppfylla en rad, huvudsakligen administrativa, krav. Kommuner och regioner kan anses vara både leverantörer och operatörer, beroende på upplägg.

Gällande högrisk-AI så ställs bland annat krav på transparens, mänsklig granskning, robusthet, säkerhet och datakvalitet. Krav på leverantörer av sådana lösningar inkluderar bland annat upprättande av ett kvalitetshanteringsystem, teknisk dokumentation och registerföring samt CE-märkning. Krav på operatörer innefattar bland annat samarbete med tillsynsmyndigheter, rapportering av incidenter eller brister och att säkra att lösningar används enligt dess ursprungliga intention. Såväl leverantörer som operatörer är skyldiga att tillhandahålla tydlig och lättillgänglig information om lösningars funktioner, förmågor och begränsningar, samt om dess status som ett AI-system.

Kommuner och regioner berörs i stor utsträckning av de områden som är relevanta för högrisk-AI. Exempel är medicinsk utrustning, lösningar som

---

⁹⁵ [EU-kommissionens förslag till AI-förordning](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF): https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e0649735-a372-11eb-9585-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF

⁹⁶ [OCED uppdaterar sin definition av AI](https://www.euractiv.com/section/artificial-intelligence/news/oced-updates-definition-of-artificial-intelligence-to-inform-eus-ai-act/): <https://www.euractiv.com/section/artificial-intelligence/news/oced-updates-definition-of-artificial-intelligence-to-inform-eus-ai-act/>

används för att bedöma om fysiska personer har rätt till bidrag samt lösningar avsedda att användas för att påverka resultatet av ett val eller folkomröstning.

Utöver det som redan nämnts så omfattar akten också bestämmelser kring AI-system för allmänna ändamål (exempelvis ChatGPT) och dess underliggande modeller (exempelvis GPT4) samt hur medlemsstaterna behöver rigga organisation och styrning för stöd och kontroll. Den inkluderar även bestämmelser kring sanktionsavgifter i händelse av regelöverträdelser. Dessa avgifter kan bli mycket höga, i synnerhet om överträdelsen rör förbjuden AI. Det är dock upp till varje medlemsstat att avgöra hur stora sanktionsavgifter som ska tillämpas för offentlig sektor.

Förhandlingsarbetet med AI-akten är nu på upploppet. I december 2023 nådde man en politisk överenskommelse om dess slutliga utformning⁹⁷. Medlemsstaterna har sedan dess hunnit godkänna den i sin helhet på ambassadörsnivå och formellt beslut på ministernivå sker inom kort. I mars godkände även Europaparlamentet rättsakten⁹⁸. Förordningen träder i kraft 20 dagar efter publiceringen och ska börja tillämpas efter viss tid därefter, som huvudregel efter 24 månader. Dock finns undantag.

SKR kommer under våren att genomföra en fördjupad analys av akten och dess påverkan på kommuner och regioner. Redan nu är det en god idé att, med utgångspunkt i definitionen av AI i akten, börja inventera vilken AI man som kommun eller region använder sig av och vad man planerar att införa. Då akten ställer vissa krav på spårbarhet för beslut och dokumentation är det också relevant att se över rutiner för detta.

Sannolikt kommer regeringen behöva vidta åtgärder för att genomföra förordningen i Sverige, vilket i ett första steg kan innebära att en utredning tillsätts. SKR kommer att bevaka det svenska genomförandearbetet och verka för att medlemmarnas intressen tas till vara i detta.

Kontakt: Fredrik Carlsson

---

⁹⁷ [Rådet om överenskommelsen angående AI-akten:](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/09/artificial-intelligence-act-council-and-parliament-strike-a-deal-on-the-first-worldwide-rules-for-ai/)

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/09/artificial-intelligence-act-council-and-parliament-strike-a-deal-on-the-first-worldwide-rules-for-ai/>

⁹⁸ [Pressmeddelande från Europaparlamentet:](https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20240308IPR19015/parlamentet-antar-banbrytande-lag-om-artificiell-intelligens) <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20240308IPR19015/parlamentet-antar-banbrytande-lag-om-artificiell-intelligens>

Kapitel 6 – Regional utveckling och samarbete

EU:s sammanhållningspolitik

EU:s sammanhållningspolitik syftar till att minska regionala skillnader och ojämlikheter inom EU och är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att uppnå gemensamma mål om smart hållbar inkluderande tillväxt. Sammanhållningspolitiken står för en tredjedel av EU:s totala budgetram för programperioden 2021-2027.

Sverige omfattas av tre europeiska struktur- och investeringsfonder:

- Europeiska regionala utvecklingsfonden (åtta regionala program, ett nationellt program, samt Interreg).
- Europeiska Socialfonden+ (genomförs i ett nationellt program med regionala handlingsplaner).
- Fonden för en rättvis omställning (Norrbotten, Västerbotten och Gotland).

Dessutom finns möjlighet att söka tekniskt EU-stöd ur EU-instrumentet ”Technical Support Instrument” som förvaltas av EU-kommissionen och där statsrådsberedningen är svensk kontaktyta. Här kan myndigheter, regioner och kommuner utveckla och stärka sin kapacitet för att ta sig an EU:s utmaningar.

Föregående år presenterade EU-kommissionen halvtidsutvärderingen av EU:s långtidsbudget. Den innehöll ett antal förslag, däribland flera olika initiativ för att skynda på arbetet med den gröna och digitala omställningen, samt att stärka EU:s konkurrenskraft och öka EU:s autonomi. Ett av förslagen är en ny europeisk plattform för strategisk teknologi (STEP) för att stärka EU:s suveränitet och långsiktiga konkurrenskraft inom kritisk och strategiskt viktig teknik som kan bidra till den gröna och digitala omställningen. Satsningarna inom STEP kan finansieras med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Kontakt: Anna Lindberg

Sammanhållningspolitiken efter 2027

EU:s sammanhållningspolitik står inför stora förändringar inför nästa budget- och programperiod efter 2027. En utvidgning av unionen på sikt kommer kräva skarpare prioriteringar i EU:s långtidsbudget med risk för en reducerad EU-budget. Detta kan innebära att regional nivå tappar en stor del av det regionala utvecklingskapital som idag används till investeringar i insatser för smart, hållbar, inkluderande tillväxt med skräddarsydda program anpassade efter regionernas behov och utmaningar.

Diskussionerna om EU:s framtida sammanhållningspolitik pågår nu för fullt. I slutet av 2023 antog Europeiska regionkommittén sitt yttrande i frågan och CEMR antog även sin position. 2024 är ett viktigt år i arbetet med att påverka och utforma den framtida sammanhållningspolitiken. Under våren publicerades den nionde sammanhållningsrapporten⁹⁹ som sammanfattar politikens utveckling och effekter under de senaste åren. Dessutom kommer föregående programperiod 2014-2020 att utvärderas. Dessa underlag kommer att vara viktiga bidrag till diskussionen om utformningen av EU:s framtida sammanhållningspolitik. Under 2025 kommer EU-kommissionen att presentera ett förslag till kommande långtidsbudget och därefter förväntas förhandlingar inledas mellan rådet och Europaparlamentet under 2026.

Med de utmaningar och behov som lokal och regional nivå står inför är det av största vikt att sammanhållningspolitiken och dess fonder bidrar till investeringar i konkurrenskraft, innovation och ett ökat deltagande på arbetsmarknaden, för att minska skillnaderna i regionernas utvecklingsnivåer och stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU. Det är på lokal och regional nivå som politiken omsätts i konkreta insatser.

Genom det regionala utvecklingsuppdraget och de regionala utvecklingsstrategierna förverkligas och konkretiseras EU:s politik med insatser på lokal och regional nivå finansierade av EU:s fonder. För att politiken ska vara relevant, ändamålsenlig och effektiv är det av stor vikt att lokal och regional nivå även fortsättningsvis kan genomföra skräddarsydda insatser som är anpassade efter regionernas och kommunernas särskilda utmaningar.

---

⁹⁹ [EU-kommissionens nionde sammanhållningsrapport:](https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en)

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en

SKR anser att det är angeläget att, tillsammans med medlemmarna, delta i diskussionen om den framtida sammanhållningspolitiken och bedriva ett aktivt påverkansarbete. SKR¹⁰⁰ har därför, som en del i mobiliseringsarbetet, etablerat ett politiskt nätverk för sammanhållningspolitiken som består av regionala politiker. Syftet är att visa på mervärdet med politiken och driva ett aktivt påverkansarbete gentemot nationell nivå och EU-nivå.

SKR anser att det är viktigt att värna den modell som ligger till grund för EU:s sammanhållningspolitik med ett starkt regionalt ägarskap i både utformning och genomförande. Den 19 april antog SKR:s styrelse ett ställningstagande¹⁰¹ om sammanhållningspolitiken efter 2027.

Kontakt: Anna Lindberg

---

¹⁰⁰ [SKR om sammanhållningspolitiken:](https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/sammanhallningspolitikeu.2076.html)

<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/sammanhallningspolitikeu.2076.html>

¹⁰¹ [SKR:s ställningstagande angående EU:s sammanhållningspolitik efter 2027:](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/antagandeavstallningstagandea)

<https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/antagandeavstallningstagandea>
[vseendeussammanhallningspolitikefter2027.81250.html](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/antagandeavstallningstagandea)

Kapitel 7 – Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik

Att bygga ett starkt socialt Europa och klara kompetensförsörjningen

EU-institutionerna och det belgiska EU-ordförandeskapet har under 2024 fortsatt att prioritera arbetet med social dialog¹⁰² och arbetsrätt. Mycket arbete läggs ned på att de förslag som tidigare lagts fram ska antas formellt, liksom genomförande och tillämpning av olika rättsakter.

I januari hölls ett socialt toppmöte i belgiska Val Duchesse om den sociala dialogen. Det belgiska EU-ordförandeskapet, EU-kommissionen och de europeiska arbetsmarknadsparterna SGI Europe (de offentliga arbetsgivarnas organisation på EU-nivå), BusinessEurope (näringslivet), SMEunited (små- och medelstora företag) och ETUC (Europafacket), deltog vid mötet. Mötet handlade om hur man kan stärka den sociala dialogen framåt och utmynnade i en trepartsdeklaration som tar upp ett antal huvudfrågor och aktiviteter för 2024 och framåt.

Under våren arrangerade det belgiska EU-ordförandeskapet ett nytt socialt toppmöte med parterna och ett rådsmöte i La Hulpe i Belgien. Mötena var tänkta att bidra till det fortsatta arbetet med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och fastställa EU:s prioriteringar och strategiska agenda för de kommande åren.

Några andra aktuella EU-frågor av arbetsgivarpolitiskt intresse som SKR arbetar med är arbetskraft- och kompetensbrist, kvalitativa praktikprogram, talangpartnerskap och arbetskraft från tredje land, grön omställning och digitalisering (se mer information nedan).

Nedan följer en redogörelse för några aktuella arbetsgivarpolitiska frågor som SKR arbetar med under våren. De flesta av dem är en fortsättning på eller vidareutveckling av frågor från 2023 och tidigare år.

---

¹⁰² Med ”social dialog” avses samråd mellan EU-kommissionen och de europeiska arbetsmarknadsparterna samt samarbetet mellan arbetsmarknadens parter.

Förbundets arbete sker på såväl svensk, nordisk som europeisk nivå, på sistnämnda nivå främst genom SGI Europe, men i vissa av frågorna även i CEMR, HOSPEEM och inom Europeiska regionkommittén.

Utvärdering av den europeiska arbetsmyndigheten (ELA)

Den europeiska arbetsmyndigheten (European Labour Authority, ELA)¹⁰³ inrättades 2019. Den är nu fullt operationell och har sitt säte i Bratislava, Slovakien. Myndighetens arbete är främst av stöttande karaktär. ELA bistår medlemsstaterna och EU-kommissionen i deras effektiva tillämpning och efterlevnad av unionsrätten i fråga om arbetskraftens rörlighet i hela unionen och samordning av de sociala trygghetssystemen inom unionen.

ELA har sju huvuduppgifter:

- Underlätta tillgången till information och samordna Eures.
- Underlätta samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstater.
- Samordna och stödja samordnade och gemensamma inspektioner.
- Genomföra analyser och riskbedömning i frågor om den gränsöverskridande arbetskraftens rörlighet.
- Stödja medlemsstaterna med kapacitetsuppbyggnad.
- Stödja medlemsstaterna i att ta itu med odeklarerat arbete.
- Medla i tvister mellan medlemsstaterna.

Under 2023 påbörjade EU-kommissionen en utvärdering av myndighetens arbete och uppdrag hittills och framöver. EU-kommissionen kommer att presentera resultatet av sitt arbete med slutsatser och rekommendationer under våren. Som ett bidrag till detta arbete anordnade det belgiska EU-ordförandeskapet en konferens i januari om "Fair Mobility and ELA". Här presenterades även en rapport om hur den belgiska regeringen ser på ELA:s arbete med förslag till hur myndighetens uppdrag kan utvidgas framöver.

SGI Europe har bidragit med synpunkter till utvärderingen och är även observatör i myndighetens styrelse.

---

¹⁰³ [ELA](https://www.ela.europa.eu/en): <https://www.ela.europa.eu/en>

I arbetet med den pågående utvärderingen råder enighet om att myndigheten har gjort ett bra arbete hittills. Önskemålen om ELA:s uppdrag och arbete framöver är däremot mer splittrad. I korthet finns det en grupp, med bland annat de europeiska arbetsgivarna (inklusive SGI Europe) och vissa medlemsstater, som förespråkar ett oförändrat mandat och uppdrag för ELA, önskar mer tid för att reflektera över myndighetens utveckling och att myndigheten ska fortsätta att utvecklas steg för steg, med fortsatt stödjande och frivillig karaktär och som främst uppskattar myndighetens informations- och kapacitetsbyggande uppgifter. Detta ligger i linje med SKR:s syn på ELA.

En annan grupp, med Europaparlamentet, Europafacket och vissa andra medlemsstater, vill att ELA ska göra mer och vill bland annat ge myndigheten mer muskler i form av utvidgat mandat och budget, en egen rätt att initiera och utföra inspektioner, mer möjligheter att samla in och analysera statistik och ge myndigheten ett utökat mandat från att idag endast arbeta med rörlighet inom EU till att även avse arbetskraft från tredje land.

Kontakt: Jeanette Grenfors

Toppmöte om social dialog och trepartsdeklaration

Det sociala toppmötet i Val Duchesse ägde rum i januari 2024 och handlade om hur man kan stärka den sociala dialogen framåt. Mötet utmynnade i en trepartsdeklaration som tar upp ett antal huvudfrågor och aktiviteter för 2024:

- **Handlingsplan för arbetskrafts- och kompetensbrist**

EU-kommissionen har presenterat en handlingsplan för arbetskraft- och kompetensbrist¹⁰⁴. SGI Europe deltog tillsammans med de andra europeiska arbetsmarknadsparterna vid en hearing med EU-kommissionen i frågan i februari.

---

¹⁰⁴ [EU-kommissionen om handlingsplanen för arbetskrafts- och kompetensbrist:](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1507)
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1507

- **Europeisk social dialog i hjärtat av vår framtid**

Detta handlar om ett förhållningssätt, det vill säga respekt för parternas roll och autonomi.

- **Ett sändebud för social dialog**

Ett sändebud för social dialog inrättas inom EU-kommissionen. Sändebudet ska samarbeta med det nätverk av sociala dialogen-koordinatörer på EU-kommissionens olika generaldirektorat. Sändebudet ska även vara en kontaktpunkt för de europeiska parterna och ska bidra till genomförandet av olika initiativ för att främja social dialog.

- **En pakt för social dialog**

En serie tre- och tvåpartsmöten anordnas fram till 2025. Pakten handlar bland annat om att gemensamt finna nya områden att arbeta tillsammans med och att lägga förslag på sådant som man vill arbeta med, stöd och finansiering av social dialog, inkl. ESF+ samt förhandlingsprocesser för och genomförande av europeiska avtal.

Förutom ovan nämnda frågor följer SKR även fortsatt de övriga aktiviteter om social dialog som finns i EU-kommissionens meddelande om social dialog samt rådsrekommendationen och social dialog, som publicerades och antogs förra året (för mer information om dessa initiativ, se höstens upplaga av ”På gång inom EU”).

Kontakt: Jeanette Grenfors

Socialt toppmöte om den sociala pelaren och La Hulpe-deklarationen

Det sociala toppmötet som ägde rum i La Hulpe i Belgien utmynnade i en fyrpartsdeklaration (La Hulpe-deklarationen) från rådet, Europaparlamentet, EU-kommissionen och de europeiska arbetsmarknadsparterna¹⁰⁵.

---

¹⁰⁵ [La Hulpe-deklarationen på belgiska EU-ordförandeskapets hemsida](https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/events/european-pillar-of-social-rights-the-la-hulpe-declaration-on-the-future-of-social-europe/): <https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/events/european-pillar-of-social-rights-the-la-hulpe-declaration-on-the-future-of-social-europe/>

Under hösten förra året lämnade SGI Europe tillsammans med BusinessEurope och SMEUnited skriftliga synpunkter till arbetet med nämnda deklARATION.

Kontakt: Jeanette Grenfors

Samråd om rätten till nedkoppling och distansarbete

I Business Europe/SME United, SGI Europe och ETUC:s gemensamma arbetsprogram för 2022-2024, kom de överens om att göra en översyn av parternas europeiska ramavtal om distansarbete från 2002 och inkludera frågan om rätten till nedkoppling.

Förhandlingarna inleddes vid halvårsskiftet 2022 och fortsatte fram till slutet av 2023. Om parterna kommit överens var tanken att deras ramavtal skulle genomföras i form av ett EU-direktiv. Arbetsgivarna önskade ett resultat i linje med innehållet i 2002 års ramavtal. Den svenska sektionen av SGI Europe deltog aktivt i förhandlingarna och var ledare för SGI Europes förhandlingsdelegation. Förhandlingarna ledde dock inte till något avtal.

Frågan har därmed gått tillbaka till EU-kommissionen som har aviserat att man kommer att inleda ett tvåstegssamråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna under 2024.

Kontakt: Jeanette Grenfors

EU-direktivet om lönetransparens

I mars 2021 presenterade EU-kommissionen det så kallade lönetransparensdirektivet¹⁰⁶. Direktivet handlar om stärkt tillämpning av likalöneprincipen mellan kvinnor och män genom insyn i lönesättningen och skärpta efterlevnadsmekanismer. Det innehåller olika bestämmelser om insyn i lönesättning och bättre tillgång till rättslig prövning. Det handlar bland annat om regler om insyn i lönesättning före anställning, förbud att fråga arbetssökanden om dennes lönehistorik och mycket annat.

---

¹⁰⁶ [Rådets översikt om EU:s arbete med lönetransparens:](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/pay-transparency/)
<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/pay-transparency/>

Arbetsmarknadsdepartementet hade en referensgrupp i frågan med arbetsmarknadens parter medan direktivförslaget förhandlades. Förslaget var även ute på remiss. I SKR:s remissvar avstyrkte förbundet direktivförslaget eftersom det stred mot subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Även SGI Europes positionspapper är av samma åsikt.

Under våren 2023 nådde rådet och Europaparlamentet en politisk överenskommelse och direktivet trädde i kraft i juni samma år. Direktivet ska vara genomfört i juni 2026.

En utredning om Sveriges genomförande av direktivet är tillsatt. SKR deltar i utredningens expertgrupp tillsammans med arbetsmarknadens parter. Utredningens förslag ska redovisas senast den 31 maj 2024.

EU-kommissionen har även tillsatt en expertgrupp med medlemsstaterna och de europeiska arbetsmarknadsparterna om genomförandet av direktivet, som SGI Europe deltar i.

Kontakt: Marie Nordström och Lena Schaller

Förslag till EU-direktiv om digitalt plattformarbete

EU-kommissionen har sedan tidigare uppmärksammat den digitala plattformsekonomis framväxt och påverkan på arbetsmarknaden. EU-kommissionen pekar på fördelarna med plattformarbete i form av ökad flexibilitet, effektivitetsvinster, ett enklare inträde på arbetsmarknaden samt möjligheten till extra inkomster. Samtidigt menar man att plattformarbete kan innebära en ökad risk för utsatthet och lägre grad av socialt skydd. Mot bakgrund av detta identifierade EU-kommissionen ett antal områden som var särskilt angelägna att utreda; däribland anställningsstatus, arbetsförhållanden inklusive hälsa och säkerhet, tillgång till socialt skydd med mera.

I december 2021 presenterade EU-kommissionen ett paket¹⁰⁷ med flera initiativ och förslag, däribland ett förslag till EU-direktiv om plattformarbete. Förslaget ska enligt EU-kommissionen förbättra villkoren för plattformarbete och stödja en hållbar tillväxt för digitala arbetsplattformar i EU. Förslaget innehåller bland

---

¹⁰⁷ [EU-kommissionens översikt om plattformarbete:](https://www.consilium.europa.eu/en/policies/platform-work-eu/)

<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/platform-work-eu/>

annat omfattande regler om korrekt fastställande av anställningsstatus, främjande av insyn, rättvisa och redovisningsskyldighet, definitioner med mera.

SKR konstaterade i sitt remissvar till direktivförslaget att det redan idag finns ett regelverk på EU-nivå i form av olika direktiv och rådsrekommendationer, som i många fall täcker in såväl arbetstagare som egenföretagare på plattformar. SKR förordar en enhetlig reglering av arbetsmarknaden framför särreglering och anser att begreppen måste definieras på nationell nivå.

Under hösten 2023 försökte det spanska EU-ordförandeskapet att nå en politisk överenskommelse, men utan resultat. Det belgiska EU-ordförandeskapet har prioriterat frågan i sitt arbete under våren 2024. Förslaget stötte först på en blockerande minoritet i rådet, men den 11 mars godkände rådet direktivtexten. Inom kort ska rådet och Europaparlamentet godkänna texten formellt. Efter ikraftträdandet har medlemsstaterna två år på sig att genomföra direktivet.

SKR har aktivt medverkat till att skriva SGI Europes positionspapper, som ligger i linje med SKR:s synpunkter. Arbetsmarknadsdepartementet har även en referensgrupp i frågan där SKR deltar.

Arbetsgivarna i referensgruppen är oroade över hur direktivet kan komma att påverka den svenska modellen. Farhågorna gäller bland annat anställningspresumtionen, reglerna om algoritmisk ledning samt att direktivet ger företagare vissa rättigheter som normalt bara tillkommer anställda.

EU-kommissionen förväntas nu tillsätta en expertgrupp om direktivets genomförande.

Kontakt: Jeanette Grenfors

Förslag till reviderat EU-direktiv om europeiska företagsråd

Under 2023 genomförde EU-kommissionen ett samråd i två steg med de europeiska arbetsmarknadsparterna om en revidering av EU-direktivet¹⁰⁸ om europeiska företagsråd. SGI Europe besvarade samråden och ville gärna försöka inleda förhandlingar i frågan. Detta ville dock inte Europafacket och frågan gick

---

¹⁰⁸ [EU-kommissionens pressmeddelande](https://europa.eu/newsroom/ecpc-failover/pdf/ip-24-147_sv.pdf): https://europa.eu/newsroom/ecpc-failover/pdf/ip-24-147_sv.pdf

därmed tillbaka till EU-kommissionen. Den 24 januari i år presenterades ett förslag till reviderat direktiv¹⁰⁹ och en därtill hörande konsekvensanalys.

I SGI Europas svar på samråden framfördes bland annat invändningar mot EU-kommissionens tankar på att ändra och utvidga den nuvarande definitionen av vad som är att anse som gränsöverskridande frågor och därmed omfattas av direktivet.

Europeiska företagsråd träffar som sådana inte kommuner och regioners verksamheter eftersom det avser verksamheter av en viss storlek som verkar transnationellt. SKR gör dock bedömningen att förslaget kan komma att få effekt på annan framtida europeisk arbetsrättslig lagstiftning som i sin tur kan komma att påverka vår svenska arbetsrättsliga lagstiftning.

SKR menar att flera av de ändringar i direktivet som EU-kommissionen har föreslagit är oklara och på en alltför detaljerad nivå. Förslaget riskerar i dagsläget att bland annat leda till rättsosäkerhet, vara tvistedrivande och leda till ökade administrativa bördor.

Kontakt: Jeanette Grenfors

EU-talangreserv och talangpartnerskap

EU-kommissionär Ylva Johansson har konstaterat att det råder brist på arbetskraft i väldigt många sektorer i nästan alla av EU:s medlemsstater. Med anledning av detta presenterade EU-kommissionen i november 2023 ett förslag som består av två initiativ som är tänkt att underlätta rekrytering av arbetskraft från länder utanför EU.

EU-talangreserv

Syftet med en EU-talangreserv¹¹⁰ är enligt EU-kommissionen att förbättra EU:s möjligheter att locka arbetskraft från tredje land till bristyrken på EU:s arbetsmarknad samt att förenkla rekryteringen av sådan arbetskraft. EU-

---

¹⁰⁹ [Direktivförslaget i sin helhet](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:14:FIN): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2024:14:FIN>

¹¹⁰ [Fakta-PM från regeringen om förslaget till förordning om inrättandet av en EU-talangreserv](https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2024/01/202324fpm24/): <https://www.regeringen.se/faktapromemoria/2024/01/202324fpm24/>

talangreserven ska utgöras av en IT-plattform motsvarande den som redan finns för EU-medborgare. Där ska tredjelandsmedborgare som vill komma till EU för att arbeta kunna registrera relevanta uppgifter som sedan matchas mot arbetsgivares behov i EU.

Det ska vara frivilligt för EU:s medlemsstater att delta i EU-talangreserven. Den ska inte heller ersätta nationella initiativ utan fungera som ett komplement.

Förslaget ska behandlas av Europaparlamentet och rådet. Ansvarig rapportör i Europaparlamentet är den svenska ledamoten Abir Al-Sahlani (C).

Talangpartnerskap

Talangpartnerskap har till syfte att stärka samarbetet mellan EU:s medlemsstater och partnerländer utanför EU samt att främja den internationella rörligheten för arbetskraft från länder utanför EU. Idén går ut på att matcha arbetsgivare från EU med arbetstagare från länder utanför EU i kombination med utbildnings- och kapacitetshöjande insatser.

Pilotprojekt har genomförts, till exempel ett projekt som går under namnet THAMM som har gått ut på att utbilda yngre människor i Egypten, Tunisien och Marocko för anställning i Belgien och Tyskland inom vissa bristyrken, bland andra hotell, restaurang, elektronik och hotell. Ett annat projekt är ”Triple-Win” som syftar till att utbilda och rekrytera vårdpersonal till Tyskland från Bosnien-Hercegovina, Filippinerna, Tunisien, Indonesien, Jordanien och Indien. Tanken med projektet är också att minska arbetslösheten i dessa länder. Projektet har hittills lett till att 4900 sjuksköterskor har fått plats hos tyska arbetsgivare.

Svenska Institutet för Europapolitiska studier, SIEPS, har skrivit en analys¹¹¹ om talangpartnerskapens potential och nytta i Sverige och EU.

Kontakt: Lotta Dahlerus

---

¹¹¹ [SIEPS-studie: ”Vad kan EU:s talangpartnerskap leverera?”](https://www.sieps.se/publikationer/2023/vad-kan-eus-talangpartnerskap-leverera/):

<https://www.sieps.se/publikationer/2023/vad-kan-eus-talangpartnerskap-leverera/>

Kapitel 8 – Vård, omsorg och folkhälsa

EU:s läkemedelspaket

EU-kommissionen lade den 26 april 2023 fram det så kallade läkemedelspaketet¹¹². Paketet innehåller förslag på nya regler om humanläkemedel och avser ett direktiv och en förordning. Syftet med den nya lagstiftningen är att göra läkemedel i EU mer tillgängliga, åtkomliga och prismässigt överkomliga.

Utvecklingen inom läkemedelsområdet går snabbt. Men den snabba utvecklingen kräver också ett modernt och långsiktigt hållbart regelverk för läkemedel. EU-lagstiftningen påverkar tillgången till läkemedel i Sverige. Den styr i många delar även hur hälso- och sjukvården kan bedrivas och hur behandlingsmöjligheter kan göras tillgängliga.

SKR har analyserat lagförslagets konsekvenser och tagit fram ett bedömningsunderlag¹¹³ som regionerna har fått ta del av. Dialog har även genomförts med regeringskansliet och involverade myndigheter. SKR:s analys har även presenterats för assistenter till de svenska europaparlamentarikerna.

Lagförslaget var ute på remiss från regeringen under hösten 2023. SKR och regionerna har i sina remissvar kunnat ge regeringen tydliga svar på regionernas syn på lagförslaget. SKR har översatt remissvaret och spridit det i olika nätverk och samverkansgrupper för att på så sätt kunna påverka EU-förhandlingarna.

Under 2024 pågår fortsatt arbete med att bevaka förhandlingarna och använda nätverk både på nationell- och EU-nivå för ett fortsatt aktivt påverkansarbete. Under inledningen av 2024 har SKR och regionerna tillsammans tagit fram debattartiklar, krönikor och gjort en podcast för att sprida budskapen. Löpande dialog sker även med myndigheter samt med regeringskansliet.

Kontakt: Susanna Eklund

---

¹¹² [EU-kommissionen om läkemedelspaketet](https://health.ec.europa.eu/medicinal-products/pharmaceutical-strategy-europe/reform-eu-pharmaceutical-legislation_en): https://health.ec.europa.eu/medicinal-products/pharmaceutical-strategy-europe/reform-eu-pharmaceutical-legislation_en

¹¹³ [Kunskapsunderlag / Policy Brief från SKR](#):

<https://skr.se/download/18.2f6c078f1840e44be6f3d2e9/1667209325725/8047-046-9.pdf>

EU:s insatser för antimikrobiell resistens

I samband med att förslaget om ny läkemedelslagstiftning presenterades offentliggjordes även en rådsrekommendation¹¹⁴ som syftar till att intensifiera åtgärder avseende antibiotikaresistens.

2019 förklarade Världshälsoorganisationen (WHO) antimikrobiell resistens som en av de tio största globala hoten mot folkhälsan och 2022 identifierade även EU antimikrobiell resistens som ett av de tre främsta prioriterade hälsohoten.

Idag saknas antimikrobiella medel som kan behandla läkemedelsresistenta mikroorganismer. I förslaget till ny EU-läkemedelslagstiftning ska incitament skapas för företag att satsa på att utveckla sådana läkemedel genom att ge företagen möjlighet att överföra förlängda patenträttigheter till andra och mer lönsamma läkemedel. Åtgärder och mål för återhållsam användning av antimikrobiella medel, däribland nya förpacknings- och forskrivningskrav, införs också för att antimikrobiella medel ska förbli verkningsfulla.

SKR har analyserat förslagen och är positiva till åtgärder och mål för användning av antimikrobiella medel. Förslaget om att ge företagen överförbara dataskyddskuponger (vouchers) avisas dock helt. En mer ekonomiskt förutsägbar incitamentsmodell för att möta utmaningarna med antibiotikaresistens bör användas, menar SKR. Frågan fortsätter att bevakas av SKR.

Kontakt: Susanna Eklund

Alliansen för kritiska läkemedel

EU-kommissionens myndighet för beredskap och insatser vid hälsokriser (HERA) utlyste den 16 januari 2024 en öppen inbjudan att anmäla intresse för att ansluta sig det nystartade initiativet ”Alliansen för kritiska läkemedel”¹¹⁵.

SKR har ansökt och beviljats medlemskap i alliansen. Medlemskap bedöms vara värdefullt eftersom arbetet i alliansen kan bidra till att föreslå och testa nya arbetssätt som kan fungera som utgångspunkt för en konkretisering av

---

¹¹⁴ [Rådsrekommendation om antibiotikaresistens](https://health.ec.europa.eu/antimicrobial-resistance/eu-action-antimicrobial-resistance_en): https://health.ec.europa.eu/antimicrobial-resistance/eu-action-antimicrobial-resistance_en

¹¹⁵ [EU-kommissionen om alliansen för kritiska läkemedel](https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera/overview/critical-medicines-alliance_en): https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera/overview/critical-medicines-alliance_en

samarbetsformer inom EU. Dessa samarbetsformer bedöms kunna vara användbara för att påverka kommande EU-lagstiftning.

Alliansen kommer att sammanföra alla berörda parter och arbeta för att stärka samarbetet mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna, industrin och det civila samhället. Den kommer att identifiera utmaningar, prioriteringar och möjliga politiska lösningar på problemet med brist på kritiska läkemedel i EU. Alliansen är även en sorts samrådsmekanism som kommer att fungera som ett nätverk för att påskynda genomförandet av EU-åtgärder.

Med utgångspunkt i den unionsförteckning över kritiska läkemedel som Europeiska läkemedelsmyndigheten offentliggjorde i december 2023 kommer alliansens arbete att framför allt fokusera på läkemedel med störst risk för brister och störst inverkan på hälso- och sjukvårdssystemen och patienterna.

Alliansens arbete kommer att pågå i fem år. SKR kommer att delta i arbetet som förväntas komma igång under våren 2024.

Kontakt: Susanna Eklund

En europeisk hälsounion

EU-kommissionen tog, utifrån erfarenheterna från covid-19-pandemin, i november 2020 de första stegen för att inrätta en ”europeisk hälsounion”¹¹⁶. Då presenterades ett meddelande och tre förslag till förordningar som syftade till att förnya EU:s rättsliga ramverk för hälsosäkerhet, öka samordningen på EU-nivå samt stärka den roll som EU:s smittskydds- och läkemedelsmyndigheter kan spela i krisberedskap och insatser vid hälsokriser. Under detta paraply har EU-kommissionen sedan även lagt in andra initiativ: EU:s läkemedelsstrategi (2020), EU:s plan mot cancer (2021), förslaget om ett europeiskt hälsodataområde (2022) och EU:s strategi för psykisk hälsa (2023). Dessa initiativ beskrivs även i separata artiklar.

Hösten 2021 kom rådet och Europaparlamentet överens om att stärka läkemedelsmyndigheten EMA (European Medicines Agency) och smittskyddsmyndigheten ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control). I november 2022 antog sedan rådet och Europaparlamentet en ny

---

¹¹⁶ [EU-kommissionen om en europeisk hälsounion](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_sv): https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_sv

förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa¹¹⁷, som syftar till att stärka EU:s beredskap och övervakning samt förbättra inrapporteringen av data. Den nya lagstiftningen ger dessutom möjlighet att utlysa ett EU-omfattande hälsonödläge och därigenom intensifiera samordning och utveckling, lagring och upphandling av produkter som behövs i krisen.

Inom ramen för det initiativ som togs i november 2020, presenterade EU-kommissionen också huvuddragen för en framtida ny EU-myndighet för beredskap och insatser vid hälsokriser, HERA¹¹⁸. HERA blev dock en intern avdelning inom EU-kommissionen.

SKR är positiv till europeiskt och globalt samarbete för att bekämpa pandemier och andra allvarliga hälsohot. Samarbetet måste dock ske med beaktande av subsidiaritetsprincipen och medlemsstaternas huvudansvar för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst och folkhälsoarbete som katastrofhantering. EU:s arbete bör inriktas på att stödja medlemsstaterna och deras lokala och regionala myndigheter, anser SKR.

SKR deltog i början av 2024 i EU-kommissionens öppna samråd¹¹⁹ om HERA och förordningen om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa¹²⁰. SKR ser fördelar med gemensam europeisk upphandling i allvarliga krissituationer, men pekar på vikten av korta handläggningstider, bra kontaktvägar till medlemsstaternas berörda myndigheter och strukturer för att snabbt identifiera behov och fatta nödvändiga beslut.

SKR anser vidare att det behövs en tydlig definition av begreppet ”hälsokris” så att endast exceptionella händelser ska betraktas som kris. HERA:s mandat måste begränsas till att hantera definierade hälsokriser och det är viktigt att det inte är HERA själv som beslutar att en hälsokris har uppstått.

---

¹¹⁷ [Förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2371): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2371>

¹¹⁸ [”Health Emergency Preparedness and Response” \(HERA\)](https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera_en): https://health.ec.europa.eu/health-emergency-preparedness-and-response-hera_en

¹¹⁹ [Öppet samråd och översyn av HERA](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14035-Myndigheten-for-beredskap-och-insatser-vid-halsokriser-Hera-oversyn_sv): https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14035-Myndigheten-for-beredskap-och-insatser-vid-halsokriser-Hera-oversyn_sv

¹²⁰ [Öppet samråd och översyn av förordningen om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13958-Förordningen-om-allvarliga-gransoverskridande-hot-mot-manniskors-halsa-utvardering_sv): https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13958-Förordningen-om-allvarliga-gransoverskridande-hot-mot-manniskors-halsa-utvardering_sv

SKR menar slutligen att vad gäller lagerhållning av vissa produkter och ökad europeisk produktion är det angeläget att EU verkar för att landsgränserna hålls öppna även i krissituationer. Europeisk lagerhållning bör inte konkurrera med nationell/regional/lokal uppbyggnad av lager och ordinarie förbrukning.

Kontakt: Erik Svanfeldt

Ett europeiskt hälsodataområde (EHDS)

I maj 2022 publicerade EU-kommissionen sitt förslag till förordning om ett europeiskt hälsodataområde¹²¹. På ett övergripande plan handlar det om att möjliggöra en förbättrad och bredare användning av hälsodata, såväl inom hälso- och sjukvården som för forskning, innovation och beslutsfattande, samt bidra till en verklig inre marknad för digitala hälso- och sjukvårdsprodukter och -tjänster.

SKR¹²² gavs tillfälle att yttra sig till Socialdepartementet under 2022. I yttrandet ställer sig SKR positiva till den övergripande ambitionen med förslaget till förordning, men markerade tydligt att förslaget är väl långtgående och i flera delar överskrider EU:s befogenheter. Det gäller framför allt förslagen kopplade till primäranvändningen av hälsodata. Den icke gränsöverskridande hälso- och sjukvården är och bör förbli en nationell angelägenhet. SKR menar även att detta bör ses som en tydlig signal att se över befintlig nationell lagstiftning för att möjliggöra en mer ändamålsenlig hantering av hälsodata. En sådan översyn har också påbörjats av regeringen.

Ett konstaterande som kan göras i nuläget är att ett genomförande av förslaget skulle få långtgående konsekvenser för svensk hälso- och sjukvård och huvudmännens, det vill säga kommuner och regioners, möjligheter till prioriteringar och investeringar.

---

¹²¹ [EU-kommissionens förslag till förordning om ett europeiskt hälsodataområde:](https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv)

https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv

¹²² [Om SKR:s arbete med EHDS:](https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv) https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv

Rådet och Europaparlamentet nådde den 14 mars 2024 en provisorisk överenskommelse¹²³. Nästa steg är att överenskommelsen formellt behöver godkännas av både rådet och Europaparlamentet.

Kontakt: Petra Hasselqvist

Utvärdering av de europeiska referensnätverken för högspecialiserad vård

EU-kommissionen inrättade våren 2017 så kallade europeiska referensnätverk (ERN)¹²⁴ för vårdgivare. De initierades utifrån 2011 års direktiv om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Syftet är att ERN ska dela kunskap och kompetens inom EU för att förbättra diagnos och behandling av sällsynta och komplexa sjukdomstillstånd.

Nätverken består av specialister som håller virtuella paneldiskussioner om patientfall, samverkar inom forskning, utbyter information och expertis med varandra samt hjälper patienternas läkare att ställa rätt diagnos eller välja lämplig behandling.

EU-kommissionen genomförde under 2021 ett samråd för att inhämta synpunkter från medborgare, organisationer och andra intressenter på EU:s patienträttigheter och ERN. Därefter presenterades en rapport där man bland annat konstaterade att medvetenheten om nätverken fortfarande är låg.

Andra frågor som framkommit i utvärderingar av ERN är att de har lyckats öka samverkan mellan länderna genom att utbyta expertkunskap. Förbättringsområden som har identifierats är att öka antalet områden samt minska den administrativa bördan och få med fler länder i fler nätverk.

I december 2022 inledde EU-kommissionen en ny utvärdering¹²⁵ av de europeiska referensnätverken i syfte att lära sig mer om arbetet i den nuvarande strukturen och förbättra det befintliga systemet. Utvärderingen ska identifiera

---

¹²³ [Om rådets och Europaparlamentets överenskommelse:](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/03/15/european-health-data-space-council-and-parliament-strike-provisional-deal/)

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/03/15/european-health-data-space-council-and-parliament-strike-provisional-deal/>

¹²⁴ [EU-kommissionen om ERN:](https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/networks_en) https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/networks_en

¹²⁵ [EU-kommissionens utvärdering av ERN:](https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/overview/evaluation-european-reference-networks_en) https://health.ec.europa.eu/european-reference-networks/overview/evaluation-european-reference-networks_en

lärdomar som dragits och områden som kan förbättras. Utvärderingen är nu klar och alla svenska ERN blev godkända. Nästa utvärdering sker 2027.

I Sverige finns en nationell samordnare för ERN och expertteam för att bidra till arbetet med kunskapsspridning inom Sverige. SKR är positiva till ERN, liksom annan gränsöverskridande hälso- och sjukvårdssamarbete, under förutsättning att det sker inom ramen för medlemsstaternas självbestämmanderätt.

Kontakt: Emma Everitt

Förslag till ny förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung

EU-kommissionen presenterade i juli 2022 ett förslag till förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung (SoHO) avsedda för användning på människor¹²⁶.

Förslaget föreslås ersätta två befintliga EU-direktiv. Motivet som anges till den föreslagna förändringen är att främja gränsöverskridande utbyte av humanmaterial samt skapa möjlighet till en mer flexibel anpassning till den vetenskapliga, tekniska och epidemiologiska utvecklingen.

SKR har yttrat sig¹²⁷ på en remiss från Socialdepartementet över EU-kommissionens förslag. SKR menar att förslaget innebär långtgående konsekvenser för svensk hälso- och sjukvård och huvudmännens möjligheter till prioriteringar och investeringar då den administrativa bördan blir mycket omfattande.

SKR saknar vidare ett tydligt motiv för den föreslagna konstruktionen. De negativa konsekvenserna som blir av det nuvarande förslaget uppväger inte den nytta som förslaget skulle innebära.

---

¹²⁶ [EU-kommissionens förslag till förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor](https://health.ec.europa.eu/publications/com2022-338-final_en):

https://health.ec.europa.eu/publications/com2022-338-final_en

¹²⁷ [SKR:s remissvar](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/eukommissionensforlagtillforordningomkvalitetsochsaferhetsstandarderforamenavmanskligtursprungavseddaforanvandningpamanniskor.67711.html):

<https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/handlingarfranskr/eukommissionensforlagtillforordningomkvalitetsochsaferhetsstandarderforamenavmanskligtursprungavseddaforanvandningpamanniskor.67711.html>

I Sverige finns sedan länge effektiva kvalitetssystem för hantering av säkerheten för ämnen av mänsklig vävnad. I den uppföljning som sker av avvikelser konstateras inga brister som föranleder en så omfattande revidering av regelverket så som EU-kommissionen föreslår. Konsekvensen av förslaget blir i stället mycket stora administrativa pålagor för berörda verksamheter.

SKR anser att förslaget borde dras tillbaka och omarbetas för att sedan läggas fram i en mer begränsad omfattning. Förslaget bör då ha formen av ett direktiv för att på sätt ge större möjligheter att anpassas utifrån de enskilda medlemsstaternas förutsättningar, menar SKR.

Förslaget behandlades av rådet och Europaparlamentet under hösten 2023. I december 2023 nåddes en provisorisk överenskommelse¹²⁸ som nu måste formellt antas av båda institutionerna.

Kontakt: Ulrika Vestin

Förslag att förlänga övergångsperioden för införandet av förordningen om medicintekniska produkter

Övergångstiderna till EU-förordningen om medicintekniska produkter (MDR) och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (IVDR) har förlängts. Rådet och Europaparlamentet beslutade i mars 2023¹²⁹ om ändring av de medicintekniska förordningarna som rör övergångsbestämmelser för vissa medicintekniska produkter och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik¹³⁰.

Skälet för beslutet är att övergången till den nya förordningen dragit ut på tiden och därför har övergången förlängts för att hälso- och sjukvården i EU inte ska riskera att stå inför allvarliga bristsituationer. De förlängda övergångstiderna har ytterst som syfte att möjliggöra för tillverkare att hinna ansöka om bedömning hos ett anmält organ i tid. Hur lång förlängningen av

---

¹²⁸ [Rådet om överenskommelsen ”New EU rules on substance of human origin”](https://health.ec.europa.eu/blood-tissues-cells-and-organs/overview/new-eu-rules-substances-human-origin_en):
https://health.ec.europa.eu/blood-tissues-cells-and-organs/overview/new-eu-rules-substances-human-origin_en

¹²⁹ [Pressmeddelande från rådet om mer tid att certifiera medicintekniska produkter för att minska risken för brister](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_23): https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_23

¹³⁰ [Läkemedelsverket om övergångsbestämmelserna för MDR](https://www.lakemedelsverket.se/sv/medicinteknik/regelverk/overgangsbestammelser-mdr#hmainbody1):
<https://www.lakemedelsverket.se/sv/medicinteknik/regelverk/overgangsbestammelser-mdr#hmainbody1>

övergångsbestämmelser blir beror på vilken riskklass en enskild produkt tillhör. Ändringen gäller dock bara de produkter som enligt den nya förordningen behöver granskas av anmält organ som ska utfärda intyg för dessa. Detta innebär att de produkter som omfattas av övergångsbestämmelserna och som uppfyller kraven i den tidigare lagstiftningen kan tillverkas och levereras från tillverkaren fram till och med 2027 eller 2028, beroende på riskklass och produkttyp.

Från den 26 maj 2024 behöver tillverkare som omfattats av MDR ha infört ett kvalitetsledningssystem, ansökt till anmält organ om att få sina produkter granskade och från den 26 september 2024 måste de tecknat avtal med ett anmält organ om granskning. Detta gäller dock endast för medicintekniska produkter som inte redan behövt uppfylla krav enligt MDR tidigare.

Kontakt: Sofia Medin och Pål Resare

EU:s plan för cancerbekämpning

EU:s strategi för att bekämpa cancer, ”Europe’s Beating Cancer Plan”¹³¹, lanserades av EU-kommissionen 2021. Cancer ses som ett av de största hoten mot folkhälsan och kampen mot sjukdomen är således en av EU-kommissionens viktigaste folkhälsoprioriteringar. Strategin omfattar alla faser och aspekter av cancer och syftar till att ta itu med hela sjukdomsförloppet - från förebyggande, tidig upptäckt, diagnos och behandling, till livskvalitet för cancerpatienter och överlevande.

Planen bygger på tio så kallade flaggskeppsinitiativ och flera kompletterande åtgärder, många med fokus på förebyggande arbete. Det råder bred enighet om vikten av att cancerplanen ska bidra till att uppnå en mer jämlik och tillgänglig cancervård i samtliga medlemsstater samt angripa olikheter i cancerförekomst och canceröverlevnad. En implementeringsplan för den europeiska cancerplanen har tagits fram och uppdaterats under 2024¹³²:

SKR delar EU-kommissionens problembeskrivningar och har tillsammans med Regionala cancercentrum i samverkan (RCC) bidragit med synpunkter på

---

¹³¹ [EU-kommissionens ”Beating cancer plan”](https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf): https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

¹³² [Implementeringsplan för EU-kommissionen cancerplan](https://health.ec.europa.eu/latest-updates/updated-europes-beating-cancer-plan-implementation-roadmap-2024-02-26_en): https://health.ec.europa.eu/latest-updates/updated-europes-beating-cancer-plan-implementation-roadmap-2024-02-26_en

cancerplanen. I Sverige har Socialstyrelsen i uppdrag att samordna det nationella arbetet med att genomföra planen¹³³. Ett flertal så kallade ”Joint actions” pågår nu där RCC/SKR deltar.

I januari 2024 publicerade EU-kommissionen en ny rekommendation¹³⁴ om cancer som kan förebyggas genom vaccination. Rekommendationen syftar bland annat till att stödja medlemsstaternas insatser för att stärka och utvidga den rutinmässiga vaccineringen av flickor och pojkar mot humant papillomvirus (HPV) och bidra till att säkerställa tillgång till vaccinering mot Hepatit B-virus (HBV).

I början av 2024 publicerade Institutet för hälsoekonomi (IHE) i LundHE rapporten ”Tackling inequalities in cancer care in the European Union”¹³⁵ som visar att det finns stora ojämlikheter i cancervården, inte bara inom EU utan inom varje land.

Kontakt: Helena Brändström

Översyn av EU:s tobaksvarulagstiftning

Inom ramen för genomförandet av ramkonventionen för tobakskontroll och för striktare regler, genomfördes under 2023 ett öppet samråd¹³⁶ med syfte att uppdatera EU:s rekommendation om rökfria miljöer från 2009. Beslut om nya rekommendationer sköts först fram till i år och nu på obestämd tid. EU-kommissionen säger att samrådet fortfarande pågår och att framtida lagförslag får vänta till nästa mandatperiod.

EU-kommissionen menar att det är resultaten av detta samråd som nu ska konsekvensbedömas och som sedan avgör huruvida EU:s tobaksvarudirektiv

---

¹³³ [Socialstyrelsen om sitt uppdrag](https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/organisation/internationellt-arbete/eus-cancerplan/): <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/organisation/internationellt-arbete/eus-cancerplan/>

¹³⁴ [EU-kommissionens nya åtgärder om cancer som kan förebyggas med vaccination](https://commission.europa.eu/news/new-measures-prevent-cancer-through-vaccination-2024-02-02_en): https://commission.europa.eu/news/new-measures-prevent-cancer-through-vaccination-2024-02-02_en

¹³⁵ [IHE-rapporten ”Tackling inequalities in cancer care in the European Union”](https://ihe.se/en/rapport/tackling-inequalities-in-cancer-care-in-the-european-union-2/): <https://ihe.se/en/rapport/tackling-inequalities-in-cancer-care-in-the-european-union-2/>

¹³⁶ [EU-kommissionens samråd om tobakskontroll](https://health.ec.europa.eu/consultations/evaluation-legislative-framework-tobacco-control_en): https://health.ec.europa.eu/consultations/evaluation-legislative-framework-tobacco-control_en

kommer revideras. Flera europeiska medicinska organisationer är kritiska mot att processen försenas.

Det är upp till varje enskild medlemsstat att, utifrån behov och förutsättningar, vidta åtgärder för att förebygga och minska tobaksbruk. Medlemsstater kan ha olika lagstiftning och riktlinjer för tobaksbekämpning, inklusive rökfria miljöer. En stor del av det praktiska tobaksförebyggande arbetet utförs av kommuner och regioner. WHO betonar vikten av att anpassa tobakskontrollåtgärder för att ta hänsyn till könsnormer, tillgång till resurser och könsrelaterad marknadsföring¹³⁷.

I Sverige har regeringen beslutat om en lagrådsremiss¹³⁸ som ska öka kraven på hälsovarningar och att förbjuda smaksättning av upphettade tobaksvaror. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2024. Förslaget innebär att kommunernas nuvarande tillsynsansvar bör omfatta de nya kraven, och att kommunerna bör få ta ut avgifter för sin tillsyn.

Kontakt: Filippa Myrbäck

EU-strategi för psykisk hälsa

Under 2023 presenterade EU kommissionen sitt meddelande om en omfattande tvärssektoriell approach för psykisk hälsa¹³⁹. I november 2023 antog rådet även slutsatser om psykisk hälsa¹⁴⁰. Även Europeiska regionkommittén har tagit fram ett yttrande som antogs den 17 april 2024.

---

¹³⁷ [WHO-rapporten "Through a gender lens: women and tobacco in the WHO European Region".](https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2021-1847-41598-56811)
<https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2021-1847-41598-56811>

¹³⁸ [Lagrådsremiss: "Genomförande av nya krav på upphettade tobaksvaror":](https://www.regeringen.se/contentassets/942f61eb9d704818bc1fd6c1e158d899/genomforande-av-nya-krav-pa-upphettade-tobaksvaror.pdf)
<https://www.regeringen.se/contentassets/942f61eb9d704818bc1fd6c1e158d899/genomforande-av-nya-krav-pa-upphettade-tobaksvaror.pdf>

¹³⁹ [EU-kommissionens meddelande om en övergripande strategi för psykisk hälsa:](https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/mental-health_en)
https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/mental-health_en

¹⁴⁰ [Rådsslutsatser om psykisk hälsa:](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15971-2023-INIT/en/pdf) <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15971-2023-INIT/en/pdf>

EU:s inställning till frågan överensstämmer med SKR:s positionspapper om psykisk hälsa¹⁴¹ och med det förslag på ny nationell strategi¹⁴² för psykisk hälsa och självmordsprevention som Folkhälsomyndigheten har lämnat till regeringen. Beslut om strategin förväntas senast sommaren 2024.

EU:s arbete fortsätter på olika sätt, bland annat genom att 29 så kallade goda exempel¹⁴³ har identifierats utifrån kriterier¹⁴⁴ som beslutats av medlemsstaterna. De 29 exemplen riktar sig till en rad olika grupper i samhället och är framtagna för att passa olika miljöer. De är utvecklade för att stärka psykisk hälsa, de ska vara suicidförebyggande och förbättra tillgången till behandlingsinsatser.

EU-strategin för psykisk hälsa stöds också av ”Healthier Together”¹⁴⁵ som är EU-kommissionens initiativ för icke-smittsamma sjukdomar som presenterades i juni 2022. Initiativets arbete med psykisk hälsa samlas kring fyra områden:

- Stödja gynnsamma villkor för psykisk hälsa och öka motståndskraften, genomföra strategier för psykisk hälsa i alla politikområden
- Främja psykiskt välbefinnande och förebygga psykisk ohälsa
- Förbättra snabb och rättvis tillgång till högkvalitativa mentalvårdstjänster
- Skydda rättigheter, stärka social inkludering och ta itu med stigmatisering i samband med psykiska problem

Åtgärder på dessa områden pågår redan och kommer att fortsätta fram till 2027.

Kontakt: Fredrik Lindencrona

---

¹⁴¹ [SKR:s positionspapper om psykisk hälsa:](https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/positionspapperforpsykiskhalsa.73285.html)

<https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/positionspapperforpsykiskhalsa.73285.html>

¹⁴² [Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention:](https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/nationell-strategi/)

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/nationell-strategi/>

¹⁴³ [EU-kommissionens 29 goda exempel:](https://health.ec.europa.eu/events/best-and-promising-practices-mental-health-2024-03-11_en) https://health.ec.europa.eu/events/best-and-promising-practices-mental-health-2024-03-11_en

¹⁴⁴ [EU-kommissionens kriterier för goda exempel:](https://health.ec.europa.eu/document/download/bd368be6-cb3d-4d95-9e06-aff855d8931_en?filename=sgpp_bestpracticescriteria_en.pdf)

https://health.ec.europa.eu/document/download/bd368be6-cb3d-4d95-9e06-aff855d8931_en?filename=sgpp_bestpracticescriteria_en.pdf

¹⁴⁵ [EU-kommissionens initiativ ”Healthier Together”:](https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/healthier-together-eu-non-communicable-diseases-initiative_en) https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/healthier-together-eu-non-communicable-diseases-initiative_en

Rådsslutsatser om EU-strategin för global hälsa

Rådet antog i januari 2024 rådsslutsatser¹⁴⁶ om EU:s strategi för global hälsa. I slutsatserna konstateras att hälsa är en förutsättning för hållbar utveckling, säkerhet, stabilitet och välbefinnande i alla samhällen. EU bör leda ansträngningarna för att främja global hälsa som ska vara högt upp på den internationella agendan, menar medlemsstaterna. Det handlar om fred, säkerhet, jordbruk, klimat, utbildning, forskning, socialt skydd, handel samt vatten, sanitet och hygien och tillgång till hälsosam mat. Rådet betonar även vikten av att ta itu med fattigdom, ojämlikhet, humanitära kriser, arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa samt riskfaktorer som tobaksanvändning och skadlig alkoholkonsumtion.

Det var år 2022 som ”EU:s strategi för global hälsa: bättre hälsa i en föränderlig värld”¹⁴⁷ beslutades och strategin ska vägleda EU fram till 2030. EU har genom strategin stärkt sin globala roll inom hälsoarbetet. Syftet är att samordna och förbättra förutsättningarna för EU:s arbete med hälsofrågor i andra delar av världen utanför EU. Genom strategin inrättas också en ny övervakningsram för att bedöma effektiviteten och inverkan av EU:s politik. Strategin styr dock inte vad enskilda medlemsstater eller andra aktörer ska göra.

Strategin fokuserar på att förbättra människors hälsa och välbefinnande över hela livet. Målet är att stärka hälso- och sjukvårdssystemen och främja allmän tillgång till hälso- och sjukvård för alla. Den syftar även till att förebygga och hantera olika hälsohot bland annat genom partnerskap med tredje länder.

Strategin ger en ram för att stärka samarbete, förbättra hälsa och främja hållbar utveckling, och den påverkar kommuners och regioners arbete på olika sätt, delvis eftersom strategin är en del av genomförandet av Agenda 2030.

Kontakt: Filippa Myrbäck

---

¹⁴⁶ [Rådsslutsatser om EU:s strategi för global hälsa:](https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/01/29/eu-global-health-strategy-council-approves-conclusions/)

<https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2024/01/29/eu-global-health-strategy-council-approves-conclusions/>

¹⁴⁷ [Fakta-PM från regeringen om EU:s strategi för global hälsa:](https://www.regeringen.se/contentassets/1802029f28b14ed5aa3f63c08e1a7012/fakta-pm-41-eus-strategi-for-global-halsa-fungerar.pdf)

<https://www.regeringen.se/contentassets/1802029f28b14ed5aa3f63c08e1a7012/fakta-pm-41-eus-strategi-for-global-halsa-fungerar.pdf>

EU-intyg för personer med funktionsnedsättning

Det bor cirka 90 miljoner personer i EU som har en funktionsnedsättning. För närvarande erkänns inte funktionsnedsättning på samma sätt i alla medlemsstater, vilket begränsar förutsättningarna att resa och röra sig som andra i unionen. EU-kommissionen¹⁴⁸ har därför nu tagit beslut om att införa ett europeiskt intyg om funktionsnedsättning och ett europeiskt parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.

Intyget om funktionsnedsättning ska garantera att personer med funktionsnedsättning får samma tillgång överallt i EU till kultur, fritidsaktiviteter, idrottsevenemang och transport. EU-kommissionens förslag tar sin utgångspunkt i att åtta medlemsstater redan har infört intyget som ett frivilligt system. Förslaget har nu beslutats i Europaparlamentet och ministerrådet och ska därefter införlivas i nationell lagstiftning.

Vad gäller frågan om parkeringstillstånd menar SKR att det finns stora fördelar. EU-harmonisering samt digitala tillstånd är bra och positivt är även ett EU-register eller ett nationellt register över giltiga parkeringstillstånd. Införandet av ett europeiskt parkeringstillstånd kan även vara positivt ur ett brottsförebyggande syfte, menar SKR.

SKR har även fört fram vikten av att fler intyg på funktionsnedsättningsområdet inte ska behöva utfärdas av regioner och kommuner. Detta verkar dock inte bli fallet. SKR har också tydliggjort att när det gäller digitala verktyg för att dela information så finns det inte sådana möjligheter idag. Om alla kommuner och regioner ska investera i ett system för att dela data med staten så kan det bli kostsamt.

Ministerrådet och Europaparlamentet nådde i februari 2024 en preliminär överenskommelse som väntas antas officiellt under våren. Medlemsstaterna har sedan två och ett halvt år på sig att anpassa sin nationella lagstiftning och tre och ett halvt år att tillämpa den nya lagstiftningen.

Kontakt: Anna Thomsson

---

¹⁴⁸ [EU-kommissionen om EU-intyget för funktionsnedsättning och parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning](https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1139&langId=sv): <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1139&langId=sv>

Kapitel 9 – Inre marknad och konkurrensfrågor

Statsstödsregler- och riktlinjer

EU:s regler för statligt stöd är strategiskt viktiga på många konkurrensutsatta områden eftersom de har betydelse för de rättsliga förutsättningarna för finansiering med offentliga medel för vissa verksamheter på kommunal och regional nivå. EU:s regelverk syftar främst till att bevaka intresset av konkurrensneutralitet, men innehåller också skyddsregler för det som är av allmänt intresse. På de många områden i kommuner och regioner där privata aktörer verkar parallellt med den offentliga verksamheten har EU-rättens statsstödsregler särskild tyngd.

Fördragets regler för statligt stöd vilar på grundtanken att offentliga medel inte ska användas så att de snedvrider en marknads funktionssätt. Statligt stöd – det vill säga tillskott av offentliga medel, från staten, en kommun eller en region, som ges till en ekonomisk verksamhet – är därför bara tillåtet om det förhandsanmälts och kan godkännas, eller om stödet kan lämnas med stöd av ett undantag. Tillämpningen är tekniskt komplicerad.

För att motverka dessa risker och för att allmänt bidra till förenkling har EU-kommissionen bedrivit ett brett moderniseringsarbete som kallas State Aid Modernisation (SAM)¹⁴⁹. Ett verktyg för förenkling inom SAM är att utveckla reglerna om gruppundantag. På så sätt kan det klargöras vilka stöd som inte behöver anmälas på förhand, förutsatt att de ges enligt de kriterier som beskrivs inom respektive undantag.

I reglerna för statligt stöd ligger även tydliga krav på uppföljning och utvärdering av reglernas tillämpning enligt en långsiktig plan. En sådan gransknings- och uppföljningsperiod av reglernas ändamålsenlighet är nu på väg att avslutas. Det har inneburit att EU-kommissionen systematiskt bearbetat behovet av att skruva på reglerna för att möta de utmaningar som följer i spåren av samhällsutvecklingen i allmänhet och EU-kommissionens politiska

---

¹⁴⁹ [EU-kommissionen om "State Aid Modernisation" \(SAM\): https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation_en](https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/modernisation_en)

prioriteringar. Behovet av att återstarta den europeiska ekonomin i kölvattnet av pandemin har också återspeglats i arbetet.

SKR bedriver ett långsiktigt arbete för att bygga kunskap om hur reglerna för statligt stöd påverkar organisations- och finansieringsförutsättningarna för verksamhet i egen regi. Det görs bland annat inom ramen för arbetet i CEMR och SGI Europe samt gentemot Regeringskansliet.

Kontakt: Helena Linde

Inre marknaden och statligt stöd

I EUF-fördraget (fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) finns de grundläggande förutsättningarna för statligt stöd. Tillämpningen utvecklas av EU-kommissionens inom ramen för det mandat som följer av fördraget. Därmed ses regelverket över med jämna mellanrum och tillämpningen utvecklas i meddelanden och förordningar för att uppnå följsamhet mot EU:s politiska prioriteringar.

Den senaste moderniseringen av statsstödsregler som har genomförts på EU-nivå har ställt tydliga krav på den lokala och regionala nivån.¹⁵⁰ Det är utan tvekan så att reglerna om offentlig stödgivning har ett skarpare genomslag för lokalt och regionalt beslutsfattande. Exempelvis ställs numera tydliga krav på transparens, former för offentliggörande, årlig rapportering och registerföring av stöd. Kommuner och regioner behöver numera tydligare redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för exempelvis luftfarten spelar tillämpningen en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Flera viktiga regler på EU-nivå har tidsbegränsad giltighet. Det gäller bland annat förutsättningarna för så kallade de minimis-stöd.

Ett stöd av mindre betydelse är ett stöd till lågt värde som under vissa förutsättningar inte är ett statsstöd. Om villkoren i någon förordning om de

---

¹⁵⁰ [EU-kommissionens översikt över statsstödsåtgärder:](https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/timeline_table_SA_final.pdf)

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/timeline_table_SA_final.pdf

minimis-stöd är uppfyllda är kriterierna i begreppet statligt stöd i EUF-fördraget inte uppfyllda. Stöd av mindre betydelse omfattas därför inte av förbudet mot statligt stöd.

Sedan den 1 januari 2024 gäller nya regler för så kallat stöd av mindre betydelse. Det innebär bland annat att stöd upp till 300 000 euro per treårsperiod undantas från många statsstödsrättsliga krav. Det tidigare takbeloppet var 200 000 euro. För stöd i form av ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är det nya takbeloppet 750 000 euro per treårsperiod. De nya högre beloppen ska gälla till den 31 december 2030.

De nya reglerna innebär också att stöd som omfattats av undantagsreglerna kommer att behöva registreras i ett centralt register. Senast den 1 januari 2026 ska det finns ett sådant centralt register i varje medlemsstat. EU-kommissionen kommer att utveckla ett register som kan användas av medlemsstaterna för rapportering.

Kontakt: Helena Linde

Översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen

Den allmänna gruppundantagsförordningen, förkortat GBER¹⁵¹, har också setts över. Syftet med uppdateringarna har varit att ytterligare underlätta, förenkla och påskynda stödet till EU:s gröna och digitala omställning. Ändringarna ska göra det lättare för medlemsstaterna att ge stöd i linje med EU:s industriplan för den gröna given.

Översynsarbetet har tagit sikte på ett antal frågor av strategisk betydelse, såsom regional utveckling, bredbandsutbyggnad, hållbart byggande och möjligheterna att göra satsningar för laddningsinfrastrukturen. Även när det gäller järnvägssektorn förutses utvidgning av möjligheten att tillämpa gruppundantag.

SKR är positiv till den allmänna inriktningen som bör kunna bidra till en snabbare process för relevanta stödåtgärder.

SKR har också en allmänt positiv inställning till förändringar som rör stöd till energieffektivisering och renovering. Det skulle kunna skapa en möjlighet att

---

¹⁵¹ [EUR-Lex: Allmän gruppundantagsförordning](https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html): <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>

sänka trösklarna för lönsamma investeringar som annars inte skulle komma till stånd och samtidigt kunna bidra till mer långtgående energieffektiviseringsåtgärder. SKR vill dock betona behovet av att se över regelverkets utformning på detaljnivå. Regelverket, både nationellt och på EU-nivå, måste utformas teknikneutralt.

Materiella ändringar i GBER tar sikte på den grundprincip som hårt begränsar utrymmet att ge stöd till företag i svårigheter. Här införs vissa lättnader som ger ett något större utrymme att för en begränsad tid under och efter krisen ge stöd till företag som hamnat i svårigheter just på grund av coronapandemin. Det gäller bland annat företag som har fått regionala investeringsstöd under GBER. Dessa företag har gjort åtaganden exempelvis när det gäller lokalisering av arbetskraft – det vill säga har ett företag fått stöd för verksamhet med viss lokalisering har stödmottagaren också åtagit sig att inte flytta verksamheten. Krisen har i många fall gjort det omöjligt att upprätthålla den typen av åtaganden. För att mildra effekterna och klara krisen har därför vissa riktade och tidsbegränsade lättnader redan antagits.

Kontakt: Helena Linde

Kapitel 10 – Migration och integration

Asyl- och migrationspakten

EU:s medlemsstater och Europaparlamentet lyckades i december 2023 nå en politisk överenskommelse¹⁵² gällande den så kallade asyl- och migrationspakten, som EU-kommissionen presenterade i september 2020.

Överenskommelsen omfattar fem rättsakter, Screeningförordningen, Eurodac-förordningen, Asylprocedurförordningen, Asyl- och migrationshanteringsförordningen (f.d. Dublinförordningen) och Kris och force majeure-förordningen.

De rättsakter som varit svårast för medlemsstaterna att komma överens om har gällt vilken medlemsstat som ska ansvara för att pröva en asylansökan och hur solidariteten mellan medlemsstaterna ska regleras.

Kortfattat innebär den nya asyl- och migrationspakten att alla migranter som befinner sig vid EU:s yttre gräns och inte uppfyller inresevillkoren ska genomgå en screening. Det innebär att personen ska identifieras, genomgå en hälso- och säkerhetskontroll samt registrera biometri i databasen Eurodac. Screeningen bör genomföras nära de yttre gränserna och ta högst sju dagar. I samband med den processen avgörs vilket spår den asylsökande ska tillhöra - snabbspår eller ordinarie spår. Personer som kommer från ett land som har en lägre beviljandegrad än 20 procent samt personer som kan utgöra en säkerhetsrisk ska tillhöra det så kallade snabbspåret. Snabbspår innebär att de asylsökande hänvisas att bo i så kallade mottagningscenter under tiden deras ansökan utreds. Utredningen får ta max tolv veckor och under denna tid är rörelsefriheten begränsad. Ensamkommande barn undantas från snabbspåren och hänvisas liksom övriga asylsökande till det ordinarie förfarandet.

Solidaritet mellan medlemsstaterna kommer att vara obligatorisk men länderna har möjlighet att välja hur man vill vara solidarisk, det kan till exempel ske genom att asylsökande omplaceras från en medlemsstat med högt mottagande

---

¹⁵² [Rådet om den nya överenskommelsen](https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/): <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/>

till en medlemsstat med lägre mottagande, genom finansiellt stöd eller kapacitetsuppbyggnad. Medlemsstaterna har dock kommit överens om att minst 30 000 asylsökande per år ska omplaceras från länder med högre mottagande till länder med lägre mottagande.

EU:s gemensamma databas Eurodac kommer att utökas till att omfatta mer biometri utöver fingeravtryck och innehålla uppgifter om personer som uppehåller sig olagligt i en medlemsstat. Åldersgränsen för att lämna biometri kommer att sänkas från 14 år till 6 år. Brottsbekämpande myndigheter ska få direkt tillgång till Eurodac och en skyldighet att registrera så kallade säkerhetsflaggor om en person utgör en säkerhetsrisk införs.

Det ska bli obligatoriskt för medlemsstaterna att tillämpa gränsförfaranden för asylprövning och återvändande i vissa fall. Det införs också ett krav på att beslut om avslag på en asylansökan och ett avlägsnandebeslut som en följd härav, ska fattas samtidigt och kunna överklagas gemensamt för att det ska bli en starkare koppling mellan asyl- och återvändandeprocessen.

En ny lag ska också göra det möjligt för medlemsstaterna att hantera krissituationer på asyl- och migrationsområdet. Lagen innebär bland annat att det ska vara möjligt att avvika från normala tidsfrister för registrering av asylansökningar samt vissa tidsfrister kopplade till fastställande av ansvar och överföring av asylsökande. Dessutom kan tidsramarna för aktivering av solidaritetsmekanismen förkortas. För dessa exceptionella åtgärder kommer det dock att krävas ett bemyndigande från rådet.

Asyl- och migrationspakten planeras att antas formellt under det belgiska EU-ordförandeskapet det första halvåret 2024, sedan beräknas det ta ca. två år innan all lagstiftning är på plats.

Kontakt: Lotta Dahlerus

Massflyktsdirektivet

EU-kommissionen har ännu inte kommit med något konkret förslag på hur de ska gå vidare med massflyktsdirektivet¹⁵³ som aktiverades i samband med Rysslands invasion av Ukraina. Massflyktsdirektivet innebär att flyktingar från Ukraina direkt ska kunna få tillfälligt skydd och uppehålls- och arbetstillstånd i EU:s medlemsstater. Massflyktsdirektivet gäller i första hand i tre år, det vill säga till den 4 mars 2025.

I januari 2024 hölls ett informellt ministerrådsmöte med EU:s migrationsministrar. Vid mötet framkom att medlemsstaterna ser ett behov av en europeisk harmonisering av vad som ska ta vid efter att massflyktsdirektivet upphör att gälla i mars 2025. Medlemsstaterna vill inte ha 27 separata lösningar eftersom det riskerar att leda till sekundära förflyttningar och dessutom skapa otydlighet för de personer som flytt från Ukraina. Medlemsstaterna efterfrågar därför en tydlig strategi från EU-kommissionen samt en strategi som främjar återvändande till Ukraina.

Ansvarig EU-kommissionär Ylva Johansson meddelade att de avvaktar med att lägga fram ett förslag tills medlemsstaterna i dialog med ukrainska myndigheter har landat i något mer konkret. Ylva Johansson sa också att det finns en öppning till en förlängning av massflyktsdirektivet.

Kontakt: Lotta Dahlerus

---

¹⁵³ [Översikt från rådet angående förlängningen av massflyktsdirektivet:](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/09/28/ukrainian-refugees-eu-member-states-agree-to-extend-temporary-protection/)

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/09/28/ukrainian-refugees-eu-member-states-agree-to-extend-temporary-protection/>

Kapitel 11 – Utbildning och kultur

Det europeiska området för utbildning

Målet med det europeiska området för utbildning (2021-2030)¹⁵⁴ är att undanröja hinder för lärande och förbättra tillgången till bra utbildning för alla i hela EU. EU har fastställt ett antal fokusfrågor för initiativet som ligger till grund för EU:s arbete för att kunna förverkliga det europeiska utbildningsområdet:

- Bättre kvalitet och jämlikhet i utbildningen
- Lärare, utbildare och skolledare
- Digital utbildning
- Grön utbildning
- Globalt samarbete

SKR instämmer i vikten av europeiskt samarbete inom utbildningsområdet men är måna om att råd och rekommendationer till fullo respekterar principerna om subsidiaritet och proportionalitet.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Rådsresolution om det europeiska utbildningsområdet

Det svenska EU-ordförandeskapet tog under våren 2023 fram förslag till rådsresolution¹⁵⁵ som en uppföljning av den framstegsrapport om ”framsteg mot förverkligandet av det europeiska området för utbildning” som EU-kommissionen presenterade i november 2022. Resolutionen godkändes på rådsmötet i maj 2023 och gäller fram till 2025. Rådsresolutionen redogör för vad som har uppnåtts hittills och gör även en framåtblick och beskrivning av de utmaningar som behöver hanteras på EU-nivå.

---

¹⁵⁴ [EU-kommissionen om fokusområden på utbildningsområdet:](https://education.ec.europa.eu/sv/focus-topics)

<https://education.ec.europa.eu/sv/focus-topics>

¹⁵⁵ [Rådsresolution om det europeiska utbildningsområdet:](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023G0526(01)) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023G0526\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023G0526(01))

Rådsresolutionen innehåller även rådets inspel om medlemsstaternas och EU-kommissionens fortsatta arbete inför kommissionens slutrapport om det europeiska utbildningsområdet som ska presenteras under 2025 och ligga till grund för eventuella reviderade mål på EU-nivå fram till 2030. Utmaningar som särskilt betonas i resolutionen är vikten av jämlikhet och framgång för alla inom utbildning, läraryrket och lärarbristen, mobilitet, livslångt lärande och kompetenser för den gröna och digitala omställningen.

SKR instämmer i de utmaningar som lyfts fram i resolutionen och ser behovet av insatser inom dessa områden på såväl lokal- som nationell- och EU-nivå.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Rådsrekommendation om de viktigaste möjliggörande faktorerna för framgångsrik digital utbildning

Under Covid-19-pandemin framhövdes behovet att förbättra utbildningssystemens digitala beredskap i fråga om resiliens, rättvisa, jämlikhet, kvalitet, inkludering, tillgänglighet och säkerhet. Snabba tekniska förändringar kräver en människocentrerad digital omställning och ett utbildningssystem som är anpassat till den digitala tidsåldern. Mot bakgrund av detta enades rådet den 23 november 2023 om rekommendationer¹⁵⁶ för de viktigaste faktorerna för framgångsrik digital utbildning.

För att undvika språkförbistring ska här nämnas att ”digital utbildning” som direktöversättning från engelska i det här sammanhanget inte ska sammanblandas med utbildning som endast genomförs online utan snarare innefattar all utbildning som innehåller någon form av digital teknik, i eller utanför klassrummet.

I rekommendationerna konstateras att utbildning är avgörande för ett mer sammanhållet, jämlikt, inkluderande, digitalt, hållbart, konkurrenskraftigt, innovativt, grönt och motståndskraftigt Europa liksom för medborgarnas personliga utveckling, välbefinnande och förmåga att anpassa sig till och prestera på en föränderlig arbetsmarknad och att engagera sig i ett aktivt och ansvarsfullt medborgarskap. Rådets resolution om en strategisk ram för det

---

¹⁵⁶ [Rådsrekommendation om de viktigaste möjliggörande faktorerna för framgångsrik digital utbildning](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202401115#page=1&zoom=100,90,450); https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202401115#page=1&zoom=100,90,450

europiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030)¹⁵⁷ främjar i detta sammanhang europeiskt samarbete som syftar till att ytterligare stödja utvecklingen av utbildningssystemen i medlemsstaterna. För att hantera dessa utmaningar har EU-kommissionen antagit handlingsplanen för digital utbildning 2021–2027¹⁵⁸. Syftet med handlingsplanen är att motverka den digitala klyftan och ojämlikheter i utbildningen, och den belyser teknikens potential att underlätta tillgängligare, säkrare, flexiblare, mer individanpassad och elevcentrerad undervisning och inläring.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Rådsrekommendation om digitaliseringsstrategi

Sveriges första nationella digitaliseringsstrategi och handlingsplan, SkolDigiplan (2019-2022)¹⁵⁹ följdes av ett förslag på ny, uppdaterad strategi till regeringen av Skolverket 2022. Förslaget beslöts av regeringen att inte sjasättas. Många av Sveriges huvudmän inom utbildningsområdet signalerar till SKR att behovet av en gemensam strategi är stor, inte minst för att öka likvärdigheten inom och mellan kommunerna.

I sina rekommendationer till medlemsstaterna lyfter rådet vikten av nationella, och lämpliga regionala strategier eller tillvägagångssätt kring digital utbildning och allt som innefattas därinom. Rådet specificerar i sina rekommendationer vikten av att uppmuntra lärare och annan undervisningspersonal till kompetensutveckling och därigenom integrerad användning av digitala resurser för att stödja pedagogik, lärande och bedömning när detta har ett mervärde.

SKR bedömer, bland annat med bakgrund av medlemmarnas efterfrågan på en nationell strategi, rådets rekommendation till medlemsstaterna om en strategi för digitalisering i skolan som viktig. SKR menar också att avsaknaden av en digitaliseringsstrategi för skolan i Sverige riskerar att ge negativa konsekvenser

---

¹⁵⁷ [Rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning \(2021-2030\)](https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/b004d247-77d4-11eb-9ac9-01aa75ed71a1): <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/b004d247-77d4-11eb-9ac9-01aa75ed71a1>

¹⁵⁸ [EU-kommissionens handlingsplan för digital utbildning](https://education.ec.europa.eu/sv/focus-topics/digital-education/action-plan): <https://education.ec.europa.eu/sv/focus-topics/digital-education/action-plan>

¹⁵⁹ [SkolDigiplan \(2019-2022\) på skr.se](https://skr.se):

<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef38d64/1642167414567/7585-773-2.pdf>

på många sätt, inte minst för likvärdigheten då vare sig gemensamma mål eller ramar finns att hålla sig till.

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Lärande i den digitala världen - PISA 2025

Den snabba digitala utvecklingen kräver i allt högre grad kompetent användning av datormodeller, simulerade verkligheter och problemlösning med stöd av digitala verktyg. Kompetens inom detta område är en förutsättning för den framtida arbetsmarknaden och till hjälp för det livslånga lärandet. 2025 kommer PISA-undersökningen därför att utökas till att undersöka 15-åringars kompetens att aktivt påverka sitt eget lärande i den digitala tid vi lever i. Detta nya område inom PISA bedömer elevernas förmåga att behärska kunskapsbyggande processer i en simulerad digital lärmiljö. Datorbaserade metoder finns tillgängliga för att hjälpa till i denna process. Fokus ligger på två kompetensområden som är viktiga för lärande med digitala verktyg och digital teknik:

1. **Självreglerat lärande** som definieras som förmågan att kontrollera sin egen metakognitiva, kognitiva, motivation och beteende.
2. **Beräknings- och vetenskapliga undersökningsmetoder** som innebär att definiera kompetensen i att använda digitala verktyg, utforska system, visualisera koncept och lösa problem med beräkningslogik.

I PISA-testet får eleverna själva bestämma hur mycket tid de lägger på de olika deluppgifterna i en digital lärmiljö. Digitala verktyg används för att lösa komplexa problem samtidigt som eleverna kan övervaka och utvärdera sina egna framsteg¹⁶⁰.

SKR bedömer att det nya området inom PISA styrker vikten av digital kompetens hos elever vilket visar på behovet av integrering av digital teknik i undervisning och lärande. Det i sin tur kräver, liksom Rådet rekommenderar, en nationell strategi med framåtsyftande mål och riktlinjer som främjar likvärdighet och allas rätt till högkvalitativ och adekvat utbildning i vår digitala

---

¹⁶⁰ [Om PISA 2025: "Learning in the digital world":
https://www.oecd.org/pisa/innovation/learning-digital-world/](https://www.oecd.org/pisa/innovation/learning-digital-world/)

tid. Inte minst omfattar en sådan strategi Artificiell Intelligens (AI) i förhållande till användning (och begränsning) av användande av generativ AI (Chat GPT och senare språkmodeller) samt i förhållande till den AI-förordning på EU-nivå som väntas bli klar våren 2024 (se kapitlet om digitalisering).

Kontakt: Annika Agélii Genlott

Pågående åtgärder inom bibliotek, kulturarv, kultur och hälsa

Den europeiska arbetsplanen för kultur¹⁶¹ innehåller totalt 21 åtgärder varav några är av särskilt intresse för kommuner och regioner.

En åtgärd syftar till att stärka bibliotekens flerfaldiga roll som portal till och avsändare av kulturella verk, färdigheter och europeiska värden. Åtgärden planeras att genomföras med insatser under nästan hela planperioden i form av workshops, arbetsgrupper inom den öppna samordningsmetoden (OMC) och en konferens. Värt att nämna är att en företrädare för folkbibliotek finns med och företräder Sverige i OMC-gruppen. SKR verkar för att det ska finnas god lokal och regional representation i detta arbete. OMC-gruppens arbete avslutas under 2025.

En annan åtgärd gäller skydd av kulturarv mot naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan. En särskild åtgärd är inriktad på att bevara kulturarvet och stärka de lokala, kulturella och kreativa sektorerna i Ukraina. Arbetsplanen ska avrapporteras med en slutrapport om planens resultat i juni 2026.

Åtgärden gällande kultur och hälsa syftar bland annat till att öka medvetenheten om de positiva effekterna av kultur och skapa ett mer tvärsektorielt samarbete mellan beslutsfattare. Fokus är på psykisk hälsa och att synliggöra god praxis och ge rekommendationer. Ett första möte med OMC-gruppen genomfördes i februari.

En rapport¹⁶² från den tidigare OMC-gruppen om yrkesstatus och arbetsvillkor för konstnärer och kulturellt och kreativt yrkesverksamma finns nu utgiven på

---

¹⁶¹ [Kulturrådet om EU:s arbete på kulturområdet \(däribland arbetsplanen för kultur\):](https://www.kulturradet.se/kreativa-europa/eus-kulturpolitik/)
<https://www.kulturradet.se/kreativa-europa/eus-kulturpolitik/>

¹⁶² [Rapporten ”Yrkesstatus och arbetsvillkor för konstnärer och kulturellt och kreativt yrkesverksamma”:](https://www.konstnarsnamnden.se/wp-content/uploads/2023/11/yrkesstatus-och-arbetsvillkor-for-konstnarer-och-kulturellt-och-kreativt-yrkesverksamma-webbversion.pdf) <https://www.konstnarsnamnden.se/wp-content/uploads/2023/11/yrkesstatus-och-arbetsvillkor-for-konstnarer-och-kulturellt-och-kreativt-yrkesverksamma-webbversion.pdf>

svenska av Konstnärsnämnden. Rapporten syftar till att öka information, transparens och jämförbarhet när det gäller statliga åtgärder till stöd för konstnärer och yrkesverksamma i de kulturella och kreativa sektorerna i olika länder och rapporten tillhanda håller en översikt över olika åtgärder och system.

Kontakt: Louise Andersson

Europeisk kulturhuvudstad 2029

I februari tillkännagav juryn, som utsetts av EU-kommissionen, att både Kiruna och Uppsala går vidare i ansökningsprocessen om Europeisk kulturhuvudstad 2029. Vilken stad som sedan utses till kulturhuvudstad kommer att meddelas i december 2024.

Tidigare har Stockholm (1998) och Umeå (2014) varit europeiska kulturhuvudstäder. Utnämningen syftar till att lyfta fram den kulturella rikedomen, mångfalden och gemenskapen i Europa och bidra till ömsesidig förståelse mellan invånare i Europa. Sedan 2011 väljs varje år två städer från två olika medlemsstater till europeiska kulturhuvudstäder. För 2029 kommer en svensk och en polsk stad att utnämnas¹⁶³.

Initiativet har två mål:

- Att värna och främja mångfalden av kulturer i Europa och uppmärksamma de gemensamma funktioner som de delar.
- Att öka medborgarnas känsla av att tillhöra ett område med gemensam kultur för att främja kulturens bidrag till städernas långsiktiga utveckling i enlighet med deras respektive strategier och prioriteringar.

Kontakt: Louise Andersson

---

¹⁶³ [Kulturrådet om processen att utse en europeisk kulturhuvudstad](https://www.kulturradet.se/i-fokus/internationellt/europeisk-kulturhuvudstad-2029/): <https://www.kulturradet.se/i-fokus/internationellt/europeisk-kulturhuvudstad-2029/>

Praktiska länkar

EU:s institutioner m.m.

[EU:s webbplats](https://european-union.europa.eu/index_sv): european-union.europa.eu/index_sv

[EU-kommissionens samråd och samlingsportal](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv): ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sv

[EUR-Lex, EU-lagstiftning](https://eur-lex.europa.eu/homepage.html): eur-lex.europa.eu/homepage.html

[Europaparlamentet](https://europarl.europa.eu/portal/sv): europarl.europa.eu/portal/sv

[Europaparlamentets kontor i Sverige](https://europarl.europa.eu/sweden): europarl.europa.eu/sweden

[EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do):

oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do

[Europeiska kommissionen](https://ec.europa.eu/info/index_sv): ec.europa.eu/info/index_sv

[EU-kommissionens representation i Sverige](https://sweden.representation.ec.europa.eu/index_sv):

sweden.representation.ec.europa.eu/index_sv

[Europeiska rådet](https://consilium.europa.eu/sv/european-council/): consilium.europa.eu/sv/european-council/

[Europeiska unionens råd](https://consilium.europa.eu/sv/): consilium.europa.eu/sv/

[Europeiska ekonomiska och sociala kommittén](https://eesc.europa.eu/sv): eesc.europa.eu/sv

[Europeiska regionkommittén](https://cor.europa.eu/sv): cor.europa.eu/sv

EU-ordförandeskapet

[Belgiens EU-ordförandeskap, våren 2024](https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/): https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/

SKR:s beredning för EU-frågor och delegationer till internationella organ

[SKR:s beredning för EU-frågor](https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/beredningar/eufragor.27158.html):

https://skr.se/skr/omskr/styrelseochberedningar/beredningar/eufragor.27158.html

[Svenska delegationen i Europeiska regionkommittén](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten/svenska-delegationen.1016.html):

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten/svenska-delegationen.1016.html

[SKR:s ledamöter i CEMR](https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/kommunochregionforbundeuropa.8487.html):

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/kommunochregionforbundeuropa.8487.html

Svenska delegationen i Europarådet, CLRAE:

skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/euoparadetcrae/svenskad
elegationen.1162.html

Svenska regionkontor i Bryssel

Central Sweden European Office: <http://www.centralsweden.se>

City of Malmö EU Office: <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Omvarld/EU-samarbetet/Malmo-stads-kontor-i-Bryssel.html>

Göteborg European Office: <https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-och-politik/internationellt-arbete/goteborgs-stads-representationskontor-i-bryssel>

North Sweden European Office: <http://www.northsweden.eu>

Region Värmland European Office: <http://www.regionvarmland.se/eu>

Region Västra Götaland's Brussels Office: <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/eu/brysselkontoret/>

Region Östergötland European Office:

<https://utveckling.regionostergotland.se/ru/utvecklingsomraden/internationell-samverkan/eu-kontoret>

Skåne European Office: <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/externa-relationer/region-skanes-brysselkontor/>

Småland Blekinge South Sweden: <https://www.sbhss.eu/sv/>

Stockholm Region EU Office: <https://stockholmregion.org/>

SKR-relaterade organisationer

CEMR: <https://ccre.org/>

CLRAE: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>

SIG Europe: <https://sgieurope.org/>

UCLG: <https://www.uclg.org/>

SKR – EU och internationellt

Följ SKR:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och på X. På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev.

SKR: EU och internationellt:

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt.400.html>

SKR:s internationella sektion på X (tidigare Twitter): https://twitter.com/skr_eu

På gång inom EU

I ”På gång inom EU” kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner och regioner. Texterna är skrivna av experter på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i samarbete med EU- och internationella sektionen.

SKR ger ut ”På gång inom EU” två gånger om året. I denna upplaga kan du bland annat läsa om SKR:s ställningstaganden i samband med EU-valet, färdigförhandlade direktiv på miljö- och klimatområdet, EU:s sammanhållningspolitik, EU:s läkemedelspaket, utbildningsfrågor och mycket mera.

Upplysningar om innehållet:

Gustaf Lundgren, gustaf.lundgren@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2024
ISBN/Beställningsnummer: 978-91-8047-266-1
Text: Gustaf Lundgren
Illustration/foto: © European Union, 2024